

Karácsonyi könnyek

Klausmann Viktor és Wallinger Endre helyszíni beszámolója Dél-Erdélyből

Ifj. Andrásfalvy Bertalan és Andrásfalvy Péter felvételei

A HELYZET

Pártonkívüli hetilap

Szerkeszti: Havasi János

I. évfolyam 36. szám • 1989. december 30.

Ára: 17 Forint 50 fillér

An nou felicit, România!

Köszönjük, Temesvár!

"Amikor a véletlen úgy hozta, hogy Szombaton Temesvárra utaztam, még nem gondoltam, hogy a Bega-parti Szomszéd testvérvárosunkban történelmi, olyan történelmi eseményeknek leszek szemtanúja, amelyet az ember csupán egyszer él át életében.

Kora délután volt, a villamosok még jártak a központba vezető úton, egy adott pillanatban lassított a jármű. Tőkés László elbarrikádózott lakása előtt már ezek álltak fegyverkezten, néma vigyázásban.

De a tömeg egyre nőtt, mintha mindannyiukat a szabadság bódítóan édes illata vonzotta volna oda. ...És aztán ki tudja (de meg fogjuk tudni!) kinek volt az ördögi ötlete, hogy elszabadítsa a poklot!"

(Idézet a JELEN, az Aradi Román Demokrata Front lapjának első számából, december 23-án.)

És egy hét múltán, a Szenteste előtt néhány órával a pokol kapuját döngeti Európa. Segélyszállományok és a nyugati nyakkendő tudósítói. Az első szállomány mögött állunk és nem hisszük, hogy van ember, aki Orosz József aradi hadijelentése után megtenne még ötven kilométert. Aki nem fordít reszketve hátat a félelemtől halottsápadt román határőröknek és térdel inkább a színes karácsonyfagyertyák fényében.

Szombat délelőtt a határőrpáncsok remegő lábakon vitakozott románul beszélő nyugatnémet "tudósítók", majd öt perc múltán felhúzta a sorompót. Aradon éjjel az eddigi leghevesebb összecsapások voltak, ott a Securitate, és a tiszt tudta, hogy ötven kilométer nem távolság.

De a konvoj meglődött és Imrével, aki menekülésként tartott velünk "vissza", román határőr terepjáró indult ismeretlen útra. Nem vitt magával semmit. Könyveit, ruháit Pécsen hagyta, fizetését nem várta meg és az éjszakai búcsúzásnál csak annyit mondott: "Köszönök nektek mindent, úgy megyek, ahogy jöttem".

Az aradi kórházig integető emberfal a vöröskeresztes, magyar autóknak, biztatás, egy kis megnyugvás. Egyszerre értünk az ambulancia bejáratához egy legalább húsz éves Lanciával. A barnás foltokkal teli fehér autó hátsó üléséről egy testet vonszoltak ki. A nővér nem bírta megfogni, alsóteste a földre csúszott, feje a küszöbre koppan, majd egy géppisztolyos katona és két férfi a hordágyra tette. Berohantak a segítők a hordágygal és a csoport helyén a földön kétnyernyi vörös folt kúszott a lejtő irányába. Talán fényké-

peztem két képet. Soha nem láttam még háborús sebesültet.

A kórházat páncélaútó őrizte, mögötte fedezékben egy önkéntes, automata puskával, de az utcán rengeteg ember, élő testek a fegyverekkel szemben, mintha minden a legnormálisabban működne. Majd géppisztolyosozat pár száz méterről. Senki nem futott, csak néhány újságíró. A gének már teljesen mást parancsoltak nekik, mint nekünk.

A kórházban a főorvos asszony, a tolmács és magyar orvosok között alakult ki kisebb vita, a segítség formájáról talán. Telefon érkezett a gyermek-kórházból, hogy az újszülöttsztyá ablakait végiglőtték. Minden megtörténhet és mindennek az ellenkezője. Nincs front, nincsenek hadviselő felek, a békétől és a büszke civilizációtól ötven kilométerre ráérősen flangál a halál. A sebészetben bekötött fejű fiút filmeztünk, alig beszélt valamit, csak figyelt. Az éjszaka egy szekus csoport megadta magát az egységének, majd két óra múlva hátulról lőtt rájuk. A fiú állkapcsán akadt fenn a golyó. Saját kezével még kiszedte, azután már nem emlékszik semmire. A Park Szállodába harminc-negyven ember érkezett diplomata útlevelemmel. Csak négerként emlegették őket, miután eltorlaszolták a bejáratokat és késő este összűzet zúdították a belvárosra.

A városzéli lakótelep egyik utolsó épületébe segítettek betelepednünk. Gábor, aki aznap már a nyolcadik segélyszállománynak mutatta az utat a kórházba, kemény szavakkal nyugtatva a félelem és az illem, vagy inkább együttérzés között lépődő asszonyok kétségbeesését. Mert legalább ötven láttak bennünket.

Később együtt néztük a televízió adását. A román és a magyart felváltva. Eszembe jutott Tőkés László néhány október elsejei mondata, még a békés Temesvárról, hogy milyen fontos nekik a magyar rádió és a televízió. Csak erősíteni kellene az adásokat.

Az éjszakai sötétben néhány közeli lámpa fénye látszott, amikor a televízióban megjelent egy ember és közölte, hogy elfogták a diktátort. Felugrottunk, Tolja a Trud tudósítója nyugtatta a házigazdát, aki a televízióra meredten várta a képet is. De nem volt kép. Csak pillanatok alatt ismét a kétségbeesés.

A reptér felől fényjelzős lövedékek után hosszú géppisztolyosozatok, majd a konyhából óriási csörömpölés. Az éppen mosogató háziasszony sikoltva esett a földre. Semmi baja nem történt, sírgörcsöt kapott. A betonpa-

nel átfúrta a lövedék. Mindenféle gyógyszert vittünk, csak talán a legfontosabbat, idegnyugtatókat nem. Fogyott hát a pálinka. Kialvatlan, fáradt, bódult emberek vívták a forradalmat.

Másnap délelőtt, amikor a szerkesztőség ételmezcsoomagjait osztottuk a kórházat védő katonáknak, magyar orvos kiáltott utánunk. A műtőből egy frissen "leszedett" szekust hoztak ki. Nyakán és csuklóján újjnyi aranylánc hatjegyű számmal, amit a műtét idejére sem tudtak leszedni. Rá volt forrasztva. A szőke kékszemű fiú, a súlyos műtét után is éles mosollyal követeli, vigyük vissza az Astoriába. A szálloda tetejéről lőték ki.

Angol sajtósok hétajtós Volvóval cirkálnak a városban. Vér után szimatolnak, anyagot keresnek, géppuskafészek, fegyvertopogást és nem mindig hallják meg a hangot, a huszonhárom millió ideghúr gyászzenéjét, meg a több százezer (!!!) bujkáló géppisztolyának betárazását.

Leadtuk az anyagot. Indulunk vissza.

Sérült terrorista aranylánccal

Kodály-muzsika Aradon

Arad a második forradalmi város Temesvár után. Lakói rendkívül büszkék erre. Gyászolják a sokezer áldozatot, sírnak, nevetnek, s azután újra zokognak. Mindezzel együtt a bulvárdon kedden, karácsony másnapján már derűs tekintetű emberáradat hömpölygött. Ez volt az első nap, amikor jó egy hét rettegése után a szülők be merték vinni a városba kisgyermeküket. Az

üzletek, kávéházak kinyitottak. Az ételmezcsoomagokat áruval töltötték fel, a fogásokon szalámierdő kínálta magát, amit hosszú évek óta nem is láttak...

A városháza előtti téren itt-ott csoportosulás. Egyik helyen magyar, a másikon a BBC televíziós stábjá forog. Középen, ahol nemrég még éjszakai tűzpárbajban hasalt a forradalmi tömeg, kedden délelőtt már ott állt egy tíz méter magas mindenki karácsonyfája, színes égőfűzérrel díszítve.

A városháza erkélyén két hatalmas sztereohangszóró csodaszép román (pravoszláv, görög-katolikus) és nemzetközileg jólismert karácsonyi kórusmuzsikát sugároz. A zene szétárad a bulvárdon, az emberek derűsek, bizakodóak, s így köszöntik egymást: "Craciun felicit!" - Boldog karácsonyt!

Nem messze a főtérről a Hotel Astoria előtt földbe gyökerezett a lábam. A Csendes éj után Kodály-zene hömpölygött végig a sugárúton: Az Adventi ének... Nincs szó, amellyel megrendülésem, meghatottságom kifejezni tudnám.

Karácsony szentestjén még erős tüzelés hallatszott a városháza tájékán; azóta is minden éjszaka dörögtek a fegyverek, de mind ritkábban. Keddre virradóra már csak szórványos lövöldözés hallatszott, amikor a Ceausescu-pár kivégzését a televízió bejelentette.

A konszolidáció megkezdődött, s minden jel arra mutat, hogy a hadsereg ellenőrzi a várost, az emberek kezdenek föllélegezni. Kivételesen nélkül minden magyar rendszámú gépkocsit, vöröskeresztes vagy más segélyszállító járművet V-jellel, széles mosollyal köszöntenek. Rengeteg a kósza rémhír, a szervezetlenség. Am az új hatalom és a hadsereg közötti nézetkülönbségek ellenére is ez az ősi történelmi, s ezáltal már forradalmi város, úgy tűnik, talpára tud állni.

Arad, 1989 Karácsony másnapján W.E.

Arad, 1989, Szenteste • Klausmann Viktor felvételei

"... mert semmi értelme, hogy az emberek megöljék egymást"

Gyermekek újévi kívánságai

Mit kívánsz 1990-re magadnak, családnak, hazádnak és a világnak? Tizenkét-tizenhárom éves gyerekekhez intéztük ezt a kérdést 1989 utolsó napjaiban.

- Magamnak azt kívánom, hogy egész évben ne legyek beteg, és ne történjen velem baleset. És legyen mindenben szerencsém.

- Hogy vigyem valamire az életben. Ne legyek utcaseprő vagy kukás.

- De nem akarok nagyravágyó lenni. Pénz, az nem kéne.

- ...apukámnak ne kelljen dolgoznia éjjel is...

- Ne legyen olyan drága a víz, a fűtés, a villany stb...

- Legyen több pénzük, és tudjanak foglalkozni néha velem is...

- Anyukám ne legyen mindig szomorú...

- Ne legyen annyi politikai ügy, az emberek töltsek otthon a szabadidejüket. Apukám ne mérgeződjön...

- Béke legyen négyünk közt. Ne veszekedjenek a szülők mindíg! Ne veszekedjenek, ne ordítózzanak.

- Szeretném, ha a szavazás jól sikerülne. ...ha olyan miniszterelnök lenne, aki normális dolgokat beszél. Hogy az országot normális emberek vezessék, és ne legyen több a fizetésük, mint az én szüleimé."

- Ne legyen jövőre ilyen drága minden, mert ez borzasztó... - Ne legyenek éhezők és lakástalan emberek. Csökkenjenek az árak!... - Mindenkinél legyen megfelelő lakása

és fizetése... - Jusson az embereknek mindenre: cipő, ruha, táskák, edzés stb. ... - Ne legyen ennyi adó...

- Ne éhezzenek a nyugdíjasok... Sok ajándékot kívánok a szegényeknek is... - Emeljék a tanárok és a vegyészek fizetését!...

- Hazánk ne csak lépegesen a virágzás felé, hanem végre érjen is oda!

- Ne csak Budapesten létesítsenek mindent, hanem más városokat, kisvárosokat se hagyjanak faluvá süllyedni, hanem lássák el őket is.

- Az amerikaiak ne csak zsebpénzt adogassanak a magyaroknak. Mert azt a magyarok egykettőre elkölik. A nem dolgozó, segélyből élő cigányokat küldjék vissza Indiába.

- Én azt szeretném, ha nem lennének rablók, gyilkosok, tolvajok, csalók, kocsifeltörők. De az is igaz, hogy ritka az az ember, aki bűn nélkül éli le az életét.

- Szűnjenek meg a háborúk, mert semmi értelme, hogy az emberek megöljék egymást!

- Vegyék el a nagyhatalmak fegyvereit!

- Az orvosoknak sikerüljön ellenszert találni a rettenetes betegségek ellen. Sok bölcs gondolatot kívánok nekik, hogy fájdómentesen, jól tudják az embereket meggyógyítani.

- Ne jöjjenek ide az ufók, mert félek, bajt hoznak.

- Legjobban azt szeretném, ha minden ember hinne Istenben.

- Béke legyen a szegények és a gazdagok között.

- Ne legyenek magasabb és alacsonyabbrendű emberek, legyen egyenlőség.

- Az állatokat ne irtsák ki az orrvadászok!

- Tartsák be, hogy az ember az állatból fejlődött ki, és ezért nemcsak nekünk van jogunk a Földön uralkodni, hanem például a szavannák, sivatagok, vizetek, dzsungelök élőlényeié is.

- A világnak, különösen a vak, sérült, süket, néma és mozgássérült gyerekeknek legyen boldog, örömteli évük.

- Kívánom, hogy ne érje ezt a szegény, kopott világot újabb csatlódás!

Közreadja:
Baracs H. Dénes
és Csalog Judit

Templomablak - ajándékba

— Nem szerencsés, ha a templomból az utcára látni - mondja elgondolkodva *Georg Michael Gausling* üveg-művész. - Márpedig a Pécs melletti Kőkény új templomának egyébként gyönyörű ablakai a falra nyílnak. Látni lehetett, ahogy a kirándulók vasárnaponként a tóhoz futottak, beszélgettek a szomszédok, játszottak a gyerekek. Ez bizony elterelte a bent ülők figyelmét. Örülök, hogy megcsináltam ezt a munkát.

Isten kőkényi házában nyolc üvegszeme ma már csak önmagára néz. *Gausling*

remekművű ablakai szépen illeszkednek az épülethez. Kalandosan kerültek a Mecsek aljára. Észak-Németországból, Bramsche-ből. Az ottani huta készítette a mohácsi fogadalmi templom 22 ablakának anyagát. Ezeket is a nyugatnémet művész tervezte, kivitelezte. A huta vezetője, Manfred Hoppe a munka végzetével Magyarországra jött, és Mohácson is szentelt. Látogatás híriül vette a pécsi püspök, Cserháti József, aki meghívta magához az iparost és a művészt.

— Mit illik ilyenkor ajándé-

kozni? - kérdezte barátját Hoppe.

— Néhány négyzetméter üveget - tanácsolta *Gausling*.

Mikor kiderült, hogy az Anna-napi szentelés Cserháti József püspökségének utolsó nagy ünnepe, a művész elhatározta, ő is ajándékot ad eből az alkalomból. Karácsonyra elkészült hát az ólomrácsos, el a nyolc, furcsa, puha fényű ablak. Kőkénynek szerencséje volt. Az épület, első karácsonyára, szép ajándékot kapott.

— Nem vagyok egyházművész - hangsúlyozza az alkotó. - De művészet és az építé-

szet kapcsolata nagyon érdekel. Szívesen vállalom ilyen feladatokat. Most az Üdülő Szállóban, a Hotel Kikeletben fogok dolgozni, újabb nyolc ablakot csinálók.

Állunk a kőkényi templomban, a színskála kilencven árnyalatát tompán, áttetszőn vetítik a falra az üveglablakok. Az oltár előtt még ott az adventi koszorú, éppen delezet harangoznak. A hely szelleme. Nem is tudom, az üveglablak tette-e a helyet, vagy a hely az üveglablakokat...

koncz
Fotó: Cseri László

Olvasóinkhoz

Belényesi Csaba lapunk főszerkesztő-helyettesi székét az új hetilap, a Pécsi Extra főszerkesztői székére cserélte. A HELYZET Részvénytársaság Igazgatóságának egyetértésével szerkesztőségünk kollektívája *Sz.Koncz Istvánt* választotta főszerkesztő-helyettesé.

A PÉCSI BÖRGYÁR

tímár szakmunkástanulók jelentkezését várja

az 1990/91. tanévre.

Jelentkezhetnek: 14-17 év közötti, 8 általános iskolai végzettséggel rendelkező fiatalok.

A KÉPZÉSI IDŐ: 3 év.

Érettségi bizonyítvánnyal

rendelkező fiatalokat

is szívesen fogadunk.

A KÉPZÉSI IDŐ: 1,5 ÉV.

Anyagi és egyéb juttatások:

- az ösztöndíj mértéke a tanulmányi eredménytől függ, 250-1250,- Ft között mozog.

- Havi 200,- Ft kiegészítő ösztöndíjat biztosítunk, ez független a tanulmányi eredménytől.

- A harmadik évben szakmunkásbérben foglalkoztatjuk a tanulókat, közepes tanulmányi átlag felett. Így a harmadik évben már 3000-4000,-Ft közötti keresetet érhetnek el.

- Vidékieknek ingyenes kollégiumi elhelyezést biztosítunk.

- Kedvezményes étkezést, ebédet biztosítunk, valamint a tanszer és tankönyv-ellátás ingyenes.

- Kereseti lehetőség: szakmunkásvizsga után 8000-10000,-Ft.

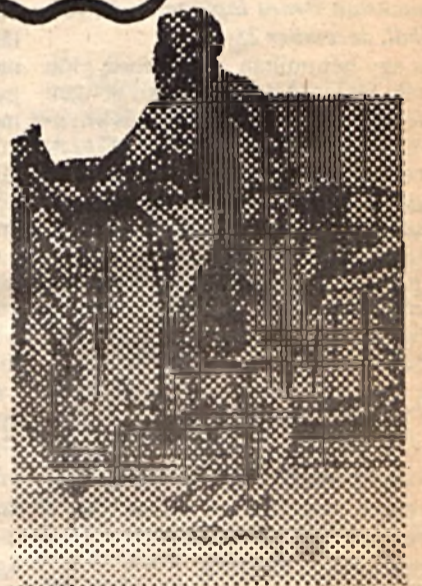
Jelentkezni lehet:

Az 508.sz. Ipari Szakmunkásjépző Intézetben,

Pécs, Eszéki út 12. Telefon: 10-688,

vagy a Pécsi Börgyár személyzeti és oktatási osztályán.

Címünk: Pécs, Bolgár Néphadsereg útja 52. Telefon: 11-555/36

Ki kell üríteni a Magasházat

Ha nem is azonnal, de január 15-étől március 21-ig ki kell költözniük a lakóknak a pécsi hoszónöteletes magasház 248 lakásából. (Lapunk múlt heti számában már beszámoltunk erről a lehetőségéről.) A város házán kiadott tájékoztató szerint az épület tartószerkezete gyors megerősítésre szorul, amelynek megtervezéséhez további vizsgálatok elvégzése szükséges. A szakértők a kiköltöztetés megkezdéséig is felkérték a lakókat, hogy rezgést okozó tevékenységet ne folytassanak, a loggiákon többben ne tartózkodjanak, és jelentsenek minden káros elváltozást. A kiköltöztetéshez nem áll megfelelő számú lakás a tanács rendelkezésére, ezért az egyedülállóknak közül néhányakat munkásszálláson helyeznek el. Az egyes miniszteriumoktól is anyagi segítséget kérnek.

Bővülő pécsi rádióműsor

Január 1-jétől már egy órák kezdődik a Pécsi Rádió délutáni műsora, az új nemzetiségi adásokkal. A szerbhorvát nyelvű program 13 órától 13.45-ig hallható, a német adás pedig 13.45-től 14.30-ig. Ezekben az összehangolt adásokban elsősorban nemzetiségi zene szól. Négyórásra bővül az egyre népszerűbbé váló magyar nyelvű kereskedelmi műsor.

Hétfőtől-péntekig:

5.55-8.00 Információs összeállítás, közben kapcsolás a Kossuth Rádió Krónikájára, ill. országos híreire és lapszemléjére 6 órák, 6.30-kor és 7 órák. A reggeli programot a pécsi középhullámú adó a 873 kilohertz középhullámon, a pécsi URH-adó a 71,81 megahertz, a nagykanizsai URH-adó pedig a 71,03 megahertz frekvencián sugározza.

13.00-13.45 Szerbhorvát nyelvű műsor, 873 kHz.

13.45-14.30 Német nyelvű műsor, 873 kHz.

14.30-18.30 Magyar nyelvű kereskedelmi adás, 873 kHz.

18.30-19.00 Szerbhorvát nyelvű műsor, 873 kHz, 67,97 MHz. A keddi adás a Bartók Rádió valamennyi frekvenciáján is hallható.

19.00-19.05 Magyar nyelvű hírek, 873 kHz, 67,97 MHz. Kedden csak 873 kHz.

19.05-19.35 Német nyelvű műsor, 873 kHz és 67,97 MHz. Kedden az összes Bartók-frekvencia is.

Szombat:

8.05-10.00 Jó pihenést! Magyar nyelvű magazin, 873 kHz, 71,03 és 71,81 MHz.

13.00-13.45 Szerbhorvát nyelvű műsor, 873 kHz.

13.45-14.30 Német nyelvű műsor, 873 kHz.

14.30-18.30 Magyar nyelvű kereskedelmi adás, 873 kHz.

18.30-19.00 Szerbhorvát nyelvű műsor, 873 kHz és 67,97 MHz.

19.00-19.05 Magyar nyelvű hírek, 873 kHz és 67,97 MHz.

19.05-19.35 Német nyelvű műsor, 873 kHz és 67,97 MHz.

Vasárnap:

9.00-11.00 Magyar nyelvű Vasárnapi magazin, 873 kHz, 71,03 s 71,81 MHz.

13.00-13.45 Szerbhorvát nyelvű műsor, 873 kHz.

13.45-14.30 Német nyelvű műsor, 873 kHz.

14.30-18.30 Magyar nyelvű kereskedelmi műsor, 873 kHz.

18.30-19.00 Szerbhorvát nyelvű műsor, 873 kHz és a Bartók Rádió frekvenciái.

19.00-19.05 Magyar nyelvű hírek, 873 kHz.

19.05-19.35 Német nyelvű műsor, 873 kHz.

19.35-20.00 Magyar nyelvű sportösszeállítás, 873 kHz, 71,03 és 71,81 MHz.

20.00-21.25 Gruss und Kuss! Zenés riport-, üzenet- és kívánságműsor a hazai és külföldi németek számára, 873 kHz.

Magyarország bizonyítványa

Kanadai lap elemzése Kelet-Európáról

Így, év vége felé elkezdődnek a vissza-előre pillantások: mit végeztünk, milyen jövőnek nézünk elébe. A torontói *The Globe and Mail* című napilap gazdasági magazinja teljes terjedelmű 1989 elemzésének és 1990 ki-fürkészésének szentelte. Ebben az év végi összefoglalásban külön helyet foglal el Kelet-Európa, ahol "a világ leglétezőbb eseményei" játszódnak le. Az elemzés nem kevesebbre vállalkozik, mint sorrendet megállapítani a régió országai között, a reformok pillanatnyi állása szerint. Mivel még mindig, és még egy ideig az események sűrűjében leszünk, az alábbi összefoglaló csak pillanatfelvételt lehet. S ha néhol kelet-európai fül számára túlzottan leegyszerűsítő, az csupán abból fakad, hogy az angolszás ember világtérképére nap nap után újabbnál újabb országok kerülnek fel, és szinte a reggeli kávéja mellett éli át a történelmet. Ezzel a hatalmas léptékű változással időbe telik megbirkóznia. Az óceán mindkét oldalán.

A kanadai gazdasági magazin szerint a kelet-európai általános reformmunka eminens diákja Magyarország, tíz pontos reformszállyal. (Egytől tízig terjedő pontok jelzik a rangsort.) Az indoklás szerint itt a legharmonikusabb a viszony gazdasági és politikai liberalizálódás között. A jövő évi szabad választások tényleges lökést adhatnak a "jól megalapozott" gazdasági reformoknak. A választások után koalíciós kormányt jósol az elemzés megállapítva, hogy az új Szocialista Párt legjobb esetben is "egy vezető angol reklámműgyáros segítségére" (?) csak a szavazatok huszonöt százaléka számíthat. Az elnökválasztás esélyeseként Pozsgay Imrét, a "radiká-

Magyar helyzetkép, 1989.

lis reformert" tartja számon. Érdekesnek ígérkezik, hogy a magyar választások lesznek az első tulajdonképpeni szabad választások Kelet-Európában, hiszen Lengyelországban az uralkodó párt fenntartott magának parlamenti helyeket, a választási eredményektől függetlenül. A jövő évi magyar gazdaságának - az elemzés szerint - először is új egyezségre van szüksége a Nemzetközi Valutaalappal (amelyet a választások lezajlása után valószínűnek tartanak), s ami rózsaszínűbbre festheti az adósságállományt, a fizetési mérleg mostanság meglehetősen szürkének tűnő képét a nyugati befektetők szemében. S ez a második dolog, amire Magyarországnak szüksége van: még több külföldi tőke szabad beáramlására. Változást ezen a téren is a választásoktól remélnék.

Külföldi kapcsolatainkról szólva az elemzés az NDK-t, Csehszlovákiát és Romániát emeli ki. Hajdani német barátainkat a "vasfüggöny felgöngyöltése", míg a cseh kurzust Bős-Nagymaros leállítását és Alexander Dubček interjúját zavarták. [Mint tudjuk, azóta lényegesen megváltozott a helyzet. A szerk.] Román részről a magyar reformokat nemes egyszerűséggel fasisztának be-

lyegzik és katonai erővel fenyegetnek, miközben Magyarország, erősödő nacionalista töltettel, védelmi politikájának szányszínűen fókuszálva átfordításán gondolkodik.

A *The Globe and Mail* szerint a második legjobb nebuló az osztályban Lengyelország, nyolcas reformszállyal. A "viszonylag szabad" választások után kormányt alakított Szolidaritásnak egy szinte béna gazdasággal kell megbirkóznia. A hiperinflációval terhelt lengyel gazdaságot, ahol a bizonytalanság akkora, hogy a befektetések száma közel áll a nullához, az elemzés nemes egyszerűséggel katasztrófálisnak nevezi, míg a lengyel reformok általános helyzetét kaotikusnak.

Harmadik helyen áll az NDK hat ponttal. Az Egon Krenz bukása előtt íródott elemzés új korszak beköszöntét jelző történelmi eseménynek tartja a berlini fal leomlását. Ám a "keletnémet" liberalizálódás fényes országútját egy monolit gazdaság szürke gyárkéményei árnyékolják be. Egy olyan gazdaság, amely abból a különleges adottságából, hogy az NSZK-n keresztül félszerves kapcsolatban állt a nyu-

gati piaccal, sem tudott előnyt kovácsolni. Ennek az impotenciának egyik jó példája, hogy az NSZK-ban kevesebb NDK-szabadalom van bejegyezve, mint magyar...

Érdekes fordulat, hogy a kanadai gazdasági magazin Mladenov Bulgáriáját (öt pont) magasabba értékeli, mint Adamec még a tárgyalások időszakában mozgó Csehszlovákiáját (négy pont). Az indok az, hogy Todor Zsivkov személyében az a vezető (valamit családja és egész rendszere) bukkant meg, aki szinte észrevétlenül harmincöt éven keresztül volt hatalmon. Bulgária jelenleg a "kvázi reformok földjén áll", halmozódó hiteltörlesztésekkel és erősen kiélezett bolgár-török viszonytal. Csehszlovákiában minden remény megvan arra, hogy az ellenzék követeléseit kielégítik, ami alapján a szabadpiaci erőket enged majd teret a manapság meglehetősen szomorú képet nyújtó, és piacképtelen termékek súlya alatt nyögő csehszlovák gazdaságnak.

Románia megbukott az amerikai kontinensen azzal, hogy valóra váltotta elképzelését, visszafizette külföldi adósságait. Ezzel ugyanis kegyetlen, rémisztő helyzetbe sodorta a román népet, amelynek tudatába 1989 újabb életszínvonalzuhanással, halmozódó élelmiszer- és energiahiánnyal írta be a nevét. Az elemzés szerint kevés esély van a változásra az elnök haláláig, vagy erőszakos elmozdításáig, akinek uralkodása alatt Románia hatalmat ugrott - a mélybe.

Eddig a kanadai gazdasági magazin 1989 évi pillanatfelvétele Kelet-Európáról. Ha a folyamatok még zajlanak és az állapotok cseppfolyósak is, helyesnek tűnik az a kiindulópont, amelyet az elemzés írja: választott: hogy stabilitást és fejlődést leghamarabb az az ország fog felmutatni, ahol gazdaság és társadalom nagyjából harmonikus viszonyban van egymással.

Biharj Edmond (Toronto)
Fotó: Farkas István

Nagykövetek múltáról, jövőről

Újév alkalmából lapunk körkérdeztünk néhány ország budapesti nagyköveteit. Munkatársaink arra voltak kíváncsiak, hogyan ítélik meg az év világpolitikai történéseit, hazai eseményeit és mit várnak a beköszöntő újévtől. Szándékunk ellenére összeállításunk kicsit egyoldalúra sikeredett: sem a szovjet, sem az amerikai nagykövetet nem tudtuk elérni, a svájci pedig a téma komolyságára hivatkozva nem kívánt telefonon válaszolni az említett kérdésekre.

Dr. Alexander Arnot

a Németországi Szövetségi Köztársaság nagykövete:

— Az elmúlt év eseményeinek megítélésekor mindenekelőtt a Magyar Köztársaság és a Németországi Szövetségi Köztársaság kitűnően fejlődő kapcsolatát szeretném megemlíteni, ennek a valóban igen jó kapcsolatnak bizonyítéka Helmut Kohl szövetségi kancellár két héttel ezelőtti látogatása. Úgy vélem, a Nyugat rendkívül elégedett lehet az év történéseivel, minde-
nelőtt ami a Közép- és Kelet-európai fejlődést illeti. Az elnyomott nemzetek végre kezükbe vették, vehették sorsuk intézését, és felszabadították magukat az évtizedes elnyomás alól. Ami a Német Szövetségi Köztársaságot illeti, elmondhatom, hogy szerencsére az elmúlt évben is társadalmilag igen stabil ország voltunk, s bizony ebben sok más államtól különbözünk. Gazdasági életünk is rendkívül dinamikus fejlődött. Ami pedig a legtöbb örömet okozta és okozza, az természetesen az a tény, hogy végre megszűnt az a negyvenéves lidérces álom, ami negyven éven keresztül nyomta, fojtogatta a németeket: a két német állam közeldése végre tényleg valósággá vált, és végre nemcsak a békés, hanem egyre inkább a baráti egymás mellett élés alapelve

határozza meg kapcsolataink alakulását.

Az új évtől pedig azt várom, hogy sikeresen tovább halad a leszerelési folyamat és mind az Egyesült Államok és a Szovjetunió közötti, mind pedig a bécsi leszerelési tárgyalások kézzelfogható eredményre vezetnek. Ezenkívül fontosnak tartom, hogy tovább javuljon az együttműködés a fejlett ipari országok és a fejlődő országok között. Továbbá remélem, hogy az ebben az évben megkezdett megkezdett kelet-európai változások békésen zárulnának le erős demokráciákkal a nyomukban. Ami a német-német viszonyt illeti, remélem, hogy megvalósul az a Modrow miniszterelnök által javasolt szerződési közösség, amely a két német állam közötti szoros együttműködést garantálja. Hogy hogyan alakul Németország jövője, azt megmondani nem tudom, mindenestre két kívánom, hogy ezt csakis a németek saját maguk döntsék el.

Gerd Vehres

a Német Demokratikus Köztársaság nagykövete:

— Az elmúlt év fontos eredményeként tartom, hogy sikerült megőrizni a 44 éve tartó békét, és nem történt világ-béket veszélyeztető konfrontáció. Ami a szocialista országokban végbement történésekkel illeti, örömeimmel tartom, hogy a demokratikus átalakítás folyamata a legtöbb helyen megindult, és komoly eredményeket könyvelhet el. Továbbá fontosnak tartom, hogy új távlatok nyíltak az európai kettősség felszámolására, s hogy ebben a folyamatban a Német Demokratikus Köztársaság is fontos szerepet játszik. A hazánkban októberben megindult tömegmozgalmak markáns politikai változásokhoz vezettek, és bár a folyamat még távolról sem tekinthető befe-

jezettnek, úgy vélem, hogy már fontos lépéseket tettünk a demokratikus átalakítás útján. Az NDK-ban egy nemzetközi vita kezdődött a kerekasztal mellett, hogy megtaláljuk a mély erkölcsi, gazdasági és politikai válságból való kivezető utat.

Ami Magyarországot illeti, el szeretném mondani, hogy mindenekelőtt a változások békés jellegét tartom nagyon fontosnak, és ez akár példaértékűnek is lehetne tekinteni. Az utóbbi időben nálunk is nagyot változott a magyarországi változások megítélése, ami a társadalmi rendszer megújítását tükröző törekvéseket illeti.

A újévtől pedig mindenekelőtt az európai közeldés, enyhülés folyamatának tovább folytatódását várom, kívánom, hogy a megindult igen nagy jelentőségű változások békésen mennek végbe, s az NDK-ban megindult folyamat is tovább folytatódik, amikor a májusi választásokon már új politikai erők is fellépnek. Kívánom, hogy valószínűleg a Modrow miniszterelnök által javasolt szerződési közösség, de ez ne jelentse egyik német állam szuverenitásának korlátozását sem. Ha pedig létrejön a Gorbacsov úr által javasolt második helsinki-konferencia, akkor azon mind a két német állam képviselője vegyen részt. Kívánom továbbá, hogy az újéven mélyüljenek el még jobban a Német Demokratikus Köztársaság és a Magyar Köztársaság közötti kapcsolatok, mind kulturális, mind gazdasági, mind politikai téren, s hogy ennek a feltételeit a bejelentett Modrow-Németh kormányfői találkozó bővítsé is ki.

Dr. Franz Schmid

az Osztrák Köztársaság nagykövete:

— Bízást mondhatom, hogy 1989 nemcsak mélyreható változásokat ho-

zott, hanem egészen új feltételeket teremtett a jövőbeli együttműködés számára. Ami Magyarországot illeti azt hiszem, hogy az Önök országának egy nagy előnye van a többi Kelet-Európai országgal szemben, mégpedig az, hogy a gazdasági reformok sokkal előrehaladottabb állapotban vannak. Természetesen sok a gazdasági nehézségük, de nem volt ez annak idején Ausztriában sem másképp. Az 50-es, 60-as sőt még a 80-as években is hasonló problémákkal küszködünk, mint Önök ma. A gazdaságtalan vállalatokat az államosított iparban szanáltak és csak ma értünk el oda, hogy egy tartalmas tőkeforgalmunk van. Ami az osztrák belpolitikai életet illeti, örömetelnek tartom, hogy a két nagy párt konszenzusát fenn tudtuk tartani és nem kellett kiírni az új választásokat. Gazdasági szempontból is jobb a helyzetünk, mint az elmúlt években. Külön örömmel számunkra, hogy az államosított 100 év hosszú idő óta ismét nyereséges.

Amit az új évtől várok, az mindenekelőtt az, hogy a magyarországi változások stabilizálódnak és hogy a politikai pártok együttműködnek és nem egymás ellen acsarkodnak.

Ami pedig az Önök városát illeti, szeretném megemlíteni, hogy évente többször is megyek Pécsre és az egyik kedvenc magyar városom, főleg a baranyai és stajerosztrák baráti társaságnak a rendezvényein szoktam ott részt venni. Tetszik a város sok nevezetessége, látványlójája és nem utolsósorban a kitűnő bor. Ezekkel a gondolatokkal szeretnék Önöknek és minden Olvasójuknak boldog új évet kívánni.

Ij. Könczöl Imre

A HELYZET

In memoriam vengerszkij parlament.

A másra, jobbra vágyás, a szabadság óhajta visszavonhatatlanul elsöpörte a régi összetételű magyar parlamentet. A demokrácia ígérete kifűzte a lelkekből a félelmet, s a Duna parti büszke épület folyosóin új idők szelei fújnak.

A T. Ház legitimitásukban megkérdőjelezett tagjainak feje felett politikai szervezetek egyezkednek a jövő emberléptékű világáról. Az infarktustól sújtott gazdaságot kűföldi csodagyógyszerekkel igyekeznek életben tartani a kormány. Az apró-cseprő gondokat panaszó interpellációk a bekötött állapotáról, meg az ellátatlan vegyesboltokról ma már jelentéktelenné törpülnek az ország egészét fenyegető veszedelmek mögött. A képviselők még néhány tétova kísérletet tesznek: választókra hivatkozva figyelmeztetnek az elszegényedésre, az immár talán behozhatatlan hátrányba taszított tömegek sanyarú helyzetére. Különböző preferenciákért esedeznek - okkal, joggal - de maguk is tudják, nincs más kiút, mint a kudarcot vallott rendszer feladása, a teljes visszavonulás, amely rájuk is vonatkozik. A honatyák lázadása a környéken költségtérítési program ellen - s ezt maguk is sejtik - reménytelen kuruckodás. Elkerülhetetlen a döntés, amelyben kimondatlanul is benne rejlik, hogy a mandátumukat forma szerint úgy ahogyan hitelesítő választók érdekét alá kell rendelniük az egész nemzet fellemelkedésének. Szorongatottságukat indulatos kifakadásokkal palástolják, ám kitöréseikre minden lehetséges oldalról felháborodott zúgás felel. Az egykori ellenlábaskok is sors társakká kényszerülven semmitmondó közhegyekkel vigasztalgatják egymást, vagy megbánottságuk felett méltatlankodnak. Mert már a karzat is megszólalt, s elnökhelyettesi keményllyel rendre is utasított: ne sértse a testület méltóságát renitens bekiabálásokkal. De lehet e méltósága egy parlamentnek, amelynek elnöke "megbízott"ként viseli tisztét, aminthogy Köztársaságunknak is csak ideiglenes az elnöke?

A tabuk végképp megdőlték. Az onásig ismert arcokon már nyoma sincs az önhitt büszkeségnek. Grósz Károly a nyugatnémet kancellár parlamentü beszéde alatt - nem lévén más partner a közelben - régi jó biztonsági emberekkel hányja-veti meg az ország sorsát, s kissé zavartan áll félre az útból, amikor Helmut Kohl dörgő taps kíséretében kivonul a képviselőházból.

A fényképezőgépek másnak kattognak, másokra szegeződik a sok kíváncsi kamera, mások orra alá dugják szóra éhes mikrofonjaikat a nyüzsgő riporterek. A politikai élet kulissszá megújultak, de vannak-e új szereplők az ártt szerepekre?

A régi képviselőkön mégis megcsik az ember szíve. Mert képességüket meghaladó erőfeszítéssel igyekeztek megfelelni a pluralizált várakozásnak. Fel akartak nőni a történelmi feladathoz, s megkezdtek a huszár századra nyíló kapu kitérését. A részen át betóduló fényben mégis elhalványul tettük jelentősége. Hiszen most már minden olyan kézenfekvő: a gazdaságot a piaccal, az embert humán értékeivel, a múltat eredményeivel kell mérni. Rájuk pedig sötét árnyként borul az emberrymorító önkény emléke, amit feledni akarunk, s amely őket is megüporta. Szánjunk hát egy lapot rájuk is gyötrelmes negyven évünk történelmében.

Káplár László

Negyven éves a Csemadok Jubileumi áttekintés a szervezet munkájáról, Galántán

A Csemadok a Csehszlovákiai Magyar Dolgozók Kultúregyesülete, 1969-től Kulturális Szövetsége. 1949-ben alakult meg. A 600 ezernyi magyarság mintegy hatodrészt tömöríti alapszervezeteiben. Szlovákia 13 járásában és két nagyobb városában megközelítően öt és félszáz alapszervezet működik. Szervezeti, közművelődési és külön mozgalmaként amatőr művészeti (népművészeti) munkásságot fejtenek ki.

Nemrég ellátogattunk a Csemadok galántai járási bizottságához. Eredetileg azzal a szándékkal, hogy megemlékezzünk az idén 40 éves Csemadokról. A különös véletlen vagy a Sors?; ellenben úgy hozta, hogy éppen ottjártunkkor gyorsultak föl a csehszlovákiai események.

Megemlékezzünk ezúton pótoltjuk.

Csehszlovákiában, azaz Szlovákiában az ott élő magyarság kultúrájának, nyelvének ápolásához a második világháború után, ismert okokból, csak 1948-at követően kezdhetett hozzá. Addig az 1945-ben meghirdetett sötét emléklű kassai kormányprogram Csehszlovákia magyarságát, mint népet (hasonlóan a némethez) háborús bűnösnek mondta ki, megfosztva mindennemű nemzeti jogától. Csak a politikai élet konszolidálásával, 1948-tól nyílhattak meg ismét magyar nemzetiségi iskolák, s engedélyezték újból a magyar nyelvet. A Csemadok megalakulásával fokozatosan éledni kezdtek azok a színmagyar falvak is, amelyek a Garam alsó folyásánál, a Nyitra környéki Zoborvidéken, az Ipoly mentén s kelet-szlovákiai területeken is a két világháború közötti "első republika" idején hagyományosan ápták anyanyelvi kultúrájukat. 1952-ben már számos falu e vidékekről részt vehetett Pozsonyban a Csemadok első országos seregszemléjén. Bemutatva népi szokáshagyományait, dalait, viseletüket. Ezzel bizonyították, hogy e vidék magyarsága mennyire gazdag néphagyománykincsel bír.

Néhány évvel később már kerületi népművészeti szemléket is tartottak, majd 1956 végén Losoncon megrendezték az első országos dal- és tánctünnepélyt.

Ezek a szemlék, mint az amatőr művészeti mozgalmat szolgáló fórumok, azóta is - különböző műfaji csoportosításban - léteznek. A magasabb szintű bemutatókhoz kiválogatják a legjobb együtteseket. 1987-ben a Csemadok 54 alapszervezetében 189 éneklő csoport, 89 citera- és parasztneműkar, 64 hagyományőrző csoport valamint 147 néptánc együttes működött, és ez csak a folklór kategória. Igen tekintélyes, magas színvonalú a szlovákiai magyarság kórusmozgalma és több más művészeti ág is.

A rendezvények közül kiemelkedik a magyar folklór hagyományokat a legtisztábban megőrző országos népművészeti fesztivál (Zseliz székhellyel); évente a Gombaszegi fesztivál s háromvenként - a Rőpülj páva mintájára ott is megindult - népdal-

tánc- és szokáshagyomány-vetélkedő, a "Tavaszi szél vizet áraszt..." Továbbá a gyermekkarok országos versenye ("Csengő énekszó"); a munkáskórusok szemléje Kassán; Galántán pedig (1969-től) a Kodály-napok keretében a felnőttkórusok versengenek. Egy-egy ilyen rendezvényen mintegy ezer szereplő lép a közönség elé.

Galántán és a járásban hetvenezernyi a magyarajkú lakosság száma. A járási Csemadok 34 alapszervezetében mintegy tizenkétezer tag vesz részt a szervezeti (politikai, érdekvédelmi stb.), közművelődési valamint az öntevékeny művészeti feladatokban.

Érdekes néhány számadatra figyelni: a galántai járásban 1988-ban 7 színjátszó, 7 citera-, 6 néptánc együttes továbbá 12 eszt- rádcsoporthoz és 23 pávakör működött. Idei összegezésük szerint műsorukat 2,5 év alatt több mint ezer föllépésükön jó félmillióan látták. Kiemelkedő nagyobb rendezvényük minden év decemберében az anyanyelv hete, amelynek nyitó szemináriumát hazai és magyarországi írók, nyelvészek közreműködésével tartják meg. Az idén például Lőrincze Lajos, Bodor Pál, Csóri Sándor, Dobos László előadását hallhatták a galántai magyarok. Vidéken pedig mintegy 500 rendezvényt: előadásokat, nyelvi vetélkedőket tartottak magyar lakta községekben, városokban.

Igen jelentős a galántai Csemadok kapcsolata az anyaországgal. A látogató csoportok, együttesek képviselői egymásnak adják a kilincset... Ottjártunkkor két hét alatt Békés város, Székesfehérvár, Kecskemét, Tiszavasvári egy-egy kórusa szerepelt esténként Galántán.

A napokban telefonon beszélünk Mézes Rudolfal, a Csemadok galántai járási bizottságának titkárával. Arról kérdeztük, mi változott az elmúlt egy hónap alatt a szervezet felépítettségében, struktúrájában; mit jelent munkásságukban a csehszlovákiai demokratizálódási folyamat kiteljesedése?

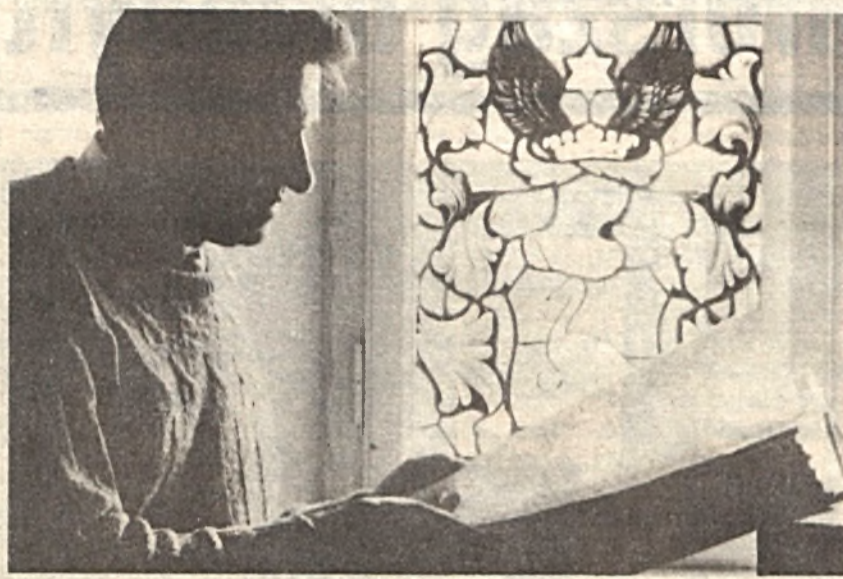
Megtudtuk: a Csemadok Központi Bizottsága rehabilitálta azokat, akiket 1968 után kizártak... A Csemadok galántai bizottságából - eddigi munkájuk elismeréseként - két személyt beválasztottak az új, 21 tagú elnökségbe: Neszméry Lászlót (Alsószeli), aki a KB új vezetőségi titkára és Mézes Rudolfot, aki pedig az elnökség tagja lett.

A rehabilitáció a járási bizottságoknál is folyamatban van.

Azt is megtudtuk, hogy az új választásokat megelőzően, a Csemadok - márciusi rendkívüli országos közgyűlésén - nagy valószínűséggel tömegszervezetből párttá alakul át.

Wallinger Endre

Ügyeletes bonvivánok bálja Somogyban

Nyugat-Európában érezhető, hogy a politika vonzza legkevésbé a tudós alkatú embereket - mondja Szili Ferenc kandidátus, Somogy megyei főlevéltáros. - Azonban az ottani politikai vezetés színvonala a miénkkel szinte összehasonlíthatatlan. Ha Nyugat-Európában vagy Amerikában egy magas szintű politikai vezető elbűcsűzik - lásd például Kissingert, Willy Brandtot vagy Schmid kancellárt, nem szakít örökre a politikus léttel. Egyetemeken tartanak előadásokat, tudományos munkákat írnak; egyszerűen még akkor is kvalifikáltságukról adnak számot.

Nálunk vajon melyik nyugdíjba vonult funkcionárius kaphatna egyetemi katedrát? Országos jelenség, hogy a nyugdíjba küldött politikai vezető aktív évei után csak megalázóan alacsony pozíciót tud betölteni. De ez érthető, mert ilyen a szakmai képzettségük!

Nemrég értesültem arról, hogy az egyik kordvezetményel nyugdíjba vonult megyei politikai vezető jelenleg a Balaton-parton magántaxis, egy másik pedig újságíró. Ez kiváltható érdekes tény, de egyben tragikus is. Ezek az expolitikusok azért ragaszkodtak sokáig a bársonyszékhez, mert a politikán kívül máshoz nem értettek. Legálábbis azt hitték, hogy értenek hozzá. Többek közt ezért tartunk itt...

Milyen viszony fedezhető fel a tudomány és a politika között?

A tudomány és a tudósok mindig hosszabb távú célokat tűznek maguk elé, s a stratégiának rendelnek alá mindent. A politikusok általában rövid távon gondolkodnak. A napi eseményeket keresik-kutatják. Éppen ezért a politikus mindig a taktikát tekinti fontosnak; így a stratégia alárendelt marad. Eme antagonizmus régóta megfigyel-

látottság minimális volt. Somogy Tolnával és Zalával együtt sajnos ilyen megye.

— Mi a helyzet ma?

— Mára kicsit optimistább lehetek, hiszen van egy nívós agrár-egyetemünk, és egy fejlődésben lévő tanítóképző főiskolánk. A tudomány területein egyre több minősített ember tevékenykedik, s a régi szelek helyett hál' istennek újak fújnak, ami felettébb örvendetes.

— Milyen a tudományos intézmények közötti kapcsolat?

— Úgy vélem, ezeket elsősorban a személyes kapcsolatok, nem pedig a közös célok és feladatok alakítják. Csak akkor számíthatunk eredményre, ha a két intézményvezető szimpatizál egymással.

— Van-e tudományos szempontból hátrányos területe a megyének?

— A hátrányos térség fogalmát minden tekintetben a gazdasági helyzetre szűkítik le. Nem beszélünk arról, hogy ezek a tájak - például Csurgó és a Zselic térsége -, tudományos szempontból is fehér foltnak számítanak. Az iskolák ellátottsága rosszabb, s a tanerő is gyengébb. Ezekre a hátrányos helyzetű területekre került ki a legtöbb képzés nélküli nevelő, és természetesen ezek a vidékek egészségügyileg is hátrányos helyzetűek. És mondanom sem kell: a politikai vezetés is alacsonyabb szintű.

— Ön mit tenne az imént említett sajtószolgálatok felszámolása érdekében?

— Jobban megfizetném az itt dolgozó szakembereket. De ez nem elegendő. A szervezett továbbképzésnek, iránításnak, támogatásnak sokkal jobban kellene érvényesülnie.

— A tudomány társadalmi bázisa az értelmiség. De van-e értelmiségi tudat hazánkban? Hatalom-e ma a tudás?

— Úgy látom, ebben az országban nincs értelmiségi tudat. Történelmi és ideológiai okok juttattak el bennünket idáig. Szidták, ütötték-vágták az értelmiséget. Sorsa, léte és karrierje mindig a politikától, a politikusoktól függött. Úgy érzem, a tudományos pálya ma sem vonzó különösebben. Azért, mert ebben a társadalomban a státuszszimbólumok legvégén szerepel. Mindent megelőzött a politikai és a gazdasági vezetők hierarchikus rendje. S az is megfigyelhető, hogy az egyéni teljesítményeket a tudományos intézményekben sem értékelik megfelelően.

Hatalom-e a tudás? Nem hiszem. Ezt csak elméletileg szajkóztuk. A társadalmi mércéje eléggé alacsony szintre - érdemeinkről jóval lejjebb - helyezte a tudósok megítélését.

Lőrincz Sándor

Fotó: Baracs H. Dénes

DOHÁNYGYÁR

**Eredményekben gazdag,
békés, boldog
új esztendő!**
Kíván a
Pécsi Dohánygyár!

PÉCSI
DOHÁNYGYÁR

FILTER

PÉCSI
DOHÁNYGYÁR

Announce

Reklámkampányok-
szervezése,
szaktanácsadás,
hirdetésfelvétel
ANNONCE
reklámirodánál.
7101 Szekszárd
Pf 254
Tel/fax: (74) 13603

A ●●●●●

"DIGITAL 29"

műszaki boltban új
és használt rádiók,
videók, CB-k
adás-vételével
várom vásárlóimat.
7621 Pécs Sallai u.29.
Tel.: 28-906

Charles Bronson

filmjei

Valaki az
ajtó mögött

Bosszúvagy 2

Bosszúvagy 3

Murphy törvénye

Nagy bunyós

Merénylet

Mestergyilkos

és még több mint 600 féle műsor
videokazettán kölcsönözhető

**FÉNYPONT
videocenter**
Pécs, Rókus u. 3/a

0-24^h

Világéletében Pécssett akart tervezni

"A lakótelepet harapó ház"

— Ezt a templomot újra fel kellene építeni - mondta egy tavalyi találkozásunkon Dévényi Sándor. A színhely a pécsváradai vár, a felépítendő templom ott áll az udvarán, XIV. századi s alatta XI. századi falaival. És valóban, ezt a templomot, az ezer évest, egyszerűen újra fel kellene építeni. Nincs jobb ötletem. Igazat adok Dévényinek.

Egy évvel később a Pécsi Építész Irodában beszélgettünk, Dévényi Sándor tervezőirodájában, a Skrobák Lászlóval együtt megalakított 14 személyes korszakos szervezetben. Dévényi a korszakos szervezet alelnöke, 41 éves, másfél éve az Ybl-díj birtokosa. Pécsi származású, világ életében Pécssett akart építeni...

— Itt nőtem fel a hegyoldalon, a hegy és a belváros között egy olyan házban, amit a pécsi Bauhausos Forbáth Alfréd tervezett. Kicsi ház volt, de igen jó arányú, tágas, levegős, napfényes szobákkal, szép kivitelű és jól működő ajtókkal, ablakokkal. Minden nagyon egyszerű és harmonikus volt benne.

Furcsa, de éppen ezeket a Bauhaus-erényeket szűkítette le, rontotta el egyfajta építészeti dilettantizmus, és jöttek a panaszszörműsítések. Amikor a pályát kezdtem, ez az internacionális épület, a kockaház létezett, és én tudtam, hogy nekem ebből elegendő van. De volt már a pécsi építészcsoporthoz Csete György vezetésével, amely egy magyar építészeti formanyelv kialakítására törekedett. Egyetem ide vagy oda, nekem addig senki sem mondta, hogy ilyesmire is lehet törekedni.

— Mikor érett meg, hogy milyenfajta házakat akar tervezni?

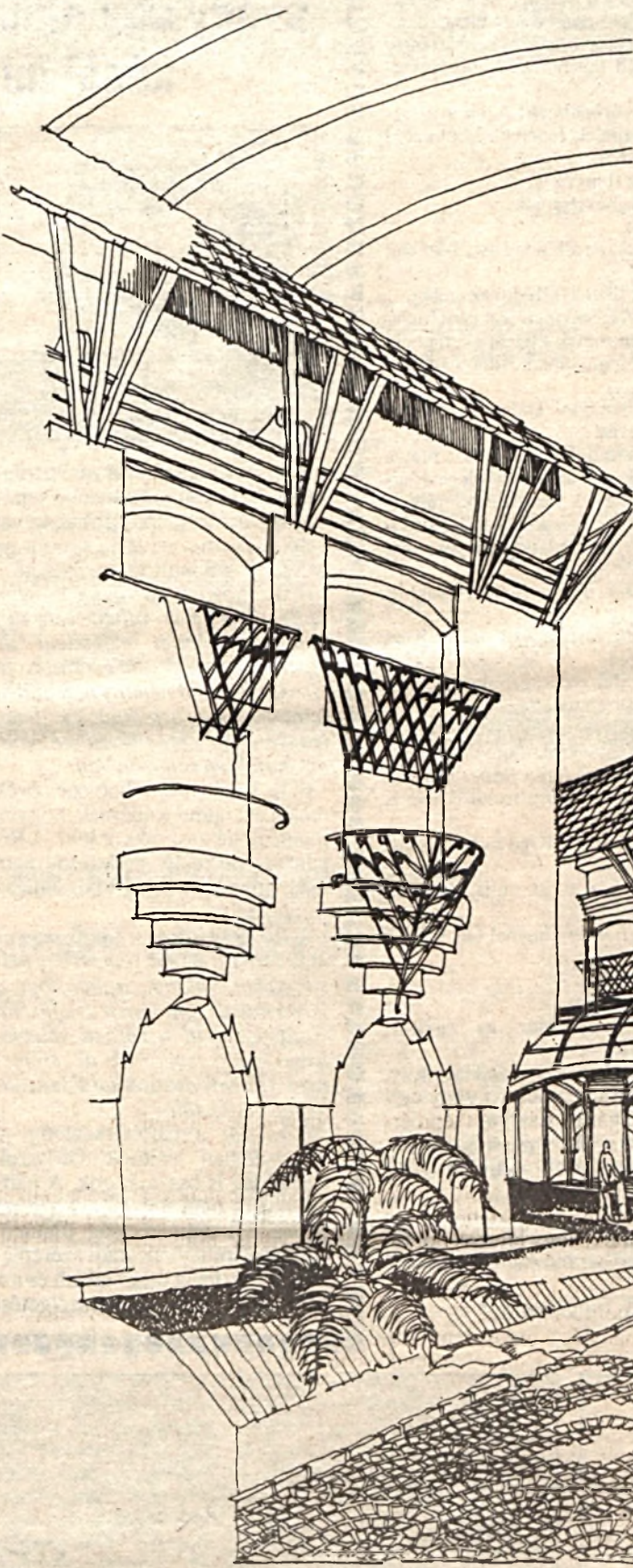
— Ebben nagy szerepe volt Csete Györgynek, Makovecz Imrénnek. Sohasem tartoztam a Pécs Csoporthoz, túl zártnak éreztem a közösségüket, tartottam attól, hogy körükben nem tudnám kibontakoztatni az egyéniséget. De átjártam hozzájuk, fokozatosan megismertem őket és azt az új világot, amit az egyetemen lehetetlen volt megismerni. Karakteres építészetre törekedtek, ami Magyarországon szűltek meg, organikus illeszkedik a már meglévő épített vagy természetes környezethez. Mindezt nagyon rokonnak éreztem. Más kérdés, hogy szerves illeszkedés dolgában talán tovább is mentem mint ők, és a Csete és Makovecz-féle ősi népies irányzatot az európai, a pécsi hagyományba ágyazva adom elő.

— A Pécs Csoport sok zaklatás után megszűnt. Ön egy helyütt azt nyilatkozta, hogy valamiképp ők készítették elő a terepet...

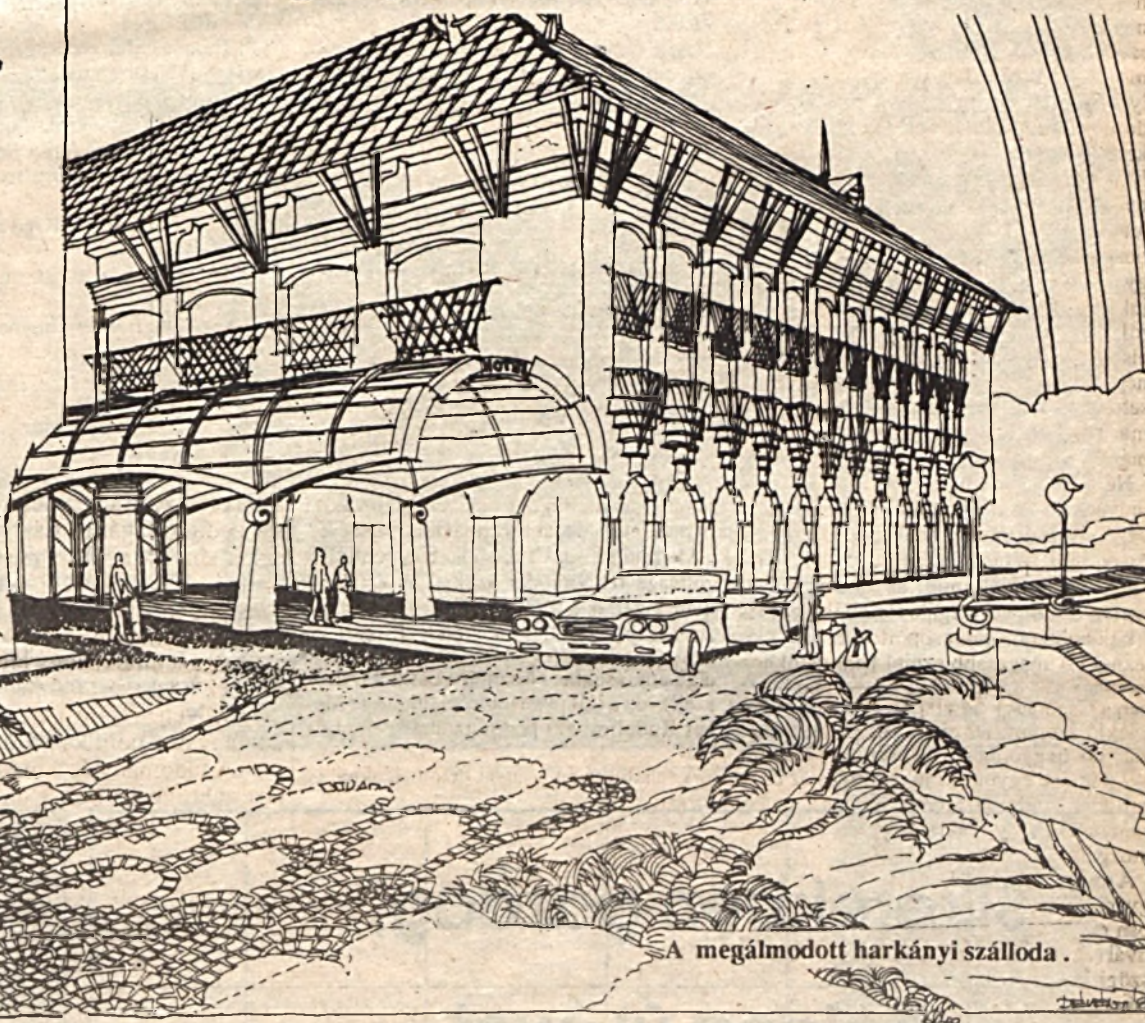
— Cseték valóban fellazították a szakmai meg a laikus közvéleményt, végigverekedtek a vitákat, de az eredményekből már nem tudtak profitálni, mert a csoportjuk felbomlott. Rögtön kiderült az is, mennyire hiányoznak, mekkora szükség volna rájuk, és hogy a fűrdővízzel már megint kiöntötték a gyereket. Nekem azonban már nem kellett megvívnom az ő harcaikat, a terep valóban élő volt készítve.

— Dévényi Sándor házai mégis sokakat provokáltak. Ön "Villámsújtotta házat", "Lakótelepet harapó házat" tervez. Mit gondol, miért ingerel ez némeleket?

— Megjegyezném, hogy a neveket nem én találtam ki, de örülök, mert azt sugallják, hogy más is megértette, amit az épülettel el akartam mondani. Egyébként nem ingerel túl sok embert az építészetem, és ha mégis, akkor újdonságtartalma miatt. Ha olyan házat tervezek, amelynél egyetlen szempont a fontos, az illeszkedés, vagyis hogy ne lógjon ki a többi közül, akkor nincs felháborodás. Nekem azonban egyéb is fontos. Az én három fő szempontom az illeszkedés, az épület funkciója és annak mondanivalója. Ezt a három elvet

— Az egyetemi pinceklubon át vissza a belvárosba...

A megálmodott harkányi szálloda.

tartom szem előtt, és nem nekem kell elbírálnom, hogy ez hogyan sikerült. A lényeg mindig a jó ház, az új minőség. Csak ez igazolhatja az ideológiát, az elméletet.

A környezethez való illeszkedésnél azonban elidőznék kicsit. Van olyan értékes épített környezet, mint mondjuk a pécsi belváros, és van az épített, de értéktelen, lerobbant környezet, mint például a "Lakótelepet harapó ház". Ez a ház kritikája a lakótelepnek, de ami fontosabb, azt jelzi, hogy az ilyen környezetben olyan házakat kell létrehozni, amelyek önálló értéket képviselnek, és idővel talán gócai lehetnek egy újabb értéksűrűsödésnek. A harmadik a természeti környezet, ahova néhez meg könnyű is épületet tervezni. Ide olyan házakat képzelnék, amelyek ugyanúgy növekednek, mint a növények. Számomra a ház is élőlény, amelynek olyan természetességgel kell élnie környezetében, mint a fának, bokroknak.

— Ezt nevezi Ön organikus építészetnek...

— Amennyiben ez tudomásul veszi a környezetet, a város elölétét. Hiszen a város is élő szövet, amely állandóan fejlődik. Ez a város, Pécs kétezer év óta fejlődik töretlenül, és hordozza kétezer évvel ezelőtől és azóta élt emberek gondolatait. Délhez és nyugathoz egyaránt kötődik. Hamvas Béla szerint a legszerencsésebb helyek közé tartozik az országban.

— Most nincsenek igazán pécsi munkái. Fájlalja ezt?

— Elnem végéig szívesen csináltam volna, amit elkezdtünk 1975-ben Pécs belvárosi rekonstrukciója érdekében, de elfogyott a pénz. Vége lett ennek a

munkának, pedig Pécs olyan gyönyörű matéria, ami egy életre ellátja feladattal az építést. Ezért is hagytam ott utolsó állami munkahelyemet, a PTV-t, meg azért, mert 6000 forint volt a fizetésem - egy évvel az Ybl-díj előtt, és ez negyven felé, három gyerekkel, 15 éves gyakorlattal nem volt elég. Ugyanakkor már rengeteg magánmegbízást kaptam, s eljött az idő, amikor a tervezővállalatnál tőlőt nyolc óra mellőzhetővé vált. Meg volt a MTESZ-székház, amit a beruházási programig megterveztem, amit most Tillai Ernő tervez, s amiről nem akarok többet beszélni - de ha mindez nem így alakul, és nem bíztatnak, nem állnak mellettem a barátaim, akkor nem csinállok egy új céget.

— Mi az előnye a kislétszámú építészeti irodának?

— Minden szocialista cég úgy alakul meg, hogy a dolgozó létszámnak el kell tartania egy háromszor akkora apparátust. Mi tízennégyen vagyunk, és mind a tízennégyen dolgozunk. Olcsóbbak tudunk lenni, mint egy nagy tervezővállalat, s ugyanakkor több pénzt tudunk kivenni a cégből. Ugyanúgy éjjel-nappal dolgozunk, mint eddig, csak most meg is tudjuk fizetni a munkát.

— Kik a megrendelők?

— Igen széles körből jönnek a megrendelések, van egy megbízható piacunk. Mindenféle munkát elvállalunk, ebben nincs különbség kis és nagy iroda között. Nem vagyunk olcsók, mert ennek a szakmának van becsülete, a tervezés árát meg kell fizetni, és ez nem a legnagyobb tétel egy építkezésnél. Az indulásunkhoz nagyon jól jött, hogy megnyertem a harkányi 320 szo-

bás nagyszálló meghívásos pályázatát. Vagyis most nem kedves városom egy aktuális problémáján dolgozom munkatársaimmal, hanem ezen a semmivel sem kisebb ügyön. De keressük az utat vissza Pécshez, és úgy tűnik, ez megint a pincében pontosabban az egyetemi pinceklubon keresztül vezet majd a belvárosba - akár csak az elején, 1975-ben.

— Külföldre, a fővárosba sohasem csábították?

— Soha nem akartam elmenni innen, miután hazajöttem két év budapesti munka után. Ahogy érezni kezdtem Pécsset a lábam alatt, éreztem azt is, hogy itt rengeteg munkám van. A lényeg az, hogy az ember dolgozzon valahol, és ha munkái egy helyen koncentrálódnak, akkor a hatásuk is erősebb.

Gállos Orsolya
Fotó: Csonka Károly

A fiatalok

Hogyan látnak egy ilyenfajta műhelyt az ott dolgozó fiatalabb mérnökök? A 25-30 évesek, mint Borza Endre, Masszi Pál és Rétfalvi Judit. Hogy itt dolgoznak, az kritikája a nagyvállalatoknak, amelyekben nem akartak kis csavarként létezni. Kritikája a fővárosnak és iglenlése az emberi léptékű, az ő kifejezésükkel "emberszagú" Pécsnek, ahol Borza Endre szavaival, az építész építész módra élhet. Budapest agyonnyomja az embert, átkeintetté teszi a viszonyokat. Rétfalvi Judit is úgy fogalmaz, vidéken és kis irodákban lehet igazán találkozni a mai élet problémáival, feladataival, az emberekkel, egy város életével. Dévényi Sándor mindhármuk számára a mestert jelenti kétségkívül. Masszi Pál felteszi a kérdést, az évek, s a munkák miként döntik el,

önálló egyéniség születtek-e az építészből vagy sem. Ő is, Rétfalvi Judit is olyasvalaki mellett akart dolgozni, akit szakmai és emberi szempontból egyaránt mesterének tekint. Borza Endre ugyanígy fontosnak tartja, hogy olyan emberek szakmai erényeit, gondolkodásmódját ismerhette meg ezidáig, mint Makovecz Imre, Bachmann Gábor, Rajk László, Nagy Bálint és most Dévényi Sándor. Masszi úgy fogalmaz, semmi sem korlátozza őket az alkotómunkában. A határ, a korlát a tulajdon tehetségük. A Pécsi Építész Iroda pedig bizonyára egy állomás a pályájukon. A pályakezdés, a start utáni tapasztalatgyűjtés terepe. Egy olyan építész mellett, aki negyvenvalahány évesen ott van a mai magyar építészet mesterei között.

Sándor György:

avagy svédasztal magyar lábakon

Valami ritka csemegét, kuriozitást, delikateszt rendelt az év végi ünnepi szám részére a szerkesztőség. Azonnal "befordultam a konyhába" és elkezdtem készíteni, sőt, el is készítettem, és most már fel is tálalom ezt a megrendelt egzotikumot. De újtörő becsület szavamra - Isten bizony - hogy ezt a receptet csak itt adom meg, e lap hasábjain, új műsoromban nem hangzik el. Ha valaki a konyha előtti előkészületekben is részt óhajt venni, még vadabb vadételekre vágyódik - ha már belénk bújt az örököző -, azt szívesen meginvitálom egy képzetelbeli afrikai vadászatra is a látványos lakótelepre.

Mottó:

- Hogy van szomszéd? *
- Volt jobb.
- Mikor?
- Amikor 24 fillér volt egy kiló kenyér Ruzsleknánál.

Órák óta állok itt hason fekve. Hason-ulok. (Ülök.) Fejemem trópusi sisakrostélyos. (Majonézis újkrumplival.) Egy vadász most rámfogja a fegyverét. (hogy nálam is van.) Tőlem karmyújtásnyira (a nyújtott karom). Az állatok nem érzik a szimatot. Elfog a vadászláz. De nem ver le. (A felszabadítási mozgalom.) Csak a törzshajlítás 3, 4. Az Egyenlítőnél lehetek (Maximum egy gól hátránnyal.) Egy mimóza alatt hűsölök. És kussolok. Mint a jávorbikák. (Mert ma én mosogatok.) Az impalabakok ilyenkor párosodnak. Dámvad bőgéséhez hasonló möcörgéssel terelgetik sutáikat.

Itt minden vadon nő. (Mint a gyerek, a dudva és a lakótelep-pszihopata.) A szelídgesztenye is vadgerlice. Rengeteg a vad. A vadrengeteg. Liánok, páfrányok, páviánok, szegfűszegek, beépített szekrények. A borsot itt egészben törlik az állatok orra alá, a fákról kilószámra hullik a kókuszreszelék. A nagyvadak olyanok, mint nálunk a fába szorult féregirtó. Csak nagyobbak a fák, és férgese... hadd hulljon. "Huj, huj, hajrá!" Néhány ezüstszörű cerkófmajom jelenik meg az üvegviszaváltónál, a közeli tuskés trópusi cserje koronájában barna hasú, fehér fejű apácásas üldögél az előre- és visszaállított beton-dísz-nap-órán. Itt minden valahogy olyanabb. Hiába, Afrika a csodák országa! Ahol 500 évig él egy krokodilus; (ott két-tő ezerig) Ahol mászás fogú állatok járkálnak a szeméttárolóban, ott mindenre el lehet készülni!

(Még a legjobbra is.) Valami madzagszerű kocsányon lóg, az én szemem; a maszek zöldségénél, lúdtójás nagyságú a gyümölcs. Most bánom csak, hogy nem olvastam el az idevágó szakirodalmat. (Mert az oda-vágna.) Ijedtemben, mint valami ráolvasást, csak a könyv címét motyogatom: Hajnóczy Sári BÁTÝÁM A SZANSZÁVÉRA. (A nővérem meg a parapet.) Hogy eltereljem a hiénák figyelmét, végigkúszok a folyosón a fridzsiderig.

Újabb hústalan napnak nézek elébe. De se baj, nekem az egész élet csak ürügy, hogy savanyúságot ehessenek! Ha már megint az ételhez jutottunk - kis kerülővel - sikerült Afrikában elejtenünk egy igazi élő házi csalamádét -, miközben az oroszánt futni hagytuk... - fogatlanul - fokozzuk, ha úgy tetszik tetézzük be újévi lakománkat talán kevésbé egzotikus, de annál vérbelibb, európai, azaz originál francia pohár és egyéb ínycsiklások köszöntésével!

Óh, francia vörösborkok! Azok a jellegzetesen rózsaszínűek, fehérek! (Mint a zöld peccétes burgundi); bordeaux-iak (bordók)! Nem is túl régi évjáratauk. Sajtok, paték. A péknél azok az állandó friss, békebeli szagok. (Mit szagok, illatok!) Bódul az ember. Az áruházban is naponta, óránként folyamatosan frissen sülnék a bagettek, fánk, croissant-ok. Megkívánod. Hónod alá csapod. Oh, francia bonbon! Dolce far niente! Édes semmit evés.

Oh, francia bészín! Véres, tatár -, illetve francia bífistik; mustárok tömkelege. Mártoatsz, tunkolsz. A francia krumplik is egyedülállóak! Nem foghagyma gerezdek. Azt eszik. (Azok a boldog népek, akik sok fokhagymát esznek.) Popogós sült és nyers saláták recsegnek benned. Sikamlós, szűz, első préselt olajok, ágaskodó olívabogyó. Oh, francia tejfel, erdei egzotikus joghurt, igazi gyümölcszsemcsékkel. Fröccsen, széjjelcsurog. Csigákról, kagylókról, homárról, mindenféle tengeri rákról, ürükről, osztrigákról, tutti-frutiról nem is beszélve.

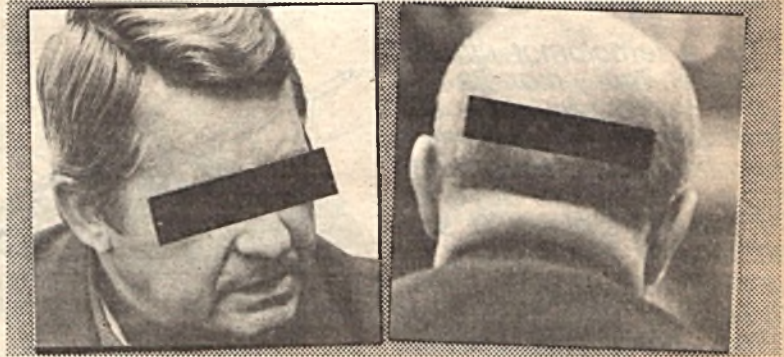
Tocca ferro! Fogd a vasat! A vilálat! (Félre.) Két kézzel, tíz ujjal belemélyedsz. Oh, francia konyha! Oh, francia spejz! Ajánlás Herceg! Hol van már az egykori ínycsok?

Akinek még nem volt mindegy, hogy a sajthoz lta-e a bort, vagy a borhoz ette a sajtot. Mert a kettő együtt igazán jó. Talán a bor és a sajt külön-külön is.

Persze, megoldhatjuk szilveszteri lakománkat szerényebben is. (Úgy, ahogy fogjuk.)

Triász

avagy egy el nem dördült lövés késői hanghatásai

B.J.: A Ribánszkyval való párhuzam nem egyéb rosszándékú sajtómanipulációnál. A Ribánszkyval való párhuzam nem más, mint az MSZMP-ből indított provokáció. **R.R.:** Sokáig tartottam magam ahhoz, hogy nem állunk vele egy vonalban. Aztán megjelent az egyik egyeztető tárgyaláson a Grósznál, majd néhány nap múlva felhívott, hogy beszéljünk kellene. Nagyon gyenge pillanatom volt, azt mondtam rendben van.

B.J.: Ribánszky a hetvenes évek elején azt ígérte Kádárnak, hogyha maga mellé vesz, akkor lelő. A Ribánszkyval való párhuzam nem más, mint az MSZMP-ből indított provokáció.

R.R.: Úgy látom a János nem az MSZMP-t szervezi, hanem egy másik pártot, valahol Szabolcsban a haverjaival. Ami Grószhoz fűződő viszonyomat illeti, róla az véleményem, hogy sodorták az események. Ő nem adta át a hatalmat, hanem elvették tőle.

B.J.: Mi a pártértekezletig jó kapcsolatban voltunk Grósszal, családilag is összejártunk. A pártértekezlet után éreztem, hogy nő benne a bizalmatlanság irántam. Miután bíraltam az aradi szereplését, az összhang megszakadt és azt követően személyes beszélgetést

már nem tudtunk folytatni. Egyébként is a Grósz már annyit hazudott nekem...

R.R.: Ami pedig Bereczet illeti, én őt önimádó, köpönyegforgató, önző karrieristának tartom, aki miután újjászerveztük az MSZMP-t, felülne a bakra és azt akarná, hogy mi legyünk a lovak.

B.J.: Vannak akik szívesen látnak engem, vannak akik abszolút nem, de bízom benne, hogy a nagyobb tömegek azt mondják: van még annyi hitelem, hogy cselekedhessek.

R.R.: Volt valaki a kongresszuson, aki megakadályozhatta volna a puccsot, de olyan részeg volt, hogy nem bírt fölállni. Mi senkit nem fogunk megölni és kirakni a Tajgetoszra, azért, mert az élete egy szakaszában azt követte el, amit elkövetett.

R.R. anyósa: Ha belegendolok, a felszabadulás óta nem is történt velünk semmi, csak ez a nagy marha rohanás. A rohamunka, a munkaverseny. Összevissza dolgoztak kapkodtak, meg hülyeségeket csináltak a vezetők.

Megjegyzés: "A mama az tudja..." (Összeállításunkat az eltelt három hónap nyilatkozataiból ollózták: klaus)

Sikerekben gazdag,

boldog új évet

kíván

partnereinek a

Paksi Atomerőmű Vállalat

Sikerekben gazdag,
eredményes békés,
boldog új esztendő
kívánunk minden
ügyfelünknek,
partnerünknek:

Kapósvári Agrárkutató
Fejlesztő Közös Vállalat

Megkérdeztük munkatársainkat: Hova szerelnének piros lámpát?

Belénny Csaba:

- A múltba vezető útra.

Bence János:

- Magam elé, egy méterre. Hogy tudjam, merre kell mennem. Illetve merre nem.

Csalog Judit:

- Amerre csak lehet. Mert olyan szép...

Cseri László:

- A gödörbe, hogy lássam, hová estem.

Csonka Károly:

- Ha közlekedési lámpa, akkor dél-keleti szomszédainkhoz. És rögtön kikapcsolnám.

Felső Pál:

- A Havasi térre, a Belénny út torkolatához.

Ferling József:

- A karácsonyfára. Mindig a kék ég ki. Ezt megfigyeltem.

Gállos Orsolya:

- Egyedül a nyilvánosházakra. Ugyanis bízom benne, hogy olyan világ felé haladunk, amelyben minden a helyén van, többnyire normálisan működik, és azonos önmagával.

Hallama Erzsébet:

- Arra gondoltam, ha a begyűjtött javaslatok mind megvalósulnak, alapítsunk kft-t vörös lámpák gyártására.

Havasi János:

- Az MSZMP tagszervezetek UFO-jára. Mэгhózzá a Parlamentről leszerelt csillagot. Hogy minél messzebből lehessen látni.

Harnóczy Örs:

- Az összes határátelkölhelyre, hogy aki belép, annak ne legyen kétsége, hogy egy óriási kuplerájba tévedt.

István László:

- Meghagynám az eddigi kis és nagy ötágú piros lámpákat. Ott, ahol vannak. Csak a lámpákat cserélném le!

Káplár László:

- A hátamra. Hogy belém ne hajtssanak.

Klausmann Viktor:

- Piros lámpa? Miért éppen piros lámpa? (1 660210 0110 - a szerk.)

Komor István:

- Én a legénylakásom ajtajára szereltetnék piros lámpát. És

gondoljon mindenki, amit akar.

Kóhegyi István:

- A Posta terjesztésért felelős dolgozói elé. Pénteken mindig jeleznék, hogy terjeszteni kell a lapot! Ahogy hallom, Kaposvárra megint hétfőn került ki.

Popovics István:

- Minden politikai kaméleon farkára. Jó erősen. Hogy ne tudja lerázni. Mert eddig minden színhez kiválóan alkalmazkodott. Legyen, ami emlékezeti a múltra. Meg a lelkiismeretére.

Schillinger Erzsébet:

- A gödör elé, hogy bele ne essek.

Dr. Szalay Andrea:

- Most már sehova sem. Anélkül is eligazodom.

Szende Béla:

- A biciklimre. A nyáron, a MÁV kifürkészhetetlen útjain eltűnt. A leszerelés, úgy lát-szik, terjedőben lévő mozgalom.

Sz.Koncz István:

- A kelet-európai politikusok elé. A ralibajnok Szabó Tamás példáján okulva. Amikor vezetői tanult, hatalmas piros lámpát szerelt a műszerfalra. Kigyulladt, ha fékezett. Így szokott le arról, hogy benyomja a féket.

Wallinger Endre:

- Az elé a szalon elé, melyet már régóta készülök megnyit-

ni. Szecessziós irodalmi szalon lenne, és én lennék benne a vak zongorista.

Zsarkó Lászlóné:

- Mindenhova. Egyszerűen nem tudok eligazodni.

Mai mese, kismese

Avagy: Hogyan avatta fel "Losonczi elvtárs" a sikondai alkotóházat?

Itt a legszebb a tél: Sikondán. Az alkotóház halljának melegéből figyelni a hőséset, mint búvárharangból szemlélni a kinti világot.

De szép itt az ős és a tavasz is. A nyár kevésbé, mert a ház alatt strand terpszkedik üvöltő zenével és autóraddattal. Ilyenkor az alkotóházban sem alkot senki - meglehet: máskor is ritkán, hisz nem kötelező -, többnyire pihe-nésre használják az irodalom nagyjai és törpeit.

A kis villa valamikor molnárház volt. A hetvenes évek második felében alakították át alkotóházzá, beleadva apait-anyait a berendezésbe. Hírhedeti csillogó mennyezete és provinciálisan hivalkodó stílusbutorai miatt az egyik törzsvendég, Göncz Árpád "egy levantei kupleráj és egy egyiptomi királysír keverékének" minősítette kedvenc tanyáját, ahol tucatszi híres angol és amerikai könyvet fordított le a hazai olvasók nagy gyönyörűségére.

Sikonda azonban a varázslatos táj és a szigligeti proccot feledtető béke mellett a gondnokék tesz- zik emlékeztetésére. Ez a vendég- könyvből is egyértelműen kiderül. "Gyönyörű itt Visontán és milyen kedves a kiszolgálás!" - írta lelkesülten az egyik vendég, amiből nyomban látszik, hogy neki édesmindegy, tulajdonképpen hol van Magyarország területén, csak jólérezze magát. Szóval, a gondnokék. Most Veronka néni és Laci bácsi a kedvenc, azelőtt Marika néni és Feri bácsi volt, megjegyzem: joggal. Kár, hogy ennek ellenére - vagy éppen ezért? - irodalmunk jónéhány hí- szolgája csicskásának nézi az alkalmazottakat.

Most Feri bácsi egyik történetét adom közre, annak bizonyosságaként, hogy ma is keletkeznek népmesék. Rádásul igaz mesék.

Feri bácsi somogyi parasztember volt, mielőtt jó vagy rossz sora Komlóra vetette. Féliszemét a cimbalomhúr ütötte ki egy mulatságban, ez azonban sohasem akadályozta meg abban, hogy Komlóról még szombat-vasárnap is kijárva hivatásának ne tekintse a sikondai alkotóház beutaltjairól való gondoskodást. A ház felavatását, mint szemtanú, a következőképpen mesélte el:

"Berendezkedtünk szépen, aztán várjuk Losonczi elvtársat. Tudtuk, hogy jön, csak azt nem, hogy pontosan mikor. De hát ez nem is ránk tartozik, ugye. Ragyogott a ház kívül belül, annyi munka volt vele, hogy még. A megyei elvtársak is ott tolongtak a verandán, igen nagy gondban

voltak: hol fog bejönni Losonczi elvtárs? Az első ajtón vagy a hátsón? A kert felől vagy az utca felől?

Én mindenesetre mindegyiket kinyitottam. Végül úgy döntöttem a megyei elvtársak - voltak vagy úzen -, hogy Losonczi elvtárs el- ő fog bejönni.

Egyszer aztán föltűnt egy nagy- nagy fekete autó. De akkora ám, hogy én még olyat nem is láttam. No né, megjött Losonczi elvtárs!

De bizony nem ő volt! Kiugráltak belőle mindenféle emberek és usgyi, be az erdőbe! Hát ezek mi a csudát keresnek ott? A kiránu- dlok másfelé szoktak járni. Közben eleredt az eső, gondoltam, megnézem, mit csinálnak itt a ház körül. Hát, látom ám, hogy mind- egyik a fa mögé bújlik. "Emberek! - kiáltottam rájuk. - Gyűjjenek be, mert még megfáznak!" Nem lehet! - mordult rám az egyik. Na- gyon szigorúan néztek rám. Már nem is sajnáltam őket annyira, pe- dig ballonkabátban ácsorogtak, némelyiken még az sem volt, csak fekete öltöny. Hát, ha nektek

itt olyan jó, gondoltam, maradjatok... És bejöttem.

No, egyszer aztán jött egy még nagyobb fekete autó, szép lassan, komótosan, s megállt a ház előtt. A megyei elvtársak elrikkantot- tak magukat: "Itt van!" S rohantak az első ajtóhoz, s a nyakukat nyújtogatták. Én csöndben hátra- húzódtam, kimentem a nyári ebédlőbe, a hátsó bejárathoz, hogy ne zavarkolódjak. Egyszer csak nyílik az ajtó, s ott áll előt- tem - Losonczi elvtárs! Mindjárt megismerem, hisz láttam elég- szer a televízióban. Köszönt il- lendően, én is köszöntem. Lese- gítettem a kabátját, fölakasztot- tam a fogásra a kalapjával együtt.

Ekkor kaptak észbe a megyei elvtársak. Egymáson átbucskáz- va rohantak hátra, köszönteni Los- onczi elvtársat. Ő meg csak mosolygott. A végén aztán min- den jóra fordult. Éltették az iro- dalmat, nagy-nagy murit csaptak. Losonczi elvtárs igen jólérezte magát, este bizony még danolt is..."

Havasi János • Csonka Károly bravúrfelvétele

A Magyar Tévirati Iroda jelentéseiből

Pártviszály

Az ádáz viszály konkolyát hintette a nemzeti közbizalom tiszta búzájába a Marxista Szabadkőműves Páholy néhány álhúhás aktivistája a Szuper Demokratikus Szeparé legutóbbi kongresszusán terjesztett röplappal. Az MSZP illegális nyomdáiban sokszorosított iromány ugyanis fellebbentette a titkok fátylát az SZDSZ vezetőinek magánéletéről. Kiderült egyebek között, hogy valamennyien dicsérettel vizsgáltak marxizmus- leninizmusból, s jelenleg is rendszeresen eljárnak a történelem legsötétebb ideológiáit terjesztő feketemisékre, amelyeken az extázisba esett hívők ruháikat leszaggatva, pucéran éneklék az Internacionálét és az amuri partizánok dalát.

Magyar autó

Próbautra indult az Ikarusz gyár mérnökei által megálmodott első magyar személygépkocsi. A negyvenszemélyes kisautó kifejezetten nagycsaládok számára tervezték, de a kisebb lét- számúak akár lakókocsinak is használhatják. A jármű feltűnő- en hasonlít a városainkban közlekedő buszokhoz, de - mint a konstruktőrök elmondták - ez csupán a látszat, mert a motor- házban a világ legkorszerűbb környezetkímélő erőforrása dol- gozik: egy körbe-körbe járó öszvér szellemes fogaskerekes szerkezet közbeiktatásával hajtja meg a kerekeket, sebesség- váltó gyanánt pedig az autópárbán eddig még sehol sem alkal- mazott ostor szolgál. A derék négy lábú a gyártó cég adatai sze- rint mindössze öt és fél nyaláb szénát valamint másfél vödör vizet fogyaszt száz kilométeren, semmiféle kenést nem igényel, s kíméletes üzemmód esetén legkorábban húsz év után kell ki- cserélni. • Csokorba szedte: Káplár László (Hírpar: Káplár)

Hírek

— Furcsa, sejtelmes suhogásra let- tek figyelmesek tegnap este Pécsset a lőteri dombok közelében lakók. Egy kétfejű, egyfarkú, mintegy másfél-két méter hosszú lény repült el többször is a panelházak fölött, éles sivító hangokat adva ki magából. Érdeklődésünkre dr.Schützenhoffer Szilárd ornitológus elmondta, hogy a lény az ún.fallikus szubtrópikus igen ritka, jelenleg mintegy másfél példány él a földön, s ittlétét valószínűleg a Hold és a Saturnus együttállása okozza. Jellemzője még az is, hogy igen szelíd és szereti az embereket.

Lapzárta kor kaptuk a hírt, hogy a fal- likusz szubtrópikus átrepült Romániá- ba és politikai menedékjogot kért.

— Az MTA barguzini kutatócso- portja szenzációs bejelentést tett más- fél hónapos helyszíni kutatómunkájuk eredményéről. A sírban egy ütött-ko- pott csajkát találtak, benne Jókai-bab- leves maradványokkal. A lelet egyér- telműen bizonyítja, hogy nem Petőfi Sándort, hanem Jókai Mórt találták meg, akinek tetemét feltehetően Fatia Negra csempészte ki az országból és temette el bosszúból a barguzini temé- tőben.

— 36 havi terhesség után tegnap délelőtt megszületett Baranyában az 50. lombikbébi. Az édesanya a 32 éves Molnár Jenőné és leánygyermek a 10 kilós 96 cm-es Imruska egészségesek. A szülészeti klinika igazgatója szerint a szokásosnál jobban elhúzódo terhes- ség oka az volt, hogy a magzat fülei az átlagosnál sokkal erőteljesebben eláll- tak, megakadályozva ezzel az időre történő megszületést. A gyermek egyébként fotóriporterünk kedvéért frissen borotválva, cserkészgyenu- rában jött a napvilágra.

— A holnap megjelenő számunk 4.oldalán közölt "Órizzuk meg Elvtár- sak az elmúlt négy évtized értékeit" cí- mű írásunk utolsó bekezdésébe sajná- latos módon több sajtóhiba csúszott. A helyes szöveg a következő: "Elvtár- sak! A mi pártunk boldoggá tesz ben- neteket akkor is, ha beledöglőtök."

— A rendőrség előzetes letartóztá- tásba helyezte Kovács Dezső 58 éves munkanélküli hajléktalan pécsi lakost aki tegnap délelőtt az OTP kertvárosi fiókja előtt felfalt hat millió három- száznegyven ezer kétszáz forint húsz fillért, amit lottónyerményként vett fel. Kovács a rendőrségi kihallgatások során beismerde bűnösségét, bár tette- nek okait hetekig tartó éhezésével pró- bálta magyarázni.

— Szenzációs hírt röptett világgá az Olasz Tudományos Akadémia. A barguzini sírban megtalált Petőfi Sán- dor mégsem Jókai Mór, hanem Galileo Gallilei aki- mint köztudott - Barguzin- ban írta "És mégis mozog a Föld" cí- mű szonettjét titkos szerelmének Jókai Móménak.

— Fennállásának 44. évfordulóját ünnepelte a napokban a Baloldali Al- koholisták Egységfrontja. A Mozgal- mi Házban megtartott színpompás ün- nepségen a humoruszetőség bejelentet- te, hogy a csarusan tömegpártá ala- kuló szervezet - a több lábbon állás ér- dekében - ipari tevékenységbe kezd.

Korszerű mikroprocesszoros ágyék- kötőket fognak gyártani vatikáni ex- portra. A befolyt összegeket a párt to- vábbi erősödésére fordítják.

— Lázadás tört ki Nagymagyarfal- ván az általános iskolában amikor Ko- vács Mihály tanár a következő versidé- zetet felolvasta:

"Ki gépen száll fölébe, annak térkép e táj.

S nem tudja, hol lakott itt vörös Mar- tin Mihály;

A diákok felháborodva rohantak ki a tanteremből és az igazgatói irodához vonultak, ahol kórúsbán követelték Kovács tanár azonnali leváltását. Han- goztatták, ahogy a mai világban nincs helye a túlhaladott kommunisztikus propagandának, továbbá nem érdeklí- őket, hol laknak a vörösök. Az igazga- tó -Illés Barnabás, mély érzésű magyar ember - azonnali hatállyal felfüggesz- tette állásából Kovács Mihályt, s intéz- kedett, hogy valamennyi tankönyvből távolítsák el a kétes származású Rad- nóti (Glatter) Miklós irományait.

— Legfrissebb jelentéselnk szerint a barguzini lelet mégsem szerves része a magyar irodalomnak. A TASZSZ szovjet hírügynökség értesülése sze- rint a csontokat Nyikita Szergejevics Barguzin a helybéli kolhoz tehenésze ásta el - hűtőszekrény híján -, hogy az- tán szilveszterkor kocsonyát főzhes- sen belőle.

Cs.

Apró- hirdetés

1990 éves, szün- telenül kínlódo, lakhatónak mon- dott világ korban hozzá illő, megér- tő Békét keres há- zasság céljából. Minden megoldás érdekel, háborúk, diktátorok, hideg- háborúk kímélje- nek. "Az emberért minden áldozatot meg kell hozni, csak az emberál- dozatot nem" - K.F.(1887-1938) je- ligére a kiadóba.

A képünkön látható Zoltán névre hallgató népszerű pécsi ver- senyző nyerte (az MDF ellenszavazata ellenére) a hagyomá- nyos évvégi "Ki a legény a gáton, ha nem én" elnevezésű játé- kos sport és szellemi vetélkedő baranyai döntőjét. Meg nem erősített hírek szerint büszkségünk jövőre a Tiranai Traktor- gyár csapatához szerződik titkos tanácsadónak. Lencsevőgre kaptá: Cseri Lászláv.

Január

1	hétfő	Újév
2	kedd	Ábel
3	szerda	Genovéva
4	csütörtök	Títusz
5	péntek	Simon
6	szombat	Boldizsár
7	vasárnap	Attila
8	hétfő	Gyöngyvér
9	kedd	Marcell
10	szerda	Melánia
11	csütörtök	Ágota
12	péntek	Ernő
13	szombat	Veronika
14	vasárnap	Bódog
15	hétfő	Lóránt
16	kedd	Gusztáv
17	szerda	Antal
18	csütörtök	Piroska
19	péntek	Sára
20	szombat	Fábián
21	vasárnap	Ágnes
22	hétfő	Vince
23	kedd	Zelma
24	szerda	Timót
25	csütörtök	Pál
26	péntek	Vanda
27	szombat	Angelika
28	vasárnap	Károly
29	hétfő	Adél
30	kedd	Martina
31	szerda	Marcella

Paksi Atomerőmű Vállalat
7031 Paks

Február

1	csütörtök	Ignác
2	péntek	Karolina
3	szombat	Balázs
4	vasárnap	Ráhel
5	hétfő	Ágota
6	kedd	Dorottya
7	szerda	Tódor
8	csütörtök	Aranka
9	péntek	Abigél
10	szombat	Elvira
11	vasárnap	Bertold
12	hétfő	Lívia
13	kedd	Ella
14	szerda	Bálint
15	csütörtök	Kolos
16	péntek	Julianna
17	szombat	Donát
18	vasárnap	Bernadett
19	hétfő	Zsuzsanna
20	kedd	Aladár
21	szerda	Eleonóra
22	csütörtök	Gerzson
23	péntek	Alfréd
24	szombat	Mátyás
25	vasárnap	Géza
26	hétfő	Edina
27	kedd	Ákos
28	szerda	Elemér

Új Barázda MGTSZ
7700 Mohács, Eszéki út 28.

Március

1	csütörtök	Albin
2	péntek	Lujza
3	szombat	Kornélia
4	vasárnap	Kázmér
5	hétfő	Adorján
6	kedd	Leonóra
7	szerda	Tamás
8	csütörtök	Zoltán
9	péntek	Franciska
10	szombat	Ildikó
11	vasárnap	Szilárd
12	hétfő	Gergely
13	kedd	Krisztián
14	szerda	Matild
15	csütörtök	Nemzeti ünnep
16	péntek	Henrietta
17	szombat	Gertrúd
18	vasárnap	Sándor
19	hétfő	József
20	kedd	Klaudia
21	szerda	Tanácsközt. ünn.
22	csütörtök	Beáta
23	péntek	Emőke
24	szombat	Gábor
25	vasárnap	Irén
26	hétfő	Emánuel
27	kedd	Hajnalka
28	szerda	Gedeon
29	csütörtök	Augusztina
30	péntek	Zalán
31	szombat	Árpád

Balaton FÜSZÉRT
7400 Kaposvár, Füredi út 1.

Július

1	vasárnap	Tihamér
2	hétfő	Ottó
3	kedd	Kornél
4	szerda	Ulrik
5	csütörtök	Emese
6	péntek	Csaba
7	szombat	Apollónia
8	vasárnap	Ellák
9	hétfő	Lukrécia
10	kedd	Amália
11	szerda	Nóra
12	csütörtök	Izabella
13	péntek	Jenő
14	szombat	Örs
15	vasárnap	Henrik
16	hétfő	Valter
17	kedd	Endre
18	szerda	Frigyes
19	csütörtök	Emília
20	péntek	Illés
21	szombat	Dániel
22	vasárnap	Magdolna
23	hétfő	Lenke
24	kedd	Kinga
25	szerda	Kristóf
26	csütörtök	Anna
27	péntek	Olga
28	szombat	Szabolcs
29	vasárnap	Márta
30	hétfő	Judit
31	kedd	Oszkár

Kaposvári Agrárkutató és Fejlesztő
Közös Vállalat
7400 Kaposvár, Dénesmajor 2.

Augusztus

1	szerda	Boglárka
2	csütörtök	Lehel
3	péntek	Hermína
4	szombat	Domonkos
5	vasárnap	Krisztina
6	hétfő	Berta
7	kedd	Ibolya
8	szerda	László
9	csütörtök	Emőd
10	péntek	Lőrinc
11	szombat	Zsuzsanna
12	vasárnap	Klára
13	hétfő	Ipoly
14	kedd	Marcell
15	szerda	Mária
16	csütörtök	Ábrahám
17	péntek	Jácint
18	szombat	Ilona
19	vasárnap	Huba
20	hétfő	Alkotmány ünnepe
21	kedd	Sámuel
22	szerda	Menyhért
23	csütörtök	Bence
24	péntek	Bertalan
25	szombat	Lajos
26	vasárnap	Izsó
27	hétfő	Gáspár
28	kedd	Ágoston
29	szerda	Beatrix
30	csütörtök	Rózsa
31	péntek	Erika

Kőolajvezeték Építő Vállalat
8600 Siófok, Tanácsház u. 7.

Szeptember

1	szombat	Egyed
2	vasárnap	Rebeka
3	hétfő	Hilda
4	kedd	Rozália
5	szerda	Viktor
6	csütörtök	Zakariás
7	péntek	Regina
8	szombat	Mária
9	vasárnap	Ádám
10	hétfő	Nikolett
11	kedd	Teodóra
12	szerda	Mária
13	csütörtök	Kornél
14	péntek	Szeréna
15	szombat	Enikő
16	vasárnap	Edit
17	hétfő	Zsófia
18	kedd	Diána
19	szerda	Vilhelmina
20	csütörtök	Friderika
21	péntek	Máté
22	szombat	Móric
23	vasárnap	Tekla
24	hétfő	Gellért
25	kedd	Eufrozina
26	szerda	Jusztina
27	csütörtök	Adalbert
28	péntek	Vencel
29	szombat	Mihály
30	vasárnap	Jeromos

OKHB
1851 Budapest, Arany J. u. 24.

**Boldog új esztendő! kíván a Konzum Kereskedelmi- és Ipari Rt. Pécs, Bem u.5.
Konzum Áruház - "S" Modell - Parfüméria - Autósbolt - Féláru Könyvek Boltja -
Konzum Expo - Konzum Étterem - Szőlőskert Vendéglő - Hidasai Faipari Üzem -
Nagykereskedelmi Igazgatóság vezetői és dolgozói!**

Legyen a vásárlónk, legyen a vendégünk! Legyen a részvényesünk!

Április

1	vasárnap	Hugó
2	hétfő	Áron
3	kedd	Buda
4	szerda	Izidor
5	csütörtök	Vince
6	péntek	Vilmos
7	szombat	Hermann
8	vasárnap	Dénes
9	hétfő	Erhard
10	kedd	Zsolt
11	szerda	Leó
12	csütörtök	Gyula
13	péntek	Ida
14	szombat	Tibor
15	vasárnap	Húsvét
16	hétfő	Húsvét
17	kedd	Rudolf
18	szerda	Andrea
19	csütörtök	Emma
20	péntek	Tivadar
21	szombat	Konrád
22	vasárnap	Csilla
23	hétfő	Béla
24	kedd	György
25	szerda	Márk
26	csütörtök	Ervin
27	péntek	Zita
28	szombat	Valéria
29	vasárnap	Péter
30	hétfő	Katalin

*Baranya Megyei Víz- és
Csatornamű Vállalat
7300 Komló, Kossuth L. u. 9.*

Május

1	kedd	A munka ünnepe
2	szerda	Zsigmond
3	csütörtök	Tímea
4	péntek	Mónika
5	szombat	Györgyi
6	vasárnap	Ivett
7	hétfő	Gizella
8	kedd	Mihály
9	szerda	Gergely
10	csütörtök	Ármin
11	péntek	Ferenc
12	szombat	Pongrác
13	vasárnap	Szervác
14	hétfő	Bonifác
15	kedd	Zsófia
16	szerda	Mózes
17	csütörtök	Paszka
18	péntek	Erik
19	szombat	Ivó
20	vasárnap	Bernát
21	hétfő	Konstantin
22	kedd	Júlia
23	szerda	Dezső
24	csütörtök	Eszter
25	péntek	Orbán
26	szombat	Fülöp
27	vasárnap	Hella
28	hétfő	Emil
29	kedd	Magdolna
30	szerda	Janka
31	csütörtök	Angéla

*Carbon Könnyűipari Vállalat
7300 Komló, Kossuth L. u. 21.*

Június

1	péntek	Tünde
2	szombat	Kármén
3	vasárnap	Pünkösöd
4	hétfő	Bulcsú
5	kedd	Fatime
6	szerda	Norbert
7	csütörtök	Róbert
8	péntek	Medárd
9	szombat	Félix
10	vasárnap	Margit
11	hétfő	Barnabás
12	kedd	Villő
13	szerda	Antal
14	csütörtök	Vazul
15	péntek	Jolán
16	szombat	Jusztin
17	vasárnap	Laura
18	hétfő	Arnold
19	kedd	Gyárfás
20	szerda	Rafael
21	csütörtök	Alajos
22	péntek	Paulina
23	szombat	Zoltán
24	vasárnap	Iván
25	hétfő	Vilmos
26	kedd	János
27	szerda	László
28	csütörtök	Levente
29	péntek	Péter
30	szombat	Pál

*INTERPRESS Kiadó, Nyomda és
Reklám Vállalat
1022 Budapest, Mihályfi u. 14.*

Október

1	hétfő	Malvin
2	kedd	Petra
3	szerda	Helga
4	csütörtök	Ferenc
5	péntek	Aurél
6	szombat	Brúnó
7	vasárnap	Amália
8	hétfő	Koppány
9	kedd	Dénes
10	szerda	Gedeon
11	csütörtök	Brigitta
12	péntek	Miksa
13	szombat	Kálmán
14	vasárnap	Helén
15	hétfő	Teréz
16	kedd	Gál
17	szerda	Hedvig
18	csütörtök	Lukács
19	péntek	Nándor
20	szombat	Vendel
21	vasárnap	Orsolya
22	hétfő	Előd
23	kedd	A Közt. napja
24	szerda	Salamon
25	csütörtök	Blanka
26	péntek	Dömötör
27	szombat	Szabina
28	vasárnap	Simon
29	hétfő	Nárcisz
30	kedd	Alfonz
31	szerda	Farkas

*Somogyi Erdő és
Fafeldolgozó Gazdaság
7400 Kaposvár, Bajcsy-Zs. u. 21.*

November

1	csütörtök	Marianna
2	péntek	Achilles
3	szombat	Győző
4	vasárnap	Károly
5	hétfő	Imre
6	kedd	Lénárd
7	szerda	Rezső
8	csütörtök	Zsombor
9	péntek	Tivadar
10	szombat	Réka
11	vasárnap	Márton
12	hétfő	Jónás
13	kedd	Szilvia
14	szerda	Aliz
15	csütörtök	Albert
16	péntek	Ödön
17	szombat	Hortenzia
18	vasárnap	Jenő
19	hétfő	Erzsébet
20	kedd	Jolán
21	szerda	Olivér
22	csütörtök	Cecília
23	péntek	Kelemen
24	szombat	Emma
25	vasárnap	Katalin
26	hétfő	Virág
27	kedd	Virgil
28	szerda	Stefánia
29	csütörtök	Taksony
30	péntek	András

*Somogy Kereskedelmi Vállalat
7400 Kaposvár, Ady E. u. 2.*

December

1	szombat	Elza
2	vasárnap	Melinda
3	hétfő	Ferenc
4	kedd	Borbála
5	szerda	Vilma
6	csütörtök	Miklós
7	péntek	Ambrus
8	szombat	Mária
9	vasárnap	Natália
10	hétfő	Judit
11	kedd	Árpád
12	szerda	Gabriella
13	csütörtök	Luca
14	péntek	Szilárda
15	szombat	Valér
16	vasárnap	Etelka
17	hétfő	Lázár
18	kedd	Augusztina
19	szerda	Viola
20	csütörtök	Teofil
21	péntek	Tamás
22	szombat	Zénó
23	vasárnap	Viktória
24	hétfő	Ádám
25	kedd	Karácsony
26	szerda	Karácsony
27	csütörtök	János
28	péntek	Kamilla
29	szombat	Tamás
30	vasárnap	Dávid
31	hétfő	Szilveszter

*TSZKER Kerületi Központ
7623 Pécs, Nagyváradi u. 1.*

**Az Agrobank Rt Pécsi Fiókja
eredményekben gazdag, boldog új évet kíván minden jelenlegi,
és leendő ügyfelének!**

Szigorúan titkos lakatosok

A bizalmas hír, amely a nyáron és rejtett csatornán érkezett, természettudományos embertől ugyanakkor, ötven lakatosról beszélt. Akik Pakson, az építkezés során sugárfertőzést kaptak, s azóta hullnak szegények sorra, névtelenül.

— Ellenőrizni kell! És persze a legnagyobb titokban - döntötünk a főszerkesztővel, s a dolog súlya miatt mások bevonása nélkül indultunk kettőnk, félig-meddig inkognitóban a nyugati határszélre, mert a szálat messzire vezettek. Az Őrségbe, s még azon is túl.

— Ötven lakatos! - hajtogattuk kéteyeinket legyűrve. - Az már igazán nem semmiség! Sőt, az életben talán ha egyszer adódó ritka feladat.

Az első állomás Szalafő, és a természettudományos embertől kapott ajánlólevéllel, akinek az egyik ismerőse nemcsak hallott a dologról, de félig-meddig biztos információkkal is rendelkezik. Vagyis olyan szállal, amelyen elindulhatunk.

Mögöttünk kétszáz kilométeres út. Gyors ebéd a Vadása-tónál, s az első csalódás is a perzselő kánikulában: az alkalmi büfében a félig átsült párizsihoz nem tudnak rizsköretet adni. Esszük undorodva a hideg, zsíros krumplit, s töprengünk: miért pont ötven a lakatosok száma, s miért nem hallottunk az egészről árva szót sem ideig.

— Az energialobby! Meg az országos érdekek - nyugtatjuk magunk az ajánlólevél megcímzett borítékját forgatva.

Szalafő, faluszéli ház. Trágyadomb és mérges kutyák a hevenyészett kerítés

tés mögött. Nagy darab ember bújik elő hangoskodásunkra.

Forgatja a borítékot, aztán sejtelenesen int, kövessük. Odabent félbehagyott ebéd. Krumpli szintén.

— En inkább kőművesekről tudok, és harminc-valahányról - mondja száját törölve a nagy darab ember.

— Mindegy, szakmunkások azok is - gondoljuk kicsit lehagoltan, s türelmesen várjuk, hogy kulcsinformátorunk fröccsöt készítsen magának, aztán leborítsa.

— Kőművesek voltak - ismétli elgondolkodva. - Illetve kőművesek és lakatosok vegyest, mert akkor Pakson, az atomerőműnél kellett mindenféle szakember, és a sugár nem válogat. Mert ott volt Csermobil is. Annak a felhőnek is mindegy volt teljesen. Hogy tényleg hullik-e vagy káposztára. Nehéz volt akkor az állatokkal - emlékezik cigarettáját szívva a nagy darab, kockás inges ember, s mi hallgatjuk türelmesen, mert alapszabály: az ilyen félig-meddig nyomozói, de mindenképpen szigorúan titkos munkában a tanukat beszélgetni kell. - S ugye, ezek dolgoztak ottan. A kőművesek falaztak, a lakatosok meg hegesztettek. Mások meg mértek, és bent felejtették a sugárzó anyagot. Ettől fertőzöttek meg aztán. N. Feri is. Ott voltam a temetésén... Talán vele lehetne kezdeni. Menjenek át Kondorfára, s kérdezzék meg az anyját.

S mert a dolog sürgős, földuton, erdők között bújcskázunk.

Konspirálunk a nagylelkűen kezünkbe nyomott szállal, és először a kondorfai temetőbe megyünk. A délutáni melegben gyomláló asszony a sírok között.

— Szegény N. Feri - mondja. - Fiatalon halt meg, és váratlanul. Micsoda tragédia!

— A gerendával kezdődött minden - meséli N. Feri bátyja már a hűvös szobában. - Hazajött Paksról, és elejtette a gerendát, aztán remegni kezdett, akár a nyárfalevél. Szörnyű volt! Először nem is értettük.

Kórházi papírok kerülnek elő, a diagnózis Wilson-kór.

Hajdani fizikaóráinkról a rejtélyes kódkamra ugrik be, amelyben egy Wilson nevű fizikus lefényképezte a röpködő elektront. Nem kétséges, jó úton járunk!

Bár később kiderült, hogy ez a Wilson meg az a Wilson nem egészen ugyanaz.

— Nemcsak Szombathelyen, Pesten is jártunk vele kórházban - szól közbe N. Feri anyja -, mert akkora beteg volt. Mindig a rezet mérték nála, azzal volt a baj. Biztos Pak miatt.

— Hol rájött a remegés, hol meg elmúlt. És hullani kezdett a haja is - veszi vissza a szót a bátyja, aztán garantáltan rézmentes pálinkával teli demizson emel ki a szekrény mögül.

— Egészségünkre! - emeli poharát. - Tökmagolajat akart ültetni szegény öcsém - emlékezik a száját törölgetve.

— Azért motorozott át Szentpéterfára, s akkor halt meg. Most öt éve múlt januárban. De meg sem nézhetjük már hol tában, nem engedték a rendőrök.

— A rendőrök? - kérdeztük megütözve, s éreztük, a dolog egyre bonyolultabb.

Ivanc község, D. Mihály. A nevet és a címet a rejtélyes körülmények közt elhunyt N. Feri bátyjától kaptuk.

— Kérdezzék meg őt is. Nagy beteg volt, és Pak után szintén. Csak ő túlélte.

D. Mihályra várni kell. Tököt szállít a traktorjával szívességből valakinek.

— Bizony, a sugárzással sok baj van - mondja D. Mihály apja, miközben az udvarban kíséret bennünket. Még az almákon is meglátszik Csermobil óta. Azóta sokkal kisebbek, és foltosodnak. Hiába is permetezné őket az ember. De a cseresznyékkel is baj van. Száradnak ki sorra. Nem beszélve a nyomorult uborkáról. Virágozik, aztán kiszül. Egy salátára valót nem lehet már összeszedni. És biztos, hogy a csermobili felhő az oka, mert a trágyát nem sajnáljuk tőle.

Foltos kismacsok tekeregnek a lábunk között. Ők egyelőre még jól érzik magukat. A kutyák szintén. Láncra kötve ugatnak megállás nélkül, mert ez olyan vidék, ahol vigyázni kell.

— Nagyon nagy beteg voltam - kezdi D. Mihály, miután végzett a szíveségből vállalt tökkel.

(- És megint csak a tök! - töprengünk magunkban ugyanakkor és szakszerűen.)

— Esméletlenül feküdtem hetekig, s hirtelen vert le a lábamról a nagy láb. A fejem fájt éktelenül. Hánytam is - folytatja izzadt tarkóját simogatva a hosszúra nőtt D. Mihály. - Aztán egyszer csak nem tudtam semmit. De ez már később volt. Másfél éve Pak után, mert ott dolgoztam én is, akár sok más lakatos az építőipari vállalatnál. Szombathelyről, persze, mert mi jártunk az atomerőműbe éveken át.

— De kizárt dolog, hogy attól fertőzöttem volna meg. Ott csak akkor sugároztak, ha röntgenezni kellett a hegesztési varratokat. Olyankor minket viszont állandóan elzavartak. Az orvosok szerint, talán kullancs csípött meg az erdőn. Attól kaphattam agyhártyagyulladás. Bár én kullancscsípésre nem emlékszem.

— És már ezek a kullancsok sem olyanok Csermobil óta - szól közbe idősebb D. Mihály jugoszláv konyakkal töltött poharát forgatva vastag ujjai között -, mert a tölgyfák is pusztulnak attól a felhőtől. Nemcsak az uborka, és ilyenkor az egyik dolog már megfertőzi a másikat.

— A Wilson-kór nagyon ritka betegség - meséli a szentpéterfai orvos, akit csak Ivancról visszafele jövet találunk otthon. - Én is csak N. Ferenc esetében találkoztam vele. Magát a betegséget egy Wilson nevű orvos azonosította a századforduló táján valahol Lengyelországban. Innen az elnevezés. Táplálkozási és hormonális zavarról van szó. A szervezet nem tudja kiválasztani a rezet, s lassan megmérgezi önmagát. A szakirodalom szerint a kór egyébként örökletes, s váratlanul tör ki a páciensen. De N. Ferenc nem attól halt meg, hanem tökmagolajat indult ültetni, s a kabátja alatt vitte a pisztolyt, amit maga fabrikált, mert szeretett rabsickodni szegény. Megcsúszott a motorral, s a pisztoly elsült. Hihetetlen, de csak így történhetett.

— A dolog bonyolult - töprengünk vacsoránkra várva a szentgotthárdi vendéglőben. Körülöttünk cigányzene és mulatás gyanútlanul. - Mert mi van az ötven lakatossal? Ez ideig csak ketten, és akkor még hol vannak a kőművesek?

Vállakozó kedvünk fogyóban, s mellette a vacsora párizsi és megint csak krumpli. Nehéz a titkos ügyekben nyomozó riporter élete. Jobb lenne inkább cimbalmosnak vagy hegedűsnek. Bőkezű vendégek vonóba fűzött százasaival.

De itt már csak nagyot lehet dobni. Reggel hát irány Szombathely, az építőipari vállalat vasüzeme!

A dolog bizalmas volta miatt először parkolóhelyet, aztán az üzemvezetőt keressük.

Bólogatva hallgatja történetünket a félig-meddig tudományosan megalapozott ötven lakatosról. Maga elé néz, s elgondolkodva forgatja kék-fehér tollát az ujjai között. Aztán feláll, megtörlő homlokát, s int, hogy kövessük.

Felhalmozott betonvasak, rejtélyes csövek és zárszelvények között botorkálunk, aztán titkos átjárókon keresztül egy másik udvarba. Gépek süvöltő zaja, fémcsikorgás.

— Állítsátok le a munkát - mondja a művezetőnek az üzemvezető -, és aki Paksra járt dolgozni, jöjjön ide!

Perceken belül húsz-huszonöt ember tolong körülöttünk munkaruhában. A lakatosok.

— Maguk rendőrök? - kérdezi halhán az egyik. - Mert hallottuk, hogy akkoriban hegesztőtrafók és más szerzők is eltűntek Paksról. De száz százalék, hogy nem mi voltunk. Egyébként is, hány éve már.

Nagyokat nyelünk, aztán csak biztos támpontunk, a Wilson-kóros N. Feri után érdeklődünk tőlük.

— Beteg volt ő szegény már Pak előtt is. Nem is nagyon akarta velünk elengedni az orvos, mert állandóan remegett a keze, és elejtett mindent.

— Már Pak előtt?

— Pak előtt bizony - bólogatnak megkönyebbülten a lakatosok. Aztán visszazárlingóznak a műhelybe, mert amúgy jól vannak, és dolgozni kell.

Képes Kalendárium

Békekölcsön a "jatatában"

Kalendárium... A régies hangulatú szó rég elmúlt századokat idéz. Idősebbek még emlékeznek a rajzos, képes, a kor humorát is tükröző, érdekes, izgalmas kiadványokra. Ezek különlegességeik mellett háziasszonyoknak, gazdáknak sok jó tanáccsal, fej-törő játékokkal s számos olvasnivalóval szolgáltak. Elsősorban a falvak népének. Nem nélkülözve a vidámságot, itt-ott a finom pikantériát, vagy épp az egészséges népi erotikum megjelenítését a tréfákban, karcolatokban, elbeszélésekben. Sok jeles írónk első olvasmánya falusi kalendárium volt.

Korszerű, stülizált, ám lényegét illetően a régi kalendáriumok tartalmi formai sajátosságait tükröző évkönyv megjelenítésére vállalkozott 1986-ban a Baranya Megyei Művelődési Központ. A régiek hangján, szerkezetében, modorában. Törekvéseit később is megtartotta. Ezúttal is, amikor már negyedszer jelent meg a Pécsi Képes Kalendárium, az 1990. évre.

A kötetben számos érdekes frással találkozhatunk a régi, múlt századi, s a XX. századi Pécs arculatával, eseményeivel, szokásaival kapcsolatban. Továbbá visszaemlékezésekkel, riportokkal, dokumentumokkal, és más érdekességekkel Pécs és Baranya múltjából. Egyebek közt a II. világháború, majd az ötvenes évek időszakában, s külön fejezetben például a tudomány, a művészet és a helytörténet témakörében.

Illusztrációképp közlünk ehelyütt részletet az évkönyv egyik írásából.

Nosztalgiazzunk?

Valamit mindenki tud róla. Irodalomból, személyes visszaemlékezésekből. Azoktól, akik még jártak "be-

léje"... A mai hatvanas-hetvenesektől, akiknek érzelmi kötődéseit (is) híven tükrözi a megszépítő messzeség. Megfigyelhető: általában nem a nyers, közismert - egykor jobb társaságban kimondhatatlan - névvel említik eme társadalmi hasznú intézményeket, hanem mindig becézve. Például: "jatata". (Ja, tatám, ott fizetni kell...)

A téma divatba jött. Negyven év alatt, amióta egy BM rendelet egyetlen tolvonással fölszámolta a nyilvános házakat Magyarországon, nem esett szó róluk. Annál több a titkos prostitúcióról. Eutól persze, akit foglalkoztat még e fura intézmény misztikuma, romantikája, annak a maga története is megvan róla.

Nekem is. Társaságban olykor elmeséltem. Jót mulattak rajta, de éreztem, nemigen hiszik. Nyilván kitaláltam. Pedig igaz történet, ha ma már szinte hihetetlen is.

Középiszkolásként egyik alföldi városka gimnáziumában a DISZ-szervezet felajánlást tett április negyediké tiszteletére: részt vesz a (nem tudom, hányadik) Békekölcsön-gyűjtésben. Párba osztottak, kaptunk egy utcasort, illetve szakaszt a páros vagy páratlan oldalon. Azzal elindultunk.

Jobbára kisparasztok, ahogy ott mondták, paraszt-polgár hagymakerészek portáin zörgettünk. Eldarálva a szabványszöveget első öt éves tervről, békétáborról, imperialista fondorkodásokról, satöbbi. Meg arról, ami eszünkbe jutott. (Magyarán: "le kell itt tejelni kedves bátyám, nénémaszszony 10 százalékot, mert úgy elvisz bennünket az ÁVH, mint a sicc.")

S az emberek nem mertek nem jegyezni Békekölcsönt. Volt, aki csak legyintett, s már nyúlt a ceruza után... Így aztán haladtunk elég jól. Amíg el nem jutottunk a 34-es számhoz. A Ki-

nizsi utca 34. alatti szép, füves udvar ház ugyanis fogalmá lett az évek során. Bejáratán himbálódzó vörös lámpájával együtt.

Meghökentünk. Társam, Ágasváry Szidi a velem korúak fölényességével jelentette ki: ide nem!

Egy darabig vitáztunk, majd nagy lélegzetet véve - egy életem, egy halálom -, benyitottam, s csöngettem a jókora családi ház ajtaján. Termetes hölgy nyitott ajtót, sláfrokban, fehér lavórral a kezében.

— Na, mit akarsz kisfiam, ilyenkor még alszanak a kislányok - érdeklődött nem túl barátságosan.

Eldaráltam a mondomátam. Egyre fogyatkozó bátorsággal dadogva a végét: hát, hogy jegyeztetni kéne a Bé-

kekölcsönt... Lakonikus válasza máig visszacsöng bennem:

— Mi itt minden nap jegyeztetünk. Na, hess a p...-ba! - mondta tömören, kizúdítvá a mosóvízzel együtt illuzórikus álmaimat is eme hajlék belvilágáról. Azon nyomban elhatároztam, összegyűjtögetek annyit, hogy évről-évről, összeszedve hozzá minden bátorságomat, elmehessek végre megtapasztalni ezt a világot.

A Sors azonban másként akarta. A szárazkapun nyomtatott hirdetésnyormótlankodott: "A Belügyminiszter x/1950. sz. rendelete alapján 1950. június 15-i hatállyal megszünteti a nyilvános házak működését. - Rendőrkapitány sk."

Pech...

W.E.

B.János

Üzleti szörny(űség)ek

Garas a szájban

(Az alábbi sorokat akkor kaptuk, amikor a vásárlóturizmus fölfordulást okozott az ország déli tájain. A problémafőtáró sorokat a szerző komolyan gondolta. Most - változtatás nélkül - közreadjuk. Kollégánk nevét nem tüntetjük fel, mert munkáját eredetileg nem ebbe a rovatba szánta.)

A mérges kisember pattogó, katonás szavaira a buszra várakozók fölkapják a fejüket. A lengyelek és a jugoszlávok ellen ő a katonaságot vetné be legszívesebben. No, nem kell mindjárt háborúra gondolnunk! Am, hogy szavainak értvényt adjon, tudatosítja velünk, miszerint esetünkben csak azokról lenne szó, akik éveket "itt zabálnak". Ezek, ugye, az északról jövők lennének, és "akik minden összevásárolnak", emezek alatt, természetesen, a déliek értendők. A kisember méretre piciny, de haragja világot képes lenné "megváltani."

Érvként fölhozhatom a szegényedők igazságát, hogy a pénzt úgy is meg lehet, és kell(!) megfogni, ha a lengyelektől vásárolunk olcsón, meg, természetesen, jól jön a jugók valutája. En

meg félek a szankcióktól, pláne ha katonaiakról van szó, még akkor is, ha kisemberünk lelelőszőr ellenük kívánja bevetni őket, később a már csak szerényen megéllők ellen, a gazdagodók ellen éppen úgy, vagy akár a mást akarókkal szemben.

Ajánlom magamnak inkább a sétát és a szlogen csábításnak engedve, miszerint "Csak egy ugrás" a Konzum.

Rövid tíz perc alatt már másodszer leszólít a farmerba bújtatott lengyel fiatalember tört szerbhórvátsággal "márke ménnyát", mire más lehetne a válasz, mint a "néma". Amde nem így egyik atyámfia, ő ugyanis elegáns rohammal vesz be egy Mercedes-várat.

A téren özönlenek a vásárlók, akik, mintha csak Babel-tornyából rajzanának ki-be, nem fedkezvén meg súlyos terheiktől. Az sem kétséges, hogy a föl-fölásító csomagtartók egyre éhebben tátonganak főként az élelmiszerek iránt, és a mohó kölyökgölyök, esetünkben, alulmaradnának a küzdelemben. Nincs idő biz arra sem, hogy a befőttesüveg tartalmát megmustráljuk.

A pénztárosok állják a sarat, és máris helyére kerül az új, üzembépes pénztárgép, a régít meg viszik is tovább. Az érdekek ezt így kívánja meg. A nyereség pedig soha sem volt érdektelen az üzleti világtól. Mégis nálunk mintha előbb mozdulna a kéz és a láb. Habár a Konzumban ismeretlen a "nincs", csak éppen a sorok szízzsennek föl egyre hangosabban és tengerikigyónyi hosszúságuk igazán mesebeli. Egykor, ilyenekkel találkozhattak a görög kereskedők, akik eljutottak árúval megrakott hajóikkal, ahova csak kívántak. E mesebeli szörnyeket eladókink csak idegeikkel tudják egyik napról a másikra leküzdeni. A görögök csak egyre nem ügyeltek, mégpedig a pénz "tisztaságára", ugyanis a vevőtől átvéve azt a szájukban tartották. A világ azóta bezeg nem állt meg. Tudják ezt az osztrákok, akik a magyarok elé mentek, még nem is oly rég, már a határra, a lengyelek pedig az észéki piacon árúsítják a hazai sajtot (nem lengyelt!) és az egyéb tejtermékeket. Ők így kívánják megfogni a pénzt.

Nálunk pedig az üzleti világ rezzenéstelen, itt kophatnak az idegek, emelkedhet a vérnyomás. A vásárlási reflexek nyugtalanok, mert nálunk (is) a holnap nincsej válhat úrrá. Akkor meg a "fözlábálókra" lesz ildomos hivatkozni, hisz, a szegénység földhözragadttá tesz. Hiszen úgy a jó, ha a garas a szájban marad...?!

Eladó állami ingatlanok:

Pécs, Toldi M. u. 4.
2 szoba komfortos,
84 m²-es lakás.

Kikiáltási ára:
1.680.000,- Ft
Készpénzes befizetés:
1.000.000,- Ft.

Pécs,
Kossuth L.u. 32.
1 szoba összkomfortos 45 m²-es öröklakás.

Vételár: 1.100.000,- Ft

Pécs,
Rácvárosi u.36.
1 szobás összkomfortos lakás, 36 m².

Vételár: 320.000,- Ft.

Érdeklődni:

INKÖZ iroda

Pécs, Timár u. 2.

Tel.: 27-055/60 mellék

PIK
PÉCSI INGATLANKEZELŐ VÁLLALAT

Élt Balatonmagyaródon egy derék barátom, Csordás János, falusi tanító és költő. Verseit először a Sor-sunkban Sinka István mutatta be, írsait én is többször közöltem a Jelenkorban. A hatvanas évek közepén meghívou, hogy motorkerékpárral járjuk be Zala nyugati csücskét, Göcsejt. A motorkerékpárt ő vezette, én a hátsó ülésen kapaszkodtam. Emlékszem, akkor még nem kellett bukósíksakat viselni.

Az utazásból írás, szociográfiai úti beszámoló lett, ami az Új Írás 1965-ös februári számában látott napvilágot. Néhány hét múlva csöngött ajtómon a postás:

— Itt tessék aláírni.
Tértivevényes levelet nyújt elém, címzettje én vagyok, feladója a lenti járásbíró. Nem értem, miről van szó. Zavaromban Lentit összehúzósztem Lengereltóival, és arra gondolok, hogy valamilyen adó- vagy telekügyben keresnek, talán a lengyelítű földhivatalhoz tartozó fenyvesi nyaralóval van kapcsolatban a dolog.

Amikor a postás behúzza az ajtót, és kibontom a hivatalos iratot, akkor látom, hogy "sajtóban elkövetett rágalmazás büntette" miatt idéznek meg a lenti bíróságra.

— Mit követtem el? - hüledezem.
A hivatalos irat félreérthetetlenül tájékozt. Az Új Írásban megjelent napló egyik részletét, egy néhány sornyi passzust valaki önmagára vonatkoztatott. Az írásnak azon a helyén én azokról a falusi értelmiségiekről beszéltem név és monogram nélkül, akik gyarmatosító szolgálatnak tekintik a vidéki létet, akik szabad vadászterületnek látják a falut, és csak addig maradnak vidéken, amíg jól megszedik magukat. S ha már fölépült a városi többszintes lakóház, elkészült a balatoni villa vagy a szőlőskertben a pince, usgyi, szó nélkül ott hagyják a falut. Ha orvos, lakásán elvégzi a tiltott műtétet. Ha pedagógus, a vendégségbe hívott kollégákat este nyolc óra után elküldi: "Eleget cttetek-ittatok, most már hazamehetek."

Felperesem orvos volt. Ott élt a tájon, sejtettem, hogy ennek a fülemüle-pömek a bírása tudja majd az "igazságot", tudja majd, "kinek szolgál a szerencse".

Megszéppentem. Nemrég váltam meg a Jelenkor szerkesztéséről, ismét gimnáziumban tanítottam, mit szól igazgatóm (férje bíról!), ha egyik beosztottját sajtóperben bíróság elé citálják.

Az Új Írást akkor Váci Mihály szerkesztette, amikor Pécssett járt, ő biztatott göcseji élményeim megírására. Váci országgyűlési képviselő is volt, gondoltam, beülünk majd egy nagy fekete Volgába, lemegyünk a tárgyalásra, s a lenti "igazság mérlege" tudni fogja, merre billenjen.

Nem így történt. Váci Mihály azt mondta, menjek el az írószövetség jogszához, majd ő tanácsot ad, bölcs ember, már a harmincas években, a népi írók elleni nagy sajtóperekben ő védte az írókat.

Egy szerkesztő emlékeiből

Göcseji napló

A jogászt a minisztériumban talál-tam meg. - Nem kell nyugtalanodni - mondta. - Az első tárgyalás békéltető jellegű. Próbálja kipuhatolni, mi mozgatja a följelentőt, s annak megfelelően válassza meg a taktikát. Ha baj van, újból jelentkezzék.

Bizony, nem fekete Volgával, hanem zötyögő vonattal és hideg, rázós autóbusszal érkeztem meg Lentibe. Szerencsére éppen iskolai szünet volt, nem kellett igazgatómtól szabadságot kérni, utazásom célját bevallani. Előző nap megszálltam Kanizsán anyámnál, mert Pécsről különben nem tudtam volna a reggel kilenc órára kitűzött tárgyaláson megjelenni. Anyámnak sem vallottam be, hogy milyen szél sodort ilyen váratlanul Zalába.

Amikor az autóbusz kirázott magából, megkerestem a bíróság épületét. No, ez szép, gondoltam, amikor a tárgyalóterem ajtajára kirajszozezett hirdetményt silabizáltam. Egy könnyű testi sértés, két betörés és egy tyúktolvajlás között ékeskedett az én sajtóperem. Felperesem megérkezett, s láthatóan igen otthonosan mozgott a bíróság épületében, mert azonnal beperdült az egyik szobába.

Pontosan kilenc órákor beszólítottak a terembe.
Rosszabbra számítottam: elkérik a személyi igazolványomat, állva hagynak, várakoztatnak, megszegyenitenek.

Ehelyett a bíró helyet kínált. Rajta kívül csak a jegyzőkönyvvezető hölgy volt a teremben. A hölgy érdeklődéssel pillantott rám. Tekintetében ez volt: ilyen egy "sajtóban elkövetett rágalmazás büntetésében" megvádolt ember? Ilyent még nem láthatott Lentiben.

Felperesemet én is akkor láttam életben először. Leeszekedtem mellé a barnára festett lócára.

Csakhamar fény derült rá, hogy tulajdonképpen nem is vellem van baja, őt az érdeklő, hogy ki volt az informátorom. Ha megmondom a nevét, visszavonja a vádat.

Azonnal megértettem, hogy éppen ezt az egyet nem árulhatom el. Nem nevezhetem meg azokat, akikkel a pár napos göcseji utazás alkalmával találkoztam, beszélgettem.

Jókaival és a romantikus regényépítési módszerével példázódtam, akár egy iskolai irodalomórán: - Kérem, még a legnagyobb fantáziájú magyar író műveinek is van valamilyen valóságmagja. Az író a különféle forrásokból származó adatokból gyúrja össze anyagát. S az írás már nem azonos a modellel. Ugyanabban a szereplőben számos olvasó magára ismerhet...

Felperesemet nem nyugtatták meg az irodalomtörténeti példák.

Folytattam: - Kérem, ha nekem önnel lenne bajom, akkor nem útinaplót, nem szociográfiát írok, hanem hivatali följelentést. De én önt most látom először...

Felperesem szavaiból csakhamar megérttem, hogy lehet valami a füle mögött, nem minden ok nélkül akarja a bíróság előtt tisztára mosni magát. Talán mégis lehet valami igazság a szóbeszédben? Talán még-essen légből kapottak a hírek a magánrendelőben elvégzett abortuszokról?

Más úton próbálkoztam.
- Tisztelt bíróság. Én kész vagyok akár írásban elismerni, hogy az Új Írásban megjelent naplómnak semmi köze nincs az életemben most először látott úrhoz. A szerkesztőség kész nyilatkozatom közzétételére a legközelebbi számban.

— Tényleg? - élénkült meg az orvos.

— Valóban? - kérdezte a bíró.
Az asztalra helyeztem a korábban elkészített, jól átgondolt nyilatkozat szövegét.

A bíró kezébe vette, és olvasni kezdte.

— Nem lehetne gondolkodási időt kérem, és holnap visszatérni rá? - mondta az orvos.

— Hogy képzeli? - mordultam föl. - Én holnapig itt várok az ön kegyes döntésére?

— Jónak látszik a szöveg - tűnődött a bíró. És átadta a papirlapot az orvosnak.

Az orvos bölintott, s ezzel valójában véget is ért a tárgyalás. Föllélegeztem: úgy látszik, felperesemnek éppen egy ilyen nyilatkozatra van szüksége.

Az Új Írás egyik következő számában aztán napvilágot látott a néhány soros nyilatkozat. Az állt benne: a folyóirat ebben és ebben a számban megjelent írásomnak ezen és ezen a lapon található ennyedik bekezdése nem (a "nem" kövéren, fettel szedve)

dr. X.Y.-ra vonatkozik (zárójelben a teljes név, lakhely, utca és házszám kiírva), az írásnak ez a helye "egy valószínű társadalmi jelenség illusztrálására teremtett típust állít az olvasó elé."

Utóirat.
Paul Claudel után szabadon: Az Is-ten - a Sors, a Végtet, a Véletlen - görbe vonalakkal is egyenesen ír.

A lenti járásbíróson lezajlott békéltető tárgyalás után jó pár évre, az egyik nyáron súlyos allergia tört rám a fenyvesi nyaralóban. Szombat volt, orvos nincs, mnetőautó nincs. Ugyanakkor azonnal kórházba kellett volna szállítani. Csak barátai szívesseg segíthettek rajtam. Delután ígéretet kaptam, hogy másnap reggel egy magánautó a kaposvári kórházba visz.

Reggel ott álltam a nyárilak teraszán, fürdőköpenyben, láztól vacogva, kiütésekkel borított, iszonyúan viszkető testtel.

Megáll a Trabant a ház előtt, kilépet belőle egy alacsony, sötét bőrű férfi, és felém tart. Azonnal megismertem. Az az orvos volt, aki sajtóperbe idézett Lentibe.

Szóltanul beültem a kocsiba. Kis idő múlva felém fordul a férfi:

— Megismer? Tudja, ki vagyok?
— Igen, tudom - válaszoltam. - És legyen dicséretére, hogy eljött értem. Ön tudta már tegnap, hogy kit kellenő kórházba vinni, és vállalta az utat. Én csak most tudtam meg, hogy ki visz, amikor megláttam. Megtehetete volna, hogy azt mondja, nem ér rá. Köszönöm, hogy segítelt.

Az autóban aztán, amíg Kaposvárra értünk, elmondta, hogy akkoriban valóban hivatali kellemetlenségei voltak. Bosszúból följelentették, és ügye az éukai bizottság elé került. Le akarta leplezni följelentőjét. Arra az emberre gyanakodott, akinek három gyermekét világra segítette, de megmondta az apának, hogy a gyerkek nem egészségesek, nem érik meg a felnőtt kort. - Két gyermeke már meg is halt - mondta. - Azóta elköltöztem arról a vidékről, városban élek. - Kis szünetet tartott. - Akkor nagyon fontos volt, hogy az a nyilatkozat megjelenjen. Nagyon jól tett vele nekem.

Tüskés Tibor

Széthúzás-modell

Néhány ajándékot kimentettünk a karácsonyfa alól, az új évre, politikusaink számára.

Az ellenzéki szervezeteknek ezt a villanyos kocsit ajánlanánk. Mindkét végén kézikormány, pedálokkal. Kiki arra vezet, amerre szándékal diktálják. Motor - a tervek szerint - március előtt úgysem kerül bele.

Buchspenden für Schulen und Kindergärten

FÜR UNGARN DEUTSCHE

RESSORTLEITER: BÉLA SZENDE

Das Institut für Auslandsbeziehungen Stuttgart fördert Sprache und Kultur der Ungarndeutschen.

Das Institut für Auslandsbeziehungen in Stuttgart wurde 1917 gegründet und ist das älteste Kulturinstitut, das sich mit den Kulturbeziehungen im Ausland beschäftigt. Der Zweck der Gründung war seinerzeit - gleich dem des Weltverbandes der Ungarn -, daß man sich um die ausgewanderten Deutschen in aller Welt kümmert. Diese Arbeit wurde durchgeführt bis 1945, das heißt auch während des Krieges. Allerdings konnte sich das Institut dem nationalsozialistischen Einfluß weitgehend entziehen. Das war auch der Grund, weswegen es nach 1945 seine Arbeit ungehindert weiterführen konnte. In den Nachkriegsjahren kamen sehr viele neue Aufgaben und Abteilungen hinzu, so hat das Institut für Auslandsbeziehungen heute eine sehr große Abteilungsabteilung, die in aller Welt Ausstellungen vermittelt und auch Ausstellungen, darunter viele Kunstausstellungen aus dem Ausland in der Bundesrepublik. Das Institut hat auch eine sehr große länderkundliche Bibliothek, sie gilt als die größte in der Bundesrepublik Deutschland, außerdem ist in dieser Bibliothek die größte Sammlung von Literatur über die Deutschen im Ausland.

Frau Hertha Hiebsch, Mitarbeiterin des Stuttgarter Instituts, weilte vor kurzem in Fünfkirchen. In einem Gespräch informierte sie über die laufenden Hilfeleistungen.

"Wir versorgen die ungarndeutschen Einrichtungen, das heißt Kindergärten, Grundschulen, Deutsch-Abteilungen in Gymnasien mit Büchern, die dazu dienen, die deutsche Muttersprache wieder zu beleben und zu pflegen.

Ich war schon im vergangenen Jahr einmal hier und mein Besuch dient jetzt dazu, mich zu informieren, was man hier weiterhin tun kann. Wir haben also jetzt innerhalb eines Jahres bereits - denke ich - sehr viel tun können: wir haben an sämtliche ungarndeutsche Schulen, es sind etwa 180 an der Zahl, jeweils an jede Schule ein erstes Basissortiment schicken können mit Büchern, die von den Lehrern ausdrücklich ausgewählt und gewünscht waren, und wir hören, daß mit dem von uns zur Verfügung gestellten Material man unmittelbar sofort im Unterricht arbeiten kann. Außerdem haben wir an sämtliche ungarndeutsche Kindergärten - das sind etwa 155 - auch an jeden Kindergarten ein kleines, zunächst erstes Sortiment senden können, damit die Kindergärtnerinnen mit den Kindern den deutschen Unterricht intensivieren und ausweiten können.

Als ich voriges Jahr das Leöwey-Gymnasium besuchte und den ersten Kontakt knüpfte, sah ich, wie wenig Bücher vorhanden waren. Wir haben dieser Schule im Laufe des vergangenen Jahres ziemliche Büchersendungen zukommen lassen können. Ich war also sehr erfreut, die Bibliothek jetzt zu sehen, es wurden neue Räume dafür gefunden, in den Regalen stehen

schon sehr viele Bücher, die sehr sehr intensiv genutzt werden. Ich habe jetzt Gespräche auch darüber geführt, wie wir am zweckmäßigsten diese Bibliothek erweitern können mit Büchern, die direkt und konkret benötigt werden."

"Es ist vorgesehen, die Dorfbibliotheken da, wo Bücher gewünscht werden, mit solchen Büchern zu bedienen. Wir erwarten dazu Bedarfsmeldungen, was nun da gewünscht wird. Darüber hinaus haben wir vor, in den nächsten Jahren aufbauend sämtliche Grundschulen mit Schüler-Leihbibliotheken aufzubauen, das heißt mit Kinderbüchern, die als Zusatzlektüre oder als Freizeitlektüre dann ausgeben werden können. Wenn zum Beispiel Eltern, die ihr Kind in die ungarndeutsche Schule schicken, das Kind etwas mehr unterstützen möchten, damit es die Sprache schneller lernt und üben kann, können die Eltern sich an uns wenden, wir sind dann gerne bereit, das eine oder das andere Buch zur Verfügung zu stellen. Für diesen Zweck gebe ich gern die Adresse, an die man sich wenden kann mit den Wünschen:

Institut für Auslandsbeziehungen - D-7000 Stuttgart 1 Charlottenplatz 17.

Es können diese Wünsche aber auch an das Lenau-Haus in Fünfkirchen geschickt werden, denn die Briefe werden dann an mich weitergeleitet."

Auch wir möchten unsere lieben Leser dazu ermuntern, sich direkt oder indirekt an das genannte Institut zu wenden. Ein längerer Aufenthalt der Kinder auf dem Sprachgebiet wird wohl nur von sehr wenig Familien finanziert werden können. Bücher können jedoch vieles ersetzen und erst recht darauf vorbereiten, einen sich später ergebenden Aufenthalt in einem deutschsprachigen Land effektiv zu nützen. Wer langfristige plant, sollte sich die Wünsche überlegen und sie direkt oder indirekt auch mitteilen.

(-)

Partnerschaft endgültig besiegelt

Die Unterzeichnung des Partnerschaftsvertrags findet statt. Links ein serbo-kroatisches, rechts ein ungarndeutsches Trachtenmädchen. Foto: Csonka

Da in unseren Spalten zu mehreren Malen bereits über die Bemühungen der Städte Graz und Fünfkirchen um den Abschluß einer Städtepartnerschaft berichtet haben, bringen wir diesmal einen Bildbericht und je einen Ausschnitt aus den Festreden der Bürgermeister Stingl und Molnár.

"Außenpolitik von unten", dies war das wichtigste Stichwort von Alfred Stingl. Er hatte jedoch auch gleich drei Angebote zur Durchsetzung dieses Prinzips mitgebracht: "Seien wir uns dessen bewußt, daß wir auf der Ebene der Städte Vieles tun können, um Menschen verschiedener Sprache und einer anderen gesellschaftlichen Entwicklung einander näher zu bringen, um manche Vorurteile abzubauen und Brücken der Verständigung aufzubauen. - In diesem Geiste wird es schon im nächsten Jahr zu verstärkten Kontakten zwischen unseren Universitäten und im Kulturbereich kommen. Den Anlaß darf ich wahrnehmen, um im Namen der Stadt Graz eine dreifache Einladung auszusprechen: 1) möchten wir drei Studierende für 1 - 2 Semester zum Studium freier Wahl nach Graz an unsere beiden Universitäten oder an die Hochschule für Musik

und darstellende Kunst einladen 2) möchte ich eine Jugenddelegation zu einem mehrtägigen Aufenthalt des Kennenlernens und der Kontaktpflege einladen und 3) möge eine Wirtschaftsdelegation zu Wirtschaftsgesprächen nach Graz kommen."

Schwesterbeziehungen bieten Rahmen für vielfältige Aktivitäten an, und zwar langfristig. Diesen Gedanken erörterte Dr. Molnár, wie folgt: "Wir sind der Verantwortung schuldig gegenüber unseren Kindern und Kindeskindern, unseren Nachfahren also, was für einen Lebensraum wir ihnen schaffen, welche Möglichkeiten und welche Voraussetzungen wir für ihr Leben sichern. Unsere Jugend läßt - unter Berufung der denkenden Ahnen - immer mehr ihr Wort hören. Die Sicherung des Friedens erachten sie als eine Grundverpflichtung der Menschheit, doch dazu parallel kämpfen sie für das einheitliche Europa, für die Aufhebung der Grenzen, wie wir sie heute noch haben, für ein freieres, größere Möglichkeiten bietendes und menschlicheres Leben."

(B.Szende)

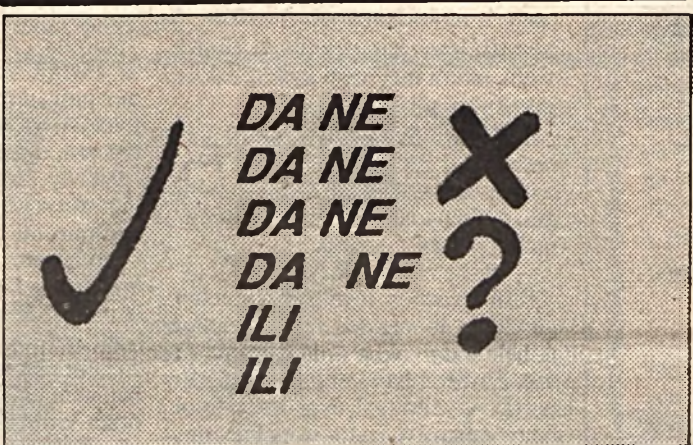
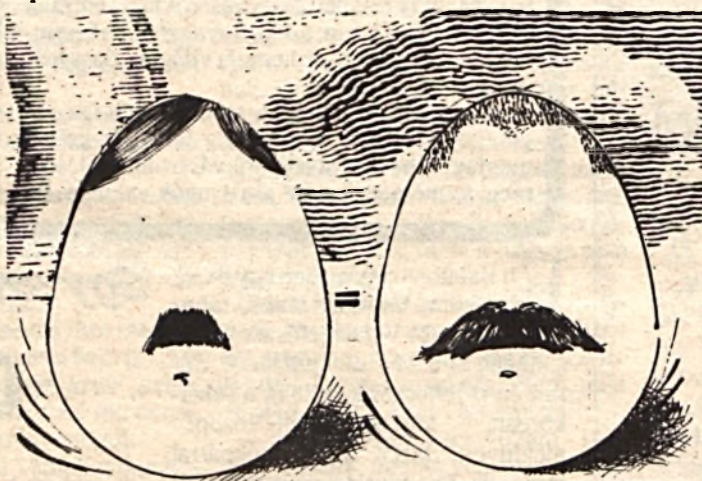
Wir erlauben uns, Ihnen, liebe Leser, und auch in Ihrem Namen allen Bürgern unserer Partnerstädte und Schwesterngemeinden ein gesundes, erfolgreiches und friedliches neues Jahr 1990 zu wünschen! Guten Rutsch!

I to ne bilo kakva! Bila je to godina pravog preokreta. Ispreokretalo se sve na svetu i sve u našoj zemlji, a najčešće noćne posude. Podsetite se samo, šta se sve nije dogodilo!

Promena sistema

Posle istorijskog kongresa MS(R)P i nakon proglašenja republike mnogi naši građani su u svojim željama otišli i dalje. Prema njima bi najbolje bilo da Mađarska postane kraljevina. Kakve bi tek pompezne ceremonijale kraljevske veridbe, svadbe prenosila televizija - ne govoreći o sahanama!

Neki građani su mišljenja da će umesto srpa i čekića dominantni simboli postati - šaka i kapa.

Savez

Došlo je do preispitivanja funkcionisanja DSJS-a. Neki (kolo)vodeći teoretičari uporno rade na dokazivanju teze prema kojoj je ta organizacija ostatak staljinističke strukture. U duhu takvog etiketiranja logično je dakle očekivati da će i prethodnik DSJS-a AFS (Anti-fašistički front Slovena), pre ili posle, primiti etiketu staljinizma. A ako se prihvati teza da se staljinizam ne razlikuje od fašizma lako ćemo doći do zaključka da je AFS u svojoj suštini - fašistička formacija. A šta su ljudi koji su odležali svoje po zatvorima - još ne znamo.

U duhu transformacije i promena predlaže se i nov naziv za DSJS. On bi se zvao DRJS (Demokratski razlaz Južnih Slovena).

Referendum

U sveopstoj zbrci oko izbora predsednika republike cetrdeset odsto gradana je umesto svih mogućih varijacija da i ne glasalo sa ili - ili (ili cu otici u vinograd, ili cu oprati prozore).

UFO

Strina Marica iz sela K. i baća Ivo iz sela M. su našu redakciju gotovo istovremeno obavestili o pojavi neidentifikovanih letjećih objekata. Baća Ivo pod zakletvom (i gasom) tvrdi da je izlazeći iz gostione jasno video dve istovetne narandžaste kugle nad krošnjama obližnjeg šu-

MALA SEDMICA + 5

UREĐUJE: STEVAN POPOVIĆ
PROŠLA JE GODINA...

nim letecim objektima, nego o letecim subjektima. Masovna pojava "crvenih padobranaca" registrovana je inače i u ostalim krajevima zemlje.

Kolegijum

Novoosnovani narodnosni kolegijum obaveštava zainteresovane da su svi kreveti popunjani, a fotelja nije ni bilo. Daljem uzajamnom tabanju za pozicije, prema tome, nema smisla.

Konvertibilnost

Nakon što je mađarsko platežno sredstvo tokom prošle (ove) godine čak u tri navrata devalviralo videniji ekonomisti za iduću godinu predviđaju mogućnost konvertibilizacije. Od januara iduće godine bi, prema tome, 100,00 starih mađarskih filira vredilo 01,00 novu mađarsku forintu. Da bi se izbegao dvomonetarni sistem, isti ekonomisti predlažu da se filir uklone.

Šoping turizam

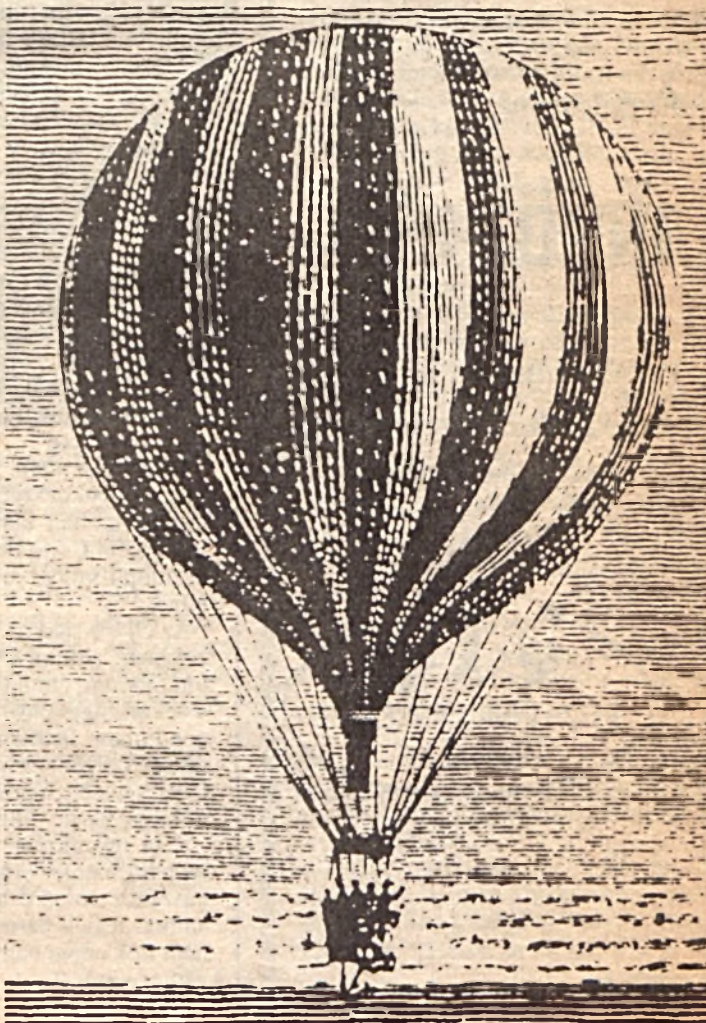
Bilo pa prošlo - nikad se ne povratilo! - Misle Austrianci zbog Mađara, Čeha i Slovaka, Mađari zbog Jugoslovena, Jugosloveni zbog Mađara, a svi zajedno zbog Poljaka. Tržišna (privatna) privreda je doživela neuspah i rampe. Sve ima svoje granice! I sir, i bela tehnika i videorekorderi.

Rečink

Anonimni prevodilac "jedećih listova" i "gorepisa" sa stalnim prebivalištem u Harkanju ili Pečuju nastavlja svoj rad. Uskoro će se u prodaji naći dvojezični rečnik koji, pored već stampanih trgovinsko-kulinarskih termina, predviđa i neke druge. Tako će se se pored vlaknasto pečenje (rostonsült), svinjsko kopito (sertéscsülök), naći i štucajući autobus (csuklós busz), trgnuto meso (rántott hús) govance (szarka), tikrug (körte) itd.

Bilo kako bilo u prošloj (ovoj) godini svima vama želimo SREĆNU NOVU GODINU!

Stevan Popović
Ilustracija István László

Az alábbi írás a szerző kiadás előtt álló szociográfiájából való. Lapunk külső munkatársa 1986-tól 1988-ig mintegy 30 dél-dunántúli pusztán kereste fel az egykori uradalmi cseléd-ség még élő képviselőit. Arra volt kíváncsi, hová, mire, meddig jutottak a volt cselédek és utódaik. Milyen lehetőséget adott nekik, vagy mitől fosztotta meg őket a lakóhely: a puszta? Meddig s mire jutottak a munkában, a munkahelyen az állami gazdaságok szervezeteiben azok, akik egykor csupán parancsra cselekedtek?

Montenuovo herceg, a gazda, Békáspusztán kápolnát emeltetett Hauck Jánosnak, jószágkormányzójának, annak korai halálakor. A későbbi jószágkormányzó, Maninger Adolf Bólyban kialakított, meghonosított talajművelési eljárásairól vált híressé, fiai szintén híres mezőgazdászok, kutatók. Egyikük már 1945 előtti növényvédelemmel, rovarfogó eszközökkel kísérletezett. A vetőmagüzem egyik fiatal szakembere elmondta: életre szóló ösztönzést kapott tőlük; szakdolgozatát - éjszakai, elemlámpás bogárgyűjtések után - a kártevő bagolypillékről írta. A gazdaság-hagyomány és racionalitás Bólyban és Sátorhelyen ma sem csak masnival átkötött vitrin-darab.

Sz. Zoltán

(nyugdíjas, korábban a vezérigazgató gazdasági helyettese):

— 1957 óta, mikor az első jelentős összevonás megtörtént, mindig létezett itt rentabilitásra törekvés, ami megfelelő szervezetséggel és szervezőkészséggel párosult. Az idecsatolt üzemet igyekeztünk mindennel ellátni, hogy önállóan is megálljanak. Lényegesnek tartom a profilválasztást, gondolkodom itt elsősorban a vetőmagra, amivel már az egykori uradalom is foglalkozott, a baromfitenyésztésre, aminek a környéken szintén hagyományai voltak. A műszaki fejlesztési munkákra is mindig okszerűség, céltudatosság volt jellemző - ha kevés volt a pénz, azért, ha több, akkor azért. 57-60 közt a központi irányítási és elosztási rendszerben, az általánál többet mi sem kaptunk, azt viszont a lehető legjobban fektettük be. A főprofilú jelentő vetőmagüzemhez kapott központi támogatás nagy lökést adott, de ennek az alapját mégis mi teremtettük meg. Vagy nézzük a műszaki fejlesztést! Épp a napokban került a kezembe egy jelentés, amely ezt vizsgálja 1968-tól 85-ig, pontosabban azt, mennyire bizonyultak hatékonyak a fejlesztések. Eszerint a kombinát a saját források, a mindenkor érvényes normatív támogatások és szükség szerint hitelek felvételével is mindig a legjobban jövedelmező, leggazdaságosabb befektetésekre törekedett, mindig alkalmazta a hazai és külföldi viszonylatban legjobban beszerezhető technikát - értem ezen a járműveket, a gépesítést és a különböző létesítményekbe beépíthető technológiai rendszereket is. Sajnos, volt idő, amikor nagyobb hitelek árán még gyorsabb fejlődésre, növekedésre törekedtünk volna, de nem kaptunk hitelt. A hetvenes években például hiába tettünk ígervényeket gazdasági számításainkban, hogy kérem, mi garantáljuk a tőke gyors megtérülését, az exportbővítést. Akkor még nem volt olyan rugalmas sem a felső, sem a középirár-

Mai puszták népe (5.)

"Cseléd-esélyek Sátorhelyen"

Dr. Cs. S.

nyitás, sem a pénzügyi koncepciója, hogy valóban gazdaságos vállalkozásainkat hitellel támogatták volna.

Mindehhez szerencse is kellett - mégpedig nem is kevés, - a szerencse azonban sokszor nem más, mint az objektív adottságok, lehetőségek sikeres ötvözete. A túlközpontosított országban például Budapest viszonylag nagy távolsága előnyt is jelentett - ritkábban szóltak bele a dolgokba -, de hátrányt is, mert még a jogosan járó forrásokért is sokat kellett futniuk, kilincselniük. Később már egyre kevésbé vették szívesen, ha "fentről" beleszóltak elképzeléseikbe. (Állítólag még a nyolcvanas évek derekán is felmerült egy ötlet: hozzájuk csatoltak volna egy tartósan veszteséges gazdaságot Észak-Magyarországról... Néhány gépet is felküldtek már oda - az ország legdélibb csücskéből! -, aztán mégis győzött a józan ész.) A tartósan kiemelkedő eredmények után egyre inkább figyeltek rájuk az országos szakmai közvélemény, így egy bizonyos presztízs-kényszer is kialakult. Ez vonzotta a fiatal szakembereket, és Bólyban, jó körülmények között, le tudták telepíteni őket. A politika náluk még az ötvenes években sem volt képes elnyomni a szakszerűséget. Helyzeti előnyeiket tempóelőnyre változtatták: erősen közgazdasági szemléletű, haszonelvű profizmust munkáltak ki, amely fejlődésüket évtizedekre megalapozta. Fényes, csillogó, vagy csak szürke, "töltelék"-szerep jut a volt cselédségnek ebben az ötvözetben?

K. József

(1988-tól vezérigazgató -, korábban kerületvezető Sátorhelyen):

— Már a sátorhelyi főhercegi uradalom is modern, jó gazdaság volt, viszonylag jobban is fizetett, mint más cégek. Ennek megfelelően, jó munkacserét tartott meg, hiszen amikor az országban jelentős munkanélküliség volt, még válogathattak is. Ötvenhat után Sátorhely mélyen a lehetőségei alatt termelt. Rossz vezetésük volt minden értelemben, minden szétfolyt, semmit nem tudtak csinálni. De jó magra épült az egész. Amikor 1961-ben Bóly átvette Sátorhelyt, csak helyre kellett őket tenni. Az, hogy Bólyhoz kerültek, megváltoztatta a termelést és az emberek szemléletét is. Tudtak ők dolgozni! Szorgalmas emberek voltak! A munkát megköveteltük, de nem is volt vele baj. Egy-két szóból ráálltak arra a tempóra, amit a kombinát diktált. A változást nemcsak a határozott intézkedésekből vették észre - mert a változás ezzel járt -, hanem hamarosan az anyagi előnyeit is érzékelték.

(mezőgazdasági osztályvezető, korábban személyzeti vezérigazgató helyettes a Kombinátban):

— Bóly környéke és a puszták között, de még a pusztákon belül is, máig jelentős különbségek vannak az emberek felfogásában. A cselédtempó; cselédmentalitás bizonyos formái még fellelhetők azokban a majorokban, amelyek a régi nagybirtokok központjai voltak. A felzárkóztatás már megtörtént, az azonos munkasrétegek közt pusztánként, majoronként jelentős jövedelmi különbségek már nincsenek, de életmódban, felfogásban még mindig van eltérés. A cselédmentalitás tettenérhető még a munkában, a sokat emlegetett "hozzáállásban". A paraszt mindig önálló akart lenni, most is maga akarja eldönteni, mit, hogyan csináljon. Megszokta, hogy kezdeményezzen. Nem is lehet a munkát ugyanazokkal a módszerekkel irányítani Sátorhelyen, mint Sziberten vagy Bárbán, ahol zömmel szintén önállóság-hoz szokott gazdálkodó svábok dolgoznak. Sátorhelyen dirigálni kell. Ott K. Jóska a maga módszerével igen jó eredményeket ért el, jó kollektívát kavacsolt össze. A mezőgazdaságban gyakran szombatban vagy vasárnap is kell dolgozni. Sátorhelyen ezt keményen, határozottan kell elrendelni: "Emberek, dolgozzunk, nincs visszabeszéd." De ezekkel a módszerekkel például Sziberten nem megy. Ott ezt úgy kell előadni: "Emberek, látják, mi van. Esett az eső, nem tudtuk elvetni a kukoricát. Holnap, ha jó idő lesz, vetni kell." A szibertiek többsége szintén sváb paraszt, gazdálkodó, akinek ezt nem is nagyon kell mondani. Sátorhelyen viszont a meggyőzés nem megy. Nem érzékeli - saját magától sem. Megszokta, hogy majd szóljak.

A svábok

A svábok munkabírása a volt cseléd számára sem vitás:

— A vezérigazgató urunk a svábságot mindig kiemeli - mondja Péter Ferenc Ormánypusztán. - "Köszönhetem a német lakosságnak és a dolgozó embereknek" mondta legutóbb is egy ünnepségen. És igaz van, kérem, mert én is mindig sváb emberrel szerettem dolgozni, holott különben színmagyar vagyok. Azért tehet dolgozni velük, kérem, mert nemcsak az időt nézik, hanem hogy amit rájuk bízunk, azt megcsinálják. S ha mindjárt görbült is a hátunk, de megcsináltuk, kérem!

A svábok véleménye viszont a pusztákról már nem ennyire hízelgő:

— Nézze, nem tudom, kik kerülnek oda... Vagy anyagilag olyan rosszul állnak, hogy csikósnak vagy tehenésznek mennek azért, hogy kapjanak lakást, amit nem tudnak másképp megoldani. Ők csak olyan ötvenszázalékosak. Nem akarom azt mondani, hogy alja emberek, de gyengék. Ilyenek kerültek oda, vagy akik indulni akarnak, de másképp képtelenek. A pusztát aztán 2-3 év múlva otthagyják, és keresnek maguknak lakást valahol. Csak azok maradnak ott, akiket kénytelen felvenni a gazdaság...

K. József

— Dunántúli parasztok gyereke vagyok, kiskoromtól ismerem a parasztgazdaságot. Köztudott: egy parasztportán a felnövő gyerekeknek a nyári szünetet nem balaton strandolással, hanem munkával kellett eltölteni. Mikor már elbírta a szerszámot, mindenbe be kellett kapcsolódnia... De a gazdasági munkában megvolt az előnye a cselédnek is, mert ők összetartók voltak: szorgalmas, jó munkásanyag. Olyan gondom sohasem volt, hogy ha elrendeltem a munkát, ne jöttek volna ki, pedig a hatvanas évek elején nem volt nagy gépesítés. A napok egybefolytak, nem volt ünnep, a munkával sosem volt gond mégsem! Sokáig nem volt se szabadnap, se nyolcórás munkaidő, és ünnepeken is kellett dolgozni. Mégis lehetett rájuk számítani!

— A munka szempontjából mindkét felfogás értékes, mégis inkább az önálló, törekvő paraszti szellem bizonyult a gazdaságban irányító hajtóerőnek. Az egykori szorgalmas kisparaszt a cseléd szerepét is meghatározta, mert ő alakította ki az állami gazdaságban olyan mentalitást és munkatempót, amely a volt cseléd életére többszörösen is alakítólag hatott. A kombinát felső vezetőinek többsége is ebből a körből származik (a vezérigazgató és helyettesiek, a kerületigazgatók); volt cselédek ivadéka egy sincs közöttük. Önmagában ebből persze nem lehet messzemenő következtetést levonni, de annyit mindenképp, hogy nekik itt, a kombinát "társadalmában" be kellett érniük az alsóbb (középvezetői, üzemevezetői, illetve helyettesi) fokokkal. A történelem, a mobilitás-lehetőségek, a társadalom, a társadalompolitika vagy az oktatás-nevelés milyen hatásrendszere, avagy a munkahely sajátos kiválasztása érvényesül e tényben velük szemben? Vagy csupán a sorsé, a kiszámíthatatlan szerencséné?

B.B.

Ülök a szép, tiszta sátorhelyi ebédlőben - a kombinát ebben is ad magaráért -, és figyelem, amint B.B., 40 év körüli kerületigazgató komor arccal kanallazza a levest. Péntek délután van, ma is, tegnap is esett. Ő már a holnapot látogatja, szervezi; oda-odaszól az asztalok fölött ennek is, annak is - mert szombatra és vasárnapra két terv kell: ha esik, vagy ha nem esik. Jóval később, délután, egy kávét mellett kissé "leereszt", kifújja magát.

— Az elődöm ennek a kerületnek élet-halál-ura volt, s hozzám ugyanígy jönnek az emberek, még családi problémával is. Tudod, itt egyszerre kell szakmai és politikai vezetőnek, lelki személtádnak és erkölcsösöznek lenni, talán csak papnak nem - lecsapja a kávéscsészét, rám néz. - Nem a fenét, még papnak is! Tegnapelőtt még a diplomáját feletti hézagot is velem csináltatták meg, "mert hogy ezt a korábbi kerületvezető is megcsináltatta!"

— Mikor agrónómusként, még az első napokban iksz centi magasra akartam állítani a vetőgépet, a gépkezelő odaállt elé: Ide figyeljen, azt mondja, én megmondom magának, hogy ezt a K. József 25 évig húsz centivel magasabbra állította. Azért mondom, hogy nehogyan engem basszanak le magam miatt. Ez a nyíltság szerintem Sátorhelyen általános. Mint ahogy az is, hogy... éppen ma lesz fegyelmi tárgyalása egy gépesnek, aki egyik nap kombájnrá ült, de bevágott napközben egy felelt, és megszólalt a szonda. Es ugyanannyit fog kapni, mintha csak két hete lenne itt, pedig már harminc éve itt van. Ez a kollektív szellem szerintem jobb, mint ha személyenként ösztönözünk. Mert ebbe beletartozik az is, hogy, ha kell, figyelmeztetjük egymást.

Meg az is, jegyzi meg valaki más, hogy mennek azután, aki vezet. Akármilyen is a vezető.

S ha úgy van, vajon a munkahely miért nem tartogat a volt cseléd számára merészebb, könnyebben kiszámítható esélyt?

Varga Dávid

Csonka Károly felvétele

Karácsonyi harag

Már megszoktuk, hogy az erősek mindig a védetlenekeket ütik. Durván és kérdezés nélkül. Elmaradhatatlan pofonjaikból karácsony előtt és után talán még némi áhitat is kicseng.

S hogy miért ütnek? Általában semmiségért. Például azért, mert rossz a telefon. Az utcán. Vagy a munkahelyükön. S ha szegény telefonközpontos nem hallja a szavukat, nem kapcsolja a kért mellékállomást, odamennék, nekilövik a falnak, belefejelnek az arcába, megfenyegetik. Hihetetlen?

Ezt tették Pécssett, az élelmiszerkereskedelmi vállalat központjának telefonkezelőjével is pár nappal a szeretet ünnepe előtt. Mint utóbb kiderült, a fehérköpenyes erősek a POTE 400 ágyas klinikájáról ugrottak át egy kis dulakodásra. A gyengén látó fiatalember pedig értetlenül állta az ütlegetést. Magyarazatot nem kapott, csak néhány fájdalmas pofont.

Hogy a rejtélyesen néma telefon volt mindennek az oka, csak később értette meg. De ez amúgyis másodlagos. A helyszín is az, meg a fehér köpenyek is. Az erősek mindig és mindenütt a védetlenekeket ütik. Itt ököllet, ott fegyverekkel; karácsony előtt és karácsony után ugyanúgy. Mit tehetünk?

-Fg-

Vásároljon Honda kigépeket forintért a Prométheus-tól.

• vízvivattyúk • áramfejlesztők • láncfűrészek • fűnyírók.

Megtekinthetők és megrendelhetők szaküzletünkben 30 napos szállítási határidővel.

Érdeklődni lehet: Pécs, Engel János út 11/A. Tel.: 24-567

 HONDA

Minden kedves vásárlónknak
és partnerünknek boldog,
eredményes új évet kívánunk:
Baranya Megyei
Élelmiszerkereskedelmi Vállalat

Eredményekben gazdag

sikeres

új évet

kíván a:

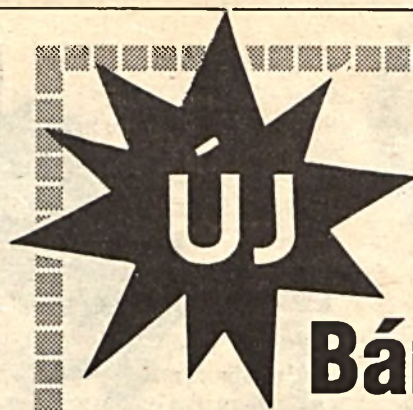
Somogy megyei Erdő
és Fafeldolgozó Gazdaság

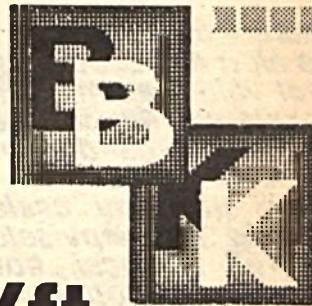
Ertő?

Ha jobbra is Partnerünk,
mindketten nyerünk!

BUÉK

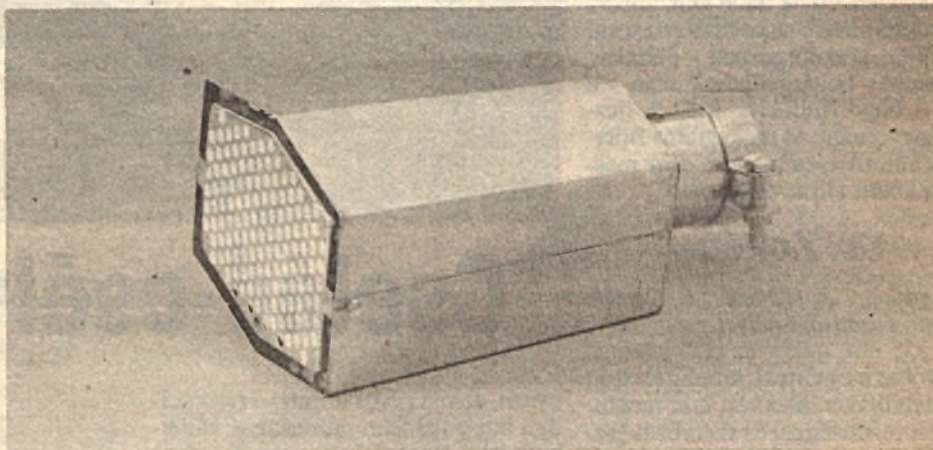

Bárdiker Kft

Filteres kipufogógáz szűrő 620.-Ft/db
kapható a BÁRDIKER-nél
(Kaposfüred, Kaposfüredi u.77.) a benne lévő filter
5000 km-ként cserélhető,
ára 120 Ft/db.

Minden személygépkocsira házilag is felszerelhető.
Ugyanitt kaphatók a cserélhető és mosható betéttel ellátott
levegőszűrők az alábbi gépkocsikra:
Lada 128.-Ft/db Dacia 134.-Ft/db
Trabant, Skoda S-100 117.-Ft/db
Barkas, Wartburg 126.-Ft/db
Zastava, Skoda 105, 120 119 Ft/db
Ha megveszi, nemcsak környezetét védi,
hanem pénztárcáját is.

"ÓZON" I. Filteres
kipufogógáz szűrő

Bm.Fürdő Vállalat Igazgatósága
Kellemes karácsonyi ünnepeket
és boldog új évet kíván minden
fürdővendégének

Ünnepi nyitvatartásunk:
December 25. karácsony első napján.
Január 1. új év első napján a harkányi fürdő nem üzemel.
Szigetvári fürdőnk: december 24-től január 1-ig
szintén nem üzemel.
Nyitás: január 2-án.
Kérjük megértésüket.

Bm.Fürdő Vállalat Igazgatósága

Békés, boldog új esztendőt kívánunk
minden kedves vásárlónknak és
üzletfelünknek:

TRITEX

SZABAD LAP

Ezen az oldalon — a szerkesztőség álláspontjától függetlenül — tartalmi rövidítés nélkül közöljük a különböző társadalmi szervezetek működésével kapcsolatos írásokat, közleményeket. Helyet adunk észrevételeknek, felhívásoknak is.

Dilettáns irányítja Pécs sportéletét?

Ha valaki a nyilvánosság elé lép, olyan indokok motiválják, amelyek a szereplőkön kívül érdeklik a társadalmat is. Esetünkben Pécs sporttársadalmát. A megtörténnel kapcsolatban voltak magánjellegű sérelmeim is, azokat azonban rég elsodorta volna az idő, ha... De menjünk sorjában.

Két hiba

Köztudott, hogy az 1973-ban létrehozott PMSC legfőbb felügyelője, működésének instruktura az MSZMP városi bizottsága volt. Mint ilyen, minden lényeges kérdésben döntött, irányt adó funkciót gyakorolt. Olcsó és alattomos beállítottságú érvrendszer lenne, ha napjaink politikai kavalkádjához asszimilálódva - mivel most lehet -, írással szánalmas zsenge kis ostrocsapást kívánnék mérni a Pártra. Ellenkezőleg. A "nagypolitikától" függetlenül le kell írni, hogy a PMSC jelenlegi tragédiájának közvetlen oka az, hogy a lovas alól kilőtték a lovat. Magyarul: az elmúlt 15 évben az egyesület problémái jól-rosszul, de mindig megoldódottak a "Sárga Házban". Az MSZMP politikai meggyengülésével azonban ma nincs testület, amelyik odatartaná vállát a másfél évtizede konstruált sportóriásbéli alá.

Meggyőződésem viszont, hogy a politikát nem kell a sport ösgyurmájává avatni. És az egykori politikai szponzor érdemei mellett ezen a vonalon elkövetett nem lekecsinylendő személyi hibákat is. Esetünkben kettőt.

Az ominózus házban bontogatta szárnyát egy ember, akit *Lócsei Attilá-*

nak hívnak. Am az események tanúsága szerint a szárnybontás nem éppen az apparátus közmegelegedésére ment végbe. Régi törvény, hogy a jó játékost nem hagyják ki a csapatból! De hát Lócsei nem volt jó játékos. Nemes gesztust gyakorolva kinevezték a PMSC ügyvezető elnökének. Leizzadták, és megbízták egy sokkal összetettebb feladattal, felkínálva számára a "most mutasd meg" című társasjátékot. De Lócsei "most sem" mutatta meg.

Néhány évi - dicsőnek nem mondható - működés után ugyanaz a pártbizottság fogadta el elmozdítását, amelyik szentesítette odakerülését. Túlságosan sok balhúzást ugyan ők sem engedtek meg elszármazott kádereiknek, de a sors (és a Párt) ismét kegyes volt.

Történetünk idején ment nyugdíjba *Rózsahegy* *Mátyás*, a városi sportfelügyelőség vezetője. Elhagyott széke üresen ásitott. S mert ez a vezetői beosztás már a Városi Tanács diszpozíciója alá tartozott, a pártbizottság végleg elbocsájtotta kötelekéből sok fejűrést okozó fiát. Új helyét még nem kis súlyával lerendezhette, elkövetve az említett második hibát.

Így lett - és a mai napig is az, - Lócsei Attila Pécs város első számú sportvezetője! Ez a kinevezés már felért a régi idők "szegénységi bizonyítványával".

Főszereplőnk sportpályafutásáról az úszósportban elért I. osztályú eredményt diktált be személyi lapjára. Hogy ne legyen formabontó, ez sem igaz. Lócsei nem volt I. osztályú versenyző. Néha játszott OB II. vizilabda

mérkőzéseken. Ennyit aktív sporttevékenységéről.

Ha azt vesszük, hogy az ő idejében például a Budapesti VOLAN elnöke *Grosics Gyula* volt, és hogy minden nagy egyesület élén kvalifikált sportvezetők álltak, a PMSC ezen a területen nem volt dobogós. Am ismerünk ellenpéldákat is. Lehetettek volna erre a posztra predestináló más erényei. A tanulás például sok embert emelhet kivételes színvonalra.

Képességei akadályozták?

Lócsei a Vegyipar Szakmunkásképzőt végezte el, és tejipari szakmunkás. Az emberi kvalitást nem a papír határozza meg, de hát, hogy illik ez egy ügyvezető elnök profiljába? Megbízói ettől indítva kötelezték, hogy pozíciója elfoglalásától levelező úton végezze el a TF Szervezési Szakát. Ő azonban ezúttal is hajthatatlan maradt. A mai napig nem tud felmutatni két elvégzett félévet, pedig újszerű pozíciójában is hasznát venné. Talán képességei akadályozták?

Vannak persze sikerei is. Marxista egyetemet végzett és hajlandó vagyok elfogadni, hogy feltörekvő indíttatása folytán kevés mankóval megcsinálta. Am tolakszik a kérdés: az élő élsport döntéshozatalában, bonyolult sportdiplomáciai ügyekben mit segít akár a hegeli, schopenhaueri, vagy éppen a marxi filozófia? Vagy a párttörténetből szerzett jó jegy, vagy a világpolitika helyes értékelése?

Ez az emberi faktor, amivel még sok mindent a maga javára fordíthatna. Lócsei azonban ebben sem hűtlen eddig vázolt énjéhez.

Nehéz jelzót találni arra a módra, ahogy az NB I-es labdarúgó csapat május 1-i felvonulásának meghiúsulását rám akarta testálni. És akkor 1984-et irtak! Gondolnivaló, milyen fanyalgással vonta vissza az érvek súlya alatt ezt a vádat. És írásban!

Stier József NB II-es labdarúgó volt, testnevelő tanár. Mennie kellett, mert nem fért bele az elnök elképzelésibe. El kellett mennie az útból *Lipcsik István* testnevelő tanárnak is. Csinált ügyvel vádolva távozott Solymosi Egon, volt olimpikon...

Es az egyesületi légkör? Pontos vetülete volt az elnök portréjának. A Képes Sportban *Pintér István* főszerkesztő megsemmisítő véleményt írt a PMSC elnökéről. Elég lett volna egy önként történő felmondáshoz.

Orosz Ottó, MTSH elnök: - Több ízben nem a megfelelő módon intézkedett. Magatartásán változtatnia kell, mert így nem alkalmas hivatása gyakorlására. Folytatnia kell tanulmányait a TF Szervezési Szakán, mert dilettáns nem állhat a pécsi sportélet élén.

Dr. Katzirz Béla, válogatott labdarúgó: - Deprimáló volt, ahogy hazatértemkor, már új beosztásában fogadott, éreztetve, hogy a város sportéletében rám semmilyen vonatkozásban nincs szükség.

Rapp Imre, válogatott labdarúgó: - Majd mutassátok meg azt a pécsi sportolót, aki főnöknek fogadja el ebben a szakmában.

Tallósi István, MTSH munkatárs: - Ez az ember nem tud másra gondolni csak valami személyes intrikára. Ezzel ébred, ezzel fekszik.

Az olvasó joggal teszi fel a kérdést, miért most összegeződnék ezek a dolgok?

Emlékszik-e?

Lócsei következetesen visszajár az egyesülethez, annak meggyengült helyzetében fröcsög, hadonászik, fenyegetőzik. Dühödt bosszúval üldözi, gáncsolja az egyesület jelenlegi elnökét.

A közelmúltban a PMSC folyósóján tisztán hallottam egyik vádbeszédét: a Tanács által az Egyesület részére áttutalt 400.000.-Ft támogatást két ok miatt nem fizeti ki. Mert a ma még I. szakszervezeti egyesület vásárolt egy Lada 1500-as személygépkocsit, és ez pénzpocsékolás, és mert az én bérem nyomja a költségvetést. Engem semmire nem lehet használni, és azonnal el kell bocsájtani!

A két kifogás válasza a következő:

Az egyesület olyan állapotú 7 éves Polski Fiat gépkocsit cserélt le, amiért stereo-rádióval együtt 30.000.-Ft-ot fizetett a Garancia Szövetkezet. Műszaki állapota és utazóbiztonsága elképzelhető. (És emlékszik-e Lócsei arra, mikor sajátkezűleg törte darabokra az egyesület gépkocsiját, mint feljogosított úrvezető?) Én pedig ismerem szolid helyemet Pécs sportéletében és az Ő kategóriájával nem méretezem.

A leírtak indokolják, hogy életemben először, megszolgált minősítést írjak a nevem alá.

Kamondi Imre
a Pécsi Dózsa volt labdarúgója,
testnevelő tanár, PMSC főelőadó

A Carbon Vállalat
minden vásárlójának és ügyfelének
boldog, békés új esztendőt kíván!

Sikerekben gazdag,
békés, boldog új esztendőt
kívánunk
minden kedves partnerünknek,
ügyfelünknek:

INTERPRESS

BUÉK

Sikerekben gazdag
békés új évet kívánunk
partnereinknek, ügyfeleinknek:

TSZKER

Agrárszövetkezetek kereskedőháza KV.

A rohamrendőr egy napja

A rohamrendőr jókedvűen ébredt. Pontosabban: nem volt rosszkedvű, s az elmúlt napok nyugtalan, melegfrontos reggeleihez képest ezt határozott javulás-ként könyvelte el. Papucsat húzót, képes nyújtózkodással a fürdőszobába vonult. Előtte még kilépett az erkélyre, ellenőrizte a madáretető kölesmag-készletét, de vizslató szemét nem kerülte el a leveleit hullatni készülő karácsonyfa sem.

Miközben az arcát verette a langyos vízzel, a felesége elkészítette a teát és a pirítóskenyert. A rohamrendőr nem volt kispolgár, de szeretett nyugodtan reggelizni. Ragaszkodott hozzá, hogy minden reggel a nagyszoba nagyablakához húzotti fehér asztalnál költse el a reggelit. Karola kitűnő pirítóskát tudott csinálni. Még sohasem fordult elő, hogy odaégette volna a szélét, de az sem, hogy sötétlenül helyezze az asztalra a hóálló üvegből készült teáskanccsót, a fedeles vajtartó és az apró lekváros tégelyek mellé.

— Alex, meddig várjak? - kiáltotta az asszony, s hogy mérsékelje a katonás hangnemet, hozzáütette: - Nehéz napod lesz?

A rohamrendőr ekkor már a villanyborotváját berregtette. Felhúzza állán a bőrt, ezért kissé torzán hangzott a felelet: - A jó fene tudja... Tegnap elkezdtek szórakozni a műgyetemisták... Ezek mindig törnek a fejüket valamiben...

— Na, csak igyekezz, mert ma a ruházati osztályon leszek - mondta az asszony. A tea aranylógugárban ömlött a hófehér porceláncsészébe.

— Melyik ruhátat veszed föl?

— Még nem tudom. - A rohamrendőr elgondolkodott. - Talán a tavaszi II.B változatát. A rádió enyhe időt mond...Az asszony elégedetten bólintott. A B-változat különösen jól állt Alexen.

A reggeli ezen a napon hamar véget ért. Karolát és Olgát, mint mindig, a rohamrendőr vitte el otthonról. Olga kései gyerek volt, akkor született, amikor már minden reményről letekett. Szószke kislány, játékos, kedves, szófogaadó. Amilyet minden szülő kívánna magának.

— Vigyázz magadra, nagyon! - sügta az asszony kicsusszanva az úlésról. Húsz éve így köszönt el minden reggel. - Estére otthon leszek - nyugtatta meg a rohamrendőr. - Hiszen tudod: mára én ígértem mesét Olgának.

A városban most tetőzött a reggeli csúcs, de a rohamrendőr tudta, melyik utcákon át rövidíthati le az utat. Így még nyert is néhány percet. Éppen elindult, hogy megégye a szokásos reggeli lapokat, amikor Daniel karon ragadta: - Nyomás, öregem, valami zúr van! Engem már telefonon riasztottak. Daniel aglegény volt, régi barát, évfolyamtársa az akadémián. Kedvelte ezt a hosszúra nőt, örökké vidám fickót, bár mostanában kevesebbet jártak sörözni a szolgálat után.

A kapuőr ezúttal nem kérte a belépőt, csak intett, hogy siessenek. Az épületben zaj, futkosás, a riadó szokásos lárma. Autóbörgés, kiáltások: "Kettes szakasz, sora-közöl Hármas a raktárhoz, futólé-pés!... Fecskenkés raj, gépkocsira!"

— Hol a nyavajában késtek? - vicsorgott rájuk a hadnagy. Egy gázálarc-táskával bajlódott, az összegubancolódott heveder csak fokozta a mérgét. - De hiszen... még fél nyolc sincs... - kezdte volna Alex, de a parancsnok leintette: - Ne lafalyoljon, gyerünk a raktárba! Majd a huligán barátaink

magyarázkodjon! Éppen most gyűjtjük föl a villamost a Silver Központnál...

A rohamrendőr belátta, most tényleg nincs idő vitatkozni. Sokan voltak a raktárnál, mégis mindenki hamar sorra került.

Alex egyébként is híres volt arról, hogy messze a normaidőn belül fölsereli magát. Egy bővész gyorsaságával hányta le magát a kimenőruhát, s öltötte fel a sötétkék tábori nadrágot, zubbonyt, a felszárig érő, erős talpú csizmát. Korábbi keserves tapasztalatok alapján sohasem mulasztotta el, hogy herevédőt csúsztasson a nadrágjába. Kényelmetlen viselet, de biztos. Rutinos mozdulatokkal csatolta fel a szíjakat is, elől a fémcsatlóval a pisztolyt, a nyakába kanyarította a gázálarc-táskát. Végül felcsatlóztatta a gumibotját.

A rohamrendőr ebben az egyben nem tartotta meg a szabályzatot; a gumibotot sohasem a rendőrségnél használt fémkapocsra akasztotta, hanem egy maga által kreált rugalmas műanyaghorogra. Így egyetlen mozdulattal letéphető volt.

Alexnak bőven jutott ideje arra, hogy páramentesítő gyantát kenjen szét sisakjának plexi arcvédőjén. A sisak szíját nem húzta szorosa, nehogy a gázálarc felvételekor sokat kelljen vesződni vele. Apró kis trükkök voltak ezek, de a huszonhárom éves szolgálat tapasztalatai napról napra igazolták a más szemében talán bogarasságnak tűnő aprólékos felkészülést.

— Gépjárműnél sorakozó! - visszhangzott a folyosón. Lent a betonozott udvaron indulásra készen várakoztak az ajtó nélküli rendőrbuszok. Alex a második raj negyedik embere volt; helye Pasorek, a könnygázgránátos mellett.

— Meghíztál, komám! - kedélyeskedett a gránátos. Hosszú csővű puskáját a térde közé szorította. - Ki fogod bírni! - vágta rá foghegyről Alex. - Húzd arább azt a vackot, nem sítúrúra megyünk!

Pasoreket mindenki útálta, mert mindig bűdös volt. Most rágógumi kényeztetés után, de a gumi mentolos illatán keresztül is érezni lehetett szájának bűzét. - Hogy bírják ki emellette a nők? - gondolta megvetően Alex. A kocsisor meglódult. Felvették a szírt, a kék lámpák rideg fénye végigsiklott a kirakatüvegeken. A munkába sietők megálltak, megbámulták a hosszú karavánt.

Tévedés volna azt hinni, hogy a rohamrendőr szerette ezeket a látványos kivonulásokat, de tudomásul vette, hogy ez is hozzátartozik a szakmához. Megszokta, hogy megbámulják őket, s ki-ki a vérmérséklete szerint reagál. Vannak, akik köpnek egyet - ezek főként fiatalok -, mások biztatón mosolyognak, s az arcukon olyasfajta elégedettség tükröződik, hogy "lám, azért még van rend ebben az országban". A szakasz többi tagján sem látszott izgalom. Ezek a tüntetők, ha hőzöngének is, nem túl veszélyesek. Nem olyanok, mint Japánban, Koreában, ahol sisakjuk és husángjuk van, és vadak, elszántak. Az itteniek fegyvertelenek, sok közöttük a lány, nem is csúnyák.

A konvoj egy közepes nagyságú térre kanyarodott. Innen nyíltak a műszaki egyetem hatalmas tömbjéhez vezető utcák. A kocsik szoros egymás mellé álltak, mintegy székértábor képeztek, de azért arra is ügyeltek, nehogy egy Molotov-köktél az összes kocsit felgyújthassa.

A rohamrendőr gyakorlott szemmel azonnal felismerte, honnan várható a legnagyobb nyomás. A kollégium a legszélső utcában volt, itt már sokan gyülekeztek. Táblák emelkedtek a magasba. A betűket innen még nem lehetett látni, de valamennyi rendőr kívülről fújta a szöveget: "Oktatási reformot!" "Magasabb ösztöndíjakat!" "Munkát a diplomásoknak!" "Reakciós óshűllők, takarodjatok a katedráról!" "Le a diktatúrával!" És ehhez hasonlók. A rendőrség megérkezésének hírére még többben tödultak az utcára. Hangos püfölés, füttyögés kezdődött, amely hangorkánná nőtt a szűk falak között.

— Kettes szakasz a kollégiumhoz! Egyes, hármas a teret zárja le! De keményen ám, nem úgy, mint a múltkor. Fő a nyugalom, a hidegvér. Ne hagyják magukat provokálni!

— De hát ki ideges? - morogta Alex Danielnek.

— Valami mondanivalója van, Kolman? - fordult felé a hadnagy. - Jeletem, semmi - mondta Alex. - Bocsánat - tette hozzá, mire többben felröhögtek.

— Ha szórakozni támadt kedve, hamarosan lesz rá alkalmam - mondta fagyosan a hadnagy, s egy csoport felé mutatott, amely éppen egy teherautó felborításával vesződt. Alex mérges volt magára. Nem szokott figyelemmel lenkedni, különösen akcióban nem. Persze, a hadnagy régóta ismerte, nem kellett büntetéstől tartania. A parancsnok folytatta: — A dolog menetét ismerik. Először figyelmeztetés. Ez a főkapitány-helyettes dolga. Aztán könnygáz, majd jöhet a gyógyfürdő. - Így hívták a vízgyúkat, amelyek festett vizet lövelltek a

tüntetőkre. - Aztán ha még mindig makacsoknak, indul az oszlatóék, parancsnoka Anton zászlós. Gumibot, kéz és lábmunka! Lőni csak a legvégső esetben, főkapitányi parancsra. Kérdés? Nincs? Szakaszonként a felvonulási helyre, indulj!

Amikor Alex raja a tér sarkára ért, már barikád várta őket. A diákok közepére szorult, s így képtelen volt kilőni a gránátot. A diákok vérszemet kaptak, egyre közelebb merésztek.

— Állunk mint a birkák - bődült el Zubrics és a kör szélére nyomakodott. Alex tudta, hogy mindenre elszánt vagány; a főkapitányi rokona, csak azért kerülhetett priuszszal a karhatalomhoz. Zubrics a gumibotját lengtetve, mit sem törődve a lábához guruló kövekkel, a barikád felé rohant. A többiek is taktikát változtattak, valamennyien a torlaszra vetették magukat. Alex nem vesztette el a fejét. Módszeresen ütött, rúgott, ütött, rúgott. Hátulról a nyakba, szemből a vállra, fejre. Térden rúgni, vesén vágni. Oldalt kinyúlva, a rövidre markolt botot a rekeszizomba szűrni, az összegörnyedőt mellberúgni, félrelökni. Pajzsral kivédni az ütést, majd ugyanazzal a mozdulattal szétlapítani az orrát. A plexilapra vér kenődött, újabb és újabb foltok, mint amikor lepkék csattannak az autó szélvédőjén. Vér, köpet, hánnyal, azokból az épületekből, ahol a fiatalok oktatók laktak, néhány tojás és paradicsom reptelt a rendőrökre. Daniel arcvédőjén folyt a lé. Káromkódva tisztogatta. Hányan fekáldarabokat is reptetni véltek. Daniel a kapu felé tartott, de a parancsnok tovább penderítette: - Erre most nincs idő! Majd a másik szakasz.

Alex kapkodva szedte a levegőt. Utálta a gázálarcot. Ez ugyan modernebb készülék volt már, nem akadályozta mozgását a szelencéhez vezető hosszú cső, de a szelepei gyengén működtek, s Alex gyakran fullasztó légszomjat érzett.

A diákok elkabulva a füstől és az ütegektől az egyetem vaskerítéséhez szorultak. A vízgyű olyan erővel söpört végig rajtuk, hogy akik nem kapaszkodtak, összeestek, a földön fekvők egymáshoz nyomódtak. A víz kék volt, a festék lemoshatóan. Könnyű lesz holnap a válogatás. Alex

Alex kapkodva szedte a levegőt. Utálta a gázálarcot. Ez ugyan modernebb készülék volt már, nem akadályozta mozgását a szelencéhez vezető hosszú cső, de a szelepei gyengén működtek, s Alex gyakran fullasztó légszomjat érzett.

Alex kapkodva szedte a levegőt. Utálta a gázálarcot. Ez ugyan modernebb készülék volt már, nem akadályozta mozgását a szelencéhez vezető hosszú cső, de a szelepei gyengén működtek, s Alex gyakran fullasztó légszomjat érzett.

Alex kapkodva szedte a levegőt. Utálta a gázálarcot. Ez ugyan modernebb készülék volt már, nem akadályozta mozgását a szelencéhez vezető hosszú cső, de a szelepei gyengén működtek, s Alex gyakran fullasztó légszomjat érzett.

Alex kapkodva szedte a levegőt. Utálta a gázálarcot. Ez ugyan modernebb készülék volt már, nem akadályozta mozgását a szelencéhez vezető hosszú cső, de a szelepei gyengén működtek, s Alex gyakran fullasztó légszomjat érzett.

Alex kapkodva szedte a levegőt. Utálta a gázálarcot. Ez ugyan modernebb készülék volt már, nem akadályozta mozgását a szelencéhez vezető hosszú cső, de a szelepei gyengén működtek, s Alex gyakran fullasztó légszomjat érzett.

Alex kapkodva szedte a levegőt. Utálta a gázálarcot. Ez ugyan modernebb készülék volt már, nem akadályozta mozgását a szelencéhez vezető hosszú cső, de a szelepei gyengén működtek, s Alex gyakran fullasztó légszomjat érzett.

Alex kapkodva szedte a levegőt. Utálta a gázálarcot. Ez ugyan modernebb készülék volt már, nem akadályozta mozgását a szelencéhez vezető hosszú cső, de a szelepei gyengén működtek, s Alex gyakran fullasztó légszomjat érzett.

Alex kapkodva szedte a levegőt. Utálta a gázálarcot. Ez ugyan modernebb készülék volt már, nem akadályozta mozgását a szelencéhez vezető hosszú cső, de a szelepei gyengén működtek, s Alex gyakran fullasztó légszomjat érzett.

Alex kapkodva szedte a levegőt. Utálta a gázálarcot. Ez ugyan modernebb készülék volt már, nem akadályozta mozgását a szelencéhez vezető hosszú cső, de a szelepei gyengén működtek, s Alex gyakran fullasztó légszomjat érzett.

Alex kapkodva szedte a levegőt. Utálta a gázálarcot. Ez ugyan modernebb készülék volt már, nem akadályozta mozgását a szelencéhez vezető hosszú cső, de a szelepei gyengén működtek, s Alex gyakran fullasztó légszomjat érzett.

Alex kapkodva szedte a levegőt. Utálta a gázálarcot. Ez ugyan modernebb készülék volt már, nem akadályozta mozgását a szelencéhez vezető hosszú cső, de a szelepei gyengén működtek, s Alex gyakran fullasztó légszomjat érzett.

Alex kapkodva szedte a levegőt. Utálta a gázálarcot. Ez ugyan modernebb készülék volt már, nem akadályozta mozgását a szelencéhez vezető hosszú cső, de a szelepei gyengén működtek, s Alex gyakran fullasztó légszomjat érzett.

Alex kapkodva szedte a levegőt. Utálta a gázálarcot. Ez ugyan modernebb készülék volt már, nem akadályozta mozgását a szelencéhez vezető hosszú cső, de a szelepei gyengén működtek, s Alex gyakran fullasztó légszomjat érzett.

Alex kapkodva szedte a levegőt. Utálta a gázálarcot. Ez ugyan modernebb készülék volt már, nem akadályozta mozgását a szelencéhez vezető hosszú cső, de a szelepei gyengén működtek, s Alex gyakran fullasztó légszomjat érzett.

Alex kapkodva szedte a levegőt. Utálta a gázálarcot. Ez ugyan modernebb készülék volt már, nem akadályozta mozgását a szelencéhez vezető hosszú cső, de a szelepei gyengén működtek, s Alex gyakran fullasztó légszomjat érzett.

Alex kapkodva szedte a levegőt. Utálta a gázálarcot. Ez ugyan modernebb készülék volt már, nem akadályozta mozgását a szelencéhez vezető hosszú cső, de a szelepei gyengén működtek, s Alex gyakran fullasztó légszomjat érzett.

Alex kapkodva szedte a levegőt. Utálta a gázálarcot. Ez ugyan modernebb készülék volt már, nem akadályozta mozgását a szelencéhez vezető hosszú cső, de a szelepei gyengén működtek, s Alex gyakran fullasztó légszomjat érzett.

Alex kapkodva szedte a levegőt. Utálta a gázálarcot. Ez ugyan modernebb készülék volt már, nem akadályozta mozgását a szelencéhez vezető hosszú cső, de a szelepei gyengén működtek, s Alex gyakran fullasztó légszomjat érzett.

Alex kapkodva szedte a levegőt. Utálta a gázálarcot. Ez ugyan modernebb készülék volt már, nem akadályozta mozgását a szelencéhez vezető hosszú cső, de a szelepei gyengén működtek, s Alex gyakran fullasztó légszomjat érzett.

Alex kapkodva szedte a levegőt. Utálta a gázálarcot. Ez ugyan modernebb készülék volt már, nem akadályozta mozgását a szelencéhez vezető hosszú cső, de a szelepei gyengén működtek, s Alex gyakran fullasztó légszomjat érzett.

Alex kapkodva szedte a levegőt. Utálta a gázálarcot. Ez ugyan modernebb készülék volt már, nem akadályozta mozgását a szelencéhez vezető hosszú cső, de a szelepei gyengén működtek, s Alex gyakran fullasztó légszomjat érzett.

Alex kapkodva szedte a levegőt. Utálta a gázálarcot. Ez ugyan modernebb készülék volt már, nem akadályozta mozgását a szelencéhez vezető hosszú cső, de a szelepei gyengén működtek, s Alex gyakran fullasztó légszomjat érzett.

Alex kapkodva szedte a levegőt. Utálta a gázálarcot. Ez ugyan modernebb készülék volt már, nem akadályozta mozgását a szelencéhez vezető hosszú cső, de a szelepei gyengén működtek, s Alex gyakran fullasztó légszomjat érzett.

Alex kapkodva szedte a levegőt. Utálta a gázálarcot. Ez ugyan modernebb készülék volt már, nem akadályozta mozgását a szelencéhez vezető hosszú cső, de a szelepei gyengén működtek, s Alex gyakran fullasztó légszomjat érzett.

Alex kapkodva szedte a levegőt. Utálta a gázálarcot. Ez ugyan modernebb készülék volt már, nem akadályozta mozgását a szelencéhez vezető hosszú cső, de a szelepei gyengén működtek, s Alex gyakran fullasztó légszomjat érzett.

Alex kapkodva szedte a levegőt. Utálta a gázálarcot. Ez ugyan modernebb készülék volt már, nem akadályozta mozgását a szelencéhez vezető hosszú cső, de a szelepei gyengén működtek, s Alex gyakran fullasztó légszomjat érzett.

Alex kapkodva szedte a levegőt. Utálta a gázálarcot. Ez ugyan modernebb készülék volt már, nem akadályozta mozgását a szelencéhez vezető hosszú cső, de a szelepei gyengén működtek, s Alex gyakran fullasztó légszomjat érzett.

Alex kapkodva szedte a levegőt. Utálta a gázálarcot. Ez ugyan modernebb készülék volt már, nem akadályozta mozgását a szelencéhez vezető hosszú cső, de a szelepei gyengén működtek, s Alex gyakran fullasztó légszomjat érzett.

Alex kapkodva szedte a levegőt. Utálta a gázálarcot. Ez ugyan modernebb készülék volt már, nem akadályozta mozgását a szelencéhez vezető hosszú cső, de a szelepei gyengén működtek, s Alex gyakran fullasztó légszomjat érzett.

Alex kapkodva szedte a levegőt. Utálta a gázálarcot. Ez ugyan modernebb készülék volt már, nem akadályozta mozgását a szelencéhez vezető hosszú cső, de a szelepei gyengén működtek, s Alex gyakran fullasztó légszomjat érzett.

Alex kapkodva szedte a levegőt. Utálta a gázálarcot. Ez ugyan modernebb készülék volt már, nem akadályozta mozgását a szelencéhez vezető hosszú cső, de a szelepei gyengén működtek, s Alex gyakran fullasztó légszomjat érzett.

Alex kapkodva szedte a levegőt. Utálta a gázálarcot. Ez ugyan modernebb készülék volt már, nem akadályozta mozgását a szelencéhez vezető hosszú cső, de a szelepei gyengén működtek, s Alex gyakran fullasztó légszomjat érzett.

Alex kapkodva szedte a levegőt. Utálta a gázálarcot. Ez ugyan modernebb készülék volt már, nem akadályozta mozgását a szelencéhez vezető hosszú cső, de a szelepei gyengén működtek, s Alex gyakran fullasztó légszomjat érzett.

Alex kapkodva szedte a levegőt. Utálta a gázálarcot. Ez ugyan modernebb készülék volt már, nem akadályozta mozgását a szelencéhez vezető hosszú cső, de a szelepei gyengén működtek, s Alex gyakran fullasztó légszomjat érzett.

Alex kapkodva szedte a levegőt. Utálta a gázálarcot. Ez ugyan modernebb készülék volt már, nem akadályozta mozgását a szelencéhez vezető hosszú cső, de a szelepei gyengén működtek, s Alex gyakran fullasztó légszomjat érzett.

Alex kapkodva szedte a levegőt. Utálta a gázálarcot. Ez ugyan modernebb készülék volt már, nem akadályozta mozgását a szelencéhez vezető hosszú cső, de a szelepei gyengén működtek, s Alex gyakran fullasztó légszomjat érzett.

Alex kapkodva szedte a levegőt. Utálta a gázálarcot. Ez ugyan modernebb készülék volt már, nem akadályozta mozgását a szelencéhez vezető hosszú cső, de a szelepei gyengén működtek, s Alex gyakran fullasztó légszomjat érzett.

Alex kapkodva szedte a levegőt. Utálta a gázálarcot. Ez ugyan modernebb készülék volt már, nem akadályozta mozgását a szelencéhez vezető hosszú cső, de a szelepei gyengén működtek, s Alex gyakran fullasztó légszomjat érzett.

Alex kapkodva szedte a levegőt. Utálta a gázálarcot. Ez ugyan modernebb készülék volt már, nem akadályozta mozgását a szelencéhez vezető hosszú cső, de a szelepei gyengén működtek, s Alex gyakran fullasztó légszomjat érzett.

Alex kapkodva szedte a levegőt. Utálta a gázálarcot. Ez ugyan modernebb készülék volt már, nem akadályozta mozgását a szelencéhez vezető hosszú cső, de a szelepei gyengén működtek, s Alex gyakran fullasztó légszomjat érzett.

Alex kapkodva szedte a levegőt. Utálta a gázálarcot. Ez ugyan modernebb készülék volt már, nem akadályozta mozgását a szelencéhez vezető hosszú cső, de a szelepei gyengén működtek, s Alex gyakran fullasztó légszomjat érzett.

Alex kapkodva szedte a levegőt. Utálta a gázálarcot. Ez ugyan modernebb készülék volt már, nem akadályozta mozgását a szelencéhez vezető hosszú cső, de a szelepei gyengén működtek, s Alex gyakran fullasztó légszomjat érzett.

Alex kapkodva szedte a levegőt. Utálta a gázálarcot. Ez ugyan modernebb készülék volt már, nem akadályozta mozgását a szelencéhez vezető hosszú cső, de a szelepei gyengén működtek, s Alex gyakran fullasztó légszomjat érzett.

gyors léptekkel haladt a járdán. Gumibotjával ötletszerűen a kerítésénél támolgók hátába, hasába döfött. Ezt a "leckét" sohasem mulasztotta el.

A hangadók begyűjtése szintén rutinfeladat volt. A kiszemelt fickót a hajánál kell megragadni, s a lehető leggyorsabb lépésekkel a szállítóokocsizhoz húzni. Így nem marad ideje védekezni, legfeljebb a hajához kapkodni néha. A lépcsőn aztán úgy lökik fel, mint a kamionos az exportnyulat. Alexnek semmi kétsége sem volt afelől, hogy a hangadók nem mindig azok, akiket kiválasztanak. De hát valakit be kell gyűjteni, legyen az ügyésznek is dolga. A letartóztatás éppen úgy hozzátartozik a munkájukhoz, mint a benzinkutasnak az olajsztint ellenőrzése, az ablakok letisztítása. Nem, arról szó sincs, hogy élvezte volna a dolgot. A fiúk néha ellenálltak, ilyenkor a földön kellett vonszolni őket - tizenöt-huszt egymás után, nem kis megterhelés - a lányok pedig a legtöbbször sivalkodva, karmolva és rúgkapálva cipeltették magukat.

Az akciót este hétkor fűjták le. Alex fáradtan zökkent le a fegyverszoba padjára. Fáradt volt és éhes. A herevédőt a testéhez tapadt, sziszegve bontogatta a zsinórját. A segélyhely felől Daniel közeledett, ballába combtőig gipszben.

— Egy kukát vágtak hozzám. Szerencsére csak erős zúzódás. Mocsok banda! A doki be akart fektetni a kórházba, de nem ettem meszet. - Daniel hangja még mindig rekedt volt a portól és a könnygáztól.

Alex gyorsan lemosakodott. Alig várta, hogy a kocsihoz érjen. Minden erejét össze kellett szednie, hogy ural maradjon az autónak. - A fene gondolta volna, hogy ilyen nehéz lesz. Csak nem öregszem? Azelőtt meg sem kottyant végigvenni ezt a nyikhaj bandát.

Karola nyitott ajtót. - Csakhogy megjöttél végre! Olga már nagyon várt. - Látta, hogy Alex homloka sebes, a kezét is vörös csíkok barázdálják, de nem kérdezett semmit. Náluk ez nem volt szokás. Így hát csak annyit jegyezt meg: — Várj, lemosom... - Hegyes ampullákkal tért vissza, szakszerű mozdulatokkal bekente a seb környékét. Aztán mégsem bírta tovább: - A műgyetemisták voltak, ugye? Bemondta a rádió is... Alex némán bólintott. Csípte a jód, amely leszívargott a sebszélekbe, de összeszorította a fogát.

— Fürdödj meg gyorsan, aztán a mese után mi is megvacsorázunk - ajánlotta az asszony, s már zubbonyt is a langyos víz a sötétkék fürdőkádban. Karola habot is töltött bele, illatos fenyőhabot. A rohamrendőr jóleső erenyedséggel csobbant a vízbe. Csak most látta meg, hogy a térde is feldagadt, puffadt volt, mint egy rosszul felfújott kézilabda. A váll sajgott, meghúzódhatott a levegőbe csapó, eltévesztett bottületektől.

— Apa, apa, csakhogy megjöttél! - robbant a fürdőbe Olga. Alex gyorsan habfüggőnyt húzott a köldöke és a térde közé. — Kislányom, hányszor mondtam már, hogy ne menj be apához, amikor fürdik. Te már nagylány vagy, nem óvodás - korholta az anyja.

Olga ezen az estén egy Grimm-mesét választott. A vitéz szabócskáról szólt, akinek az övé az áll: "Hetet egy csapásra..."

Havasi János

Fotó: Baracs H. Dénes

Havasi János

Fotó: Baracs H. Dénes

Havasi János

Fotó: Baracs H. Dénes

Havasi János